

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2019 rok
zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej
zatwierdzonymi przez Unię Europejską
GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO LEASING S.A.**

**Zarząd Jednostki Dominującej przedstawia
skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A.
za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku**

Paweł Pach

imię i nazwisko

Prezes Zarządu

stanowisko/funkcja

Jarosław Brzuz

imię i nazwisko

Wiceprezes Zarządu

stanowisko/funkcja

Mirosław Grzelak

imię i nazwisko

Wiceprezes Zarządu

stanowisko/funkcja

Radosław Drozd

imię i nazwisko

Członek Zarządu

stanowisko/funkcja

Maciej Jakubowski

imię i nazwisko

Członek Zarządu

stanowisko/funkcja

Edyta Witczak

imię i nazwisko

Dyrektor Departamentu Rachunkowości

stanowisko/funkcja

Łódź, 20 kwietnia 2020 roku

Spis treści

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW.....	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH	7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	8
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	10
1. INFORMACJE OGÓLNE.....	10
2. OPIS ISTOTNYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI.....	15
2.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego	15
2.2. Oświadczenie o zgodności z MSSF	15
2.3. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów.....	17
2.4. Pozycje wyrażone w walutach obcych.....	21
2.5. Konsolidacja	21
2.6. Ustalenie wyniku finansowego	23
2.6.1. Przychody i koszty o charakterze odsetkowym.....	23
2.6.2. Przychody z tytułu faktoringu.....	23
2.6.3. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat.....	24
2.6.4. Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe	26
2.6.5. Wynik z pozycji wymiany	27
2.6.6. Pozostałe przychody i koszty operacyjne.....	27
2.6.7. Inne pozycje wyniku finansowego	27
2.6.7.1. Świadczenia pracownicze	27
2.7. Prezentacja i wycena aktywów i zobowiązań finansowych	28
2.7.1. Instrumenty finansowe zgodnie z MSSF 9	28
2.7.1.1. Zasady klasyfikacji instrumentów finansowych	28
2.7.1.2. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych	32
2.7.1.3. Zmiana szacunku kontraktowych przepływów pieniężnych – modyfikacje.....	34
2.7.1.4. Wycena aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości (POCI)	35
2.7.2. Utrata wartości aktywów finansowych	35
2.7.3. Pochodne instrumenty finansowe.....	39
2.7.4. Rachunkowość zabezpieczeń.....	39
2.7.5. Zobowiązania finansowe.....	42
2.7.6. Zobowiązania warunkowe.....	42
2.7.7. Metoda ustalania wartości godziwej i zamortyzowanego kosztu	43
2.7.8. Wyłączenie instrumentów finansowych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.....	44
2.8. Prezentacja i wycena pozostałych pozycji skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.....	45
2.8.1. Wartości niematerialne	45
2.8.2. Rzeczowe aktywa trwałe.....	46
2.8.3. Leasing	48
2.8.3.1. Grupa jako leasingodawca.....	48
2.8.3.2. Grupa jako leasingobiorca	49
2.8.4. Środki pieniężne	51
2.8.5. Rezerwy.....	51
2.8.6. Kapitały.....	52
2.8.7. Podatek dochodowy	53
2.8.8. Zapasy	54
2.8.9. Pozostałe aktywa.....	54
2.8.10. Pozostałe zobowiązania.....	54
3. ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI I PREZENTACJI SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH	55
3.1. MSSF 16 Leasing	55
4. ISTOTNE SZACUNKI	58
4.1. Utrata wartości aktywów finansowych	58
4.1.1. Utrata wartości należności z tytułu leasingu finansowego, pożyczek oraz faktoringu udzielonych klientom przez Grupę.....	59

4.2.	Kalkulacja rezerw.....	60
4.3.	Kalkulacja rezerwy na wynagrodzenie zmienne członków Zarządu.....	61
4.4.	Okres użytkowania oraz utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych wartości niematerialnych.....	61
5.	PRZYCHODY Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ.....	62
6.	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK.....	62
7.	KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT.....	63
8.	ODPISY NETTO NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE.....	64
9.	WYNIK Z POZYCJI WYMIANY.....	67
10.	POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE.....	67
11.	POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE.....	67
12.	PRZYCHODY FINANSOWE.....	68
13.	OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE.....	68
13.1.	Wynagrodzenia.....	68
13.2.	Pozostałe ogólne koszty administracyjne.....	68
14.	PODATEK DOCHODOWY.....	69
15.	ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY.....	72
16.	AKTYWA FINANSOWE I ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ.....	72
16.1.	Pochodne instrumenty finansowe.....	72
17.	NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU, POŻYCZEK ORAZ FAKTORINGU.....	74
18.	LEASING.....	78
18.1.	Należności z tytułu leasingu finansowego.....	78
18.2.	Należności z tytułu leasingu operacyjnego.....	79
19.	WARTOŚCI NIEMATERIALNE.....	80
20.	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE.....	82
20.1.	Wartość środków trwałych oddanych w leasing operacyjny.....	84
21.	NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU BIEŻĄCEGO PODATKU DOCHODOWEGO.....	85
22.	ZAPASY.....	85
23.	POZOSTAŁE AKTYWA.....	86
24.	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK.....	87
25.	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH.....	88
26.	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA.....	89
27.	REZERWY.....	89
28.	KAPITAŁY.....	90
29.	INFORMACJE DOTYCZĄCE SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI.....	93
30.	AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE.....	95
31.	SEKURYTYZACJA PORTFELA LEASINGOWEGO GRUPY.....	96
32.	AKTYWA, NA KTÓRYCH USTANOWIONO ZABEZPIECZENIA LUB O OGRANICZONEJ MOŻLIWOŚCI DYSPONOWANIA.....	98
33.	INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	98
34.	WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH.....	99
35.	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH.....	100
36.	KOMPENSOWANIE AKTYWÓW FINANSOWYCH I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH.....	103
37.	NABYCIE PRIME CAR MANAGEMENT S.A.	104
38.	POŁĄCZENIE SPÓŁEK.....	111
39.	TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI.....	114
40.	WYNAGRODZENIE FIRMY AUDYTORSKIEJ.....	118
41.	ZDARZENIA PO DACIE BILANSOWEJ.....	118
42.	CHARAKTER I ZAKRES RYZYKA ZWIĄZANEGO Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI.....	120
43.	RYZYKO KREDYTOWE.....	121
44.	RYZYKO UTRATY PŁYNNOŚCI.....	131
45.	POZOSTAŁE RYZYKA RYNKOWE.....	135
45.1.	Ryzyko rynkowe.....	135
45.2.	Ryzyko walutowe.....	135
45.3.	Ryzyko zmiany stopy procentowej dla przepływów pieniężnych i wartości godziwej.....	137
45.4.	Zarządzanie kapitałem.....	140
45.5.	Ryzyko operacyjne.....	140

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	<i>Nota</i>	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018
Przychody z tytułu leasingu finansowego	5.	680 821	554 242
<i>w tym: przychody od instrumentów finansowych wycenionych według zamortyzowanego kosztu</i>		680 821	554 242
Przychody z tytułu pożyczek	5.	89 757	81 788
<i>w tym: przychody od instrumentów finansowych wycenionych według zamortyzowanego kosztu</i>		89 757	81 788
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	5.	245 424	94 048
Przychody z tytułu faktoringu		52 342	42 038
Przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych	5.	66 615	54 507
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	5.	74 151	65 222
Razem Przychody z działalności podstawowej	5.	1 209 110	891 845
Koszty z tytułu odsetek	6.	-425 185	-352 775
Koszt amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym	20.1.	-137 127	-68 704
Koszty z tytułu prowizji i opłat	7.	-17 461	-14 909
Razem Koszty działalności podstawowej		-579 773	-436 388
Odpisy netto na oczekiwane straty kredytowe	8.	-109 118	-70 796
Wynik z pozycji wymiany	9.	15 600	8 676
Pozostałe przychody operacyjne	10.	137 210	30 084
Pozostałe koszty operacyjne	11.	-53 840	-41 021
Przychody finansowe	12.	17 694	15 089
Ogólne koszty administracyjne	13.	-297 739	-234 929
Zysk brutto		339 144	162 560
Podatek dochodowy	14.	-57 143	-48 336
Zysk netto		282 001	114 224
Zysk przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej		282 001	114 224
Zysk na jedną akcję - podstawowy z zysku za okres (w zł)		10,74	6,56
Zysk na jedną akcję - rozwodniony z zysku za okres (w zł)		10,74	6,56
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w szt.)		26 262 284	17 405 690
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie (w szt.)		26 262 284	17 405 690

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018
Zysk netto	282 001	114 224
Pozostałe całkowite dochody		
Pozycje niepodlegające przeniesieniu do rachunku zysków i strat		
Zyski / (Straty) aktuarialne	-142	-48
Podatek dochodowy dotyczący pozycji niepodlegających przeniesieniu	27	3
Pozycje niepodlegające przeniesieniu do rachunku zysków i strat, razem	-115	-45
Pozycje podlegające przeniesieniu do rachunku zysków i strat		
Zyski / (Straty) z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	-610	-352
Podatek dochodowy dotyczący pozycji podlegających przeniesieniu	116	64
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-77	-205
Pozycje podlegające przeniesieniu do rachunku zysków i strat, razem	-571	-493
Pozostałe całkowite dochody razem	-686	-538
Dochody całkowite netto	281 315	113 686
Dochody całkowite netto razem przypadające na:	281 315	113 686
Akcjonariuszy Jednostki Dominującej	281 315	113 686

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa	Nota	Na dzień 31 grudnia 2019	Na dzień 31 grudnia 2018
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	15.	236 941	229 731
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej	16.	2 545	1 875
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu	17.	19 122 953	16 502 256
Wartości niematerialne	19.	139 566	133 240
Rzeczowe aktywa trwałe	20.	1 377 634	569 372
<i>w tym: Nieruchomości inwestycyjne</i>	20.1.	11 353	11 600
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	21.	3 453	1 534
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	14.	954 461	884 241
Zapasy	22.	190 403	57 132
Pozostałe aktywa	23.	338 385	239 738
Aktywa razem		22 366 341	18 619 119

Zobowiązania i kapitały	Nota	Na dzień 31 grudnia 2019	Na dzień 31 grudnia 2018
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	24.	18 746 709	16 636 642
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	25.	2 132 024	995 119
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej	16.	2 741	1 460
Pozostałe zobowiązania	26.	628 029	581 823
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	21.	18 430	57 598
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	14.	884	784
Rezerwy	27.	3 434	1 620
Zobowiązania razem		21 532 251	18 275 046

Kapitały własne przypadające na akcjonariuszy Jednostki Dominującej, w tym:		834 090	344 073
Kapitał podstawowy		347 856	174 057
Kapitał zapasowy		251 563	58 411
Kapitał rezerwowy		247	71 000
Pozostałe kapitały		-7 677	-73 619
Wynik finansowy bieżącego roku (pomniejszony o zaliczki na poczet dywidendy z zysku)		242 101	114 224
Kapitały własne razem	28.	834 090	344 073

Zobowiązania i kapitały razem		22 366 341	18 619 119
--------------------------------------	--	-------------------	-------------------

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych

	<i>Nota</i>	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Pozostałe kapitały	Wynik roku bieżącego	Razem kapitały własne
Stan na 1 stycznia 2019 roku		174 057	58 411	71 000	-73 619	114 224	344 073
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych na niepodzielony wynik z lat ubiegłych		0	0	0	114 224	-114 224	0
Emisja akcji		173 799	193 152	0	0	0	366 951
Zysk netto przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej za rok 2019		0	0	0	0	282 001	282 001
Pozostałe całkowite dochody		0	0	0	-609	0	-609
Z tytułu przeliczenia jednostek zagranicznych		0	0	0	-77	0	-77
Przeznaczenie funduszu rezerwowego na pokrycie pozostałych kapitałów		0	0	-70 753	70 753	0	0
Wypłacone dywidendy i zaliczki na poczet dywidendy		0	0	0	-118 349	-39 900	-158 249
Stan na 31 grudnia 2019 roku	28.	347 856	251 563	247	-7 677	242 101	834 090

	<i>Nota</i>	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Pozostałe kapitały	Wynik roku bieżącego	Razem kapitały własne
Stan na 31 grudnia 2017 roku		174 057	179 411	0	-101 170	77 213	329 511
Zmiany wynikające z wdrożenia MSSF 9		0	0	0	-38 432	0	-38 432
Stan na 1 stycznia 2018 roku		174 057	179 411	0	-139 602	77 213	291 079
Przeniesienie zysku netto na wynik finansowy z lat ubiegłych		0	0	0	77 213	-77 213	0
Zysk netto przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej za rok 2018		0	0	0	0	114 224	114 224
Pozostałe całkowite dochody		0	0	0	-333	0	-333
Z tytułu przeliczenia jednostek zagranicznych		0	0	0	205	0	205
Wydzielenie z kapitału zapasowego kapitału (funduszu) rezerwowego		0	-121 000	121 000	0	0	0
Dywidendy i zaliczki na poczet dywidendy wypłacone		0	0	-50 000	-11 102	0	-61 102
Stan na 31 grudnia 2018 roku	28.	174 057	58 411	71 000	-73 619	114 224	344 073

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Działalność operacyjna	Nota	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018
Zysk netto		282 001	114 224
Korekty o pozycje:		1 187 861	315 512
Amortyzacja	13.	36 446	22 067
Niezrealizowane różnice kursowe dodatnie / ujemne		-33 930	133 464
Strata na zbyciu inwestycji oraz składników rzeczowego majątku trwałego		-81	7 385
Przeniesienie odsetek dotyczących działalności finansowej		421 276	349 182
Pozostałe pozycje niepieniężne	33.	-796 423	-266
Inne korekty	33.	1 560 573	-196 320
Zmiany stanu aktywów i pasywów operacyjnych:		-2 961 174	-1 760 612
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej		-670	-948
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu		-2 620 697	-1 749 311
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		-1 919	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		-70 220	-94 346
Zapasy		-133 271	75 516
Pozostałe aktywa		-98 647	-62 944
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej		1 281	456
Pozostałe zobowiązania (z wyłączeniem zobowiązań z tytułu leasingu)		223	85 681
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		-39 168	-14 593
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		100	0
Rezerwy		1 814	-123
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		-1 491 312	-1 330 876

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych (cd.)

Działalność inwestycyjna	Nota	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018
Wpływy z tytułu sprzedaży składników rzeczowych aktywów trwałych		4 339	1 354
Środki pieniężne pozyskane w związku z połączeniem/przejęciem spółek		376 495	0
Wydatki z tytułu nabycia składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		-31 057	-27 415
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		349 777	-26 061

Działalność finansowa			
Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek		7 128 983	5 717 894
Wypływy z tytułu spłaconych kredytów i pożyczek		-6 289 264	-3 337 932
Wpływy z emisji dłużnych papierów wartościowych		3 019 700	1 286 191
Wypływy z tytułu wykupu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		-2 130 400	-1 882 300
Dywidendy zapłacone		-158 249	-61 102
Odsetki zapłacone od zaciągniętych kredytów i pożyczek		-378 728	-305 663
Wydatki z tytułu spłaty odsetek od papierów dłużnych		-29 450	-40 104
Wypływy z tytułu leasingu		-13 847	0
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		1 148 745	1 376 984

Zmiana stanu środków pieniężnych netto	33.	7 210	20 047
w tym z tytułu różnic kursowych od środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		40	79
Środki pieniężne na 1 stycznia		229 731	209 684
Środki pieniężne na 31 grudnia		236 941	229 731
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania		223 675	195 689

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych zawiera:

	2019	2018
Odsetki otrzymane	811 751	680 076
Odsetki zapłacone	420 330	345 767
Podatek dochodowy zapłacony	91 273	150 312

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne

Jednostką sporządzającą skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest **PKO Leasing Spółka Akcyjna** z siedzibą w Łodzi 93-281, Al. Marszałka Edwarda Śmigłego-Rydza 20, wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego jako Spółka Akcyjna pod numerem KRS 0000022886.

Grupa Kapitałowa PKO Leasing S.A. prowadzi działalność w zakresie leasingu finansowego oraz operacyjnego, faktoringu oraz udzielania pożyczek finansowych, zatrudniając 1.387 osób na koniec 2019 roku (1.102 osoby na koniec 2018 roku).

PKO Leasing S.A. („PKO Leasing S.A.”, „Jednostka Dominująca”, „PKOL”) została utworzona Aktem Notarialnym z dnia 18 lutego 1999 roku. Jednostce Dominującej nadano numer statystyczny REGON 472191767.

W skład Grupy Kapitałowej wchodzi spółka PKO Leasing S.A. oraz spółki zależne i jednostki pośrednio zależne:

Jednostka	Siedziba	Data objęcia kontroli	Podstawowy przedmiot działalności	Procentowy udział w kapitale	
				31.12.2019	31.12.2018
PKO Leasing Sverige AB	Sztokholm, Szwecja	17.10.2014	leasing	100%	100%
PKO Faktoring S.A.	Warszawa	10.06.2015	faktoring	100%	100%
PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o.	Warszawa	01.12.2016	pośrednictwo ubezpieczeniowe	100%	100%
PKO Leasing Finanse sp. z o.o.	Warszawa	01.12.2016	przechowywanie i sprzedaż przedmiotów poleasingowych	100%	100%
PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o.	Warszawa	01.12.2016	finansowanie nieruchomości	100%	100%
ROOF Poland Leasing 2014 DAC	Dublin, Irlandia	01.12.2016	spółka celowa - sekurytyzacja wierzytelności leasingowych	-	-
Prime Car Management S.A.	Gdańsk	27.05.2019	leasing oraz usługi zarządzania flotą	100%	-
Masterlease Sp. z o.o. *)	Gdańsk	27.05.2019	leasing	100%	-
Futura Leasing S.A. *)	Gdańsk	27.05.2019	leasing oraz przechowywanie i sprzedaż przedmiotów poleasingowych	100%	-
MasterRent24 Sp. z o.o. *)	Gdańsk	27.05.2019	wynajem krótkoterminowy pojazdów	100%	-
Polish Lease Prime 1 DAC	Dublin, Irlandia	26.09.2019	spółka celowa - sekurytyzacja wierzytelności leasingowych	-	-

*) Spółka nabyta w dniu 27 maja 2019 roku jako podmiot zależny od Prime Car Management S.A.

Wybrane dane finansowe jednostek objętych konsolidacją z ich jednostkowych sprawozdań finansowych (poniższe dane nie uwzględniają korekt i wyłączeń konsolidacyjnych).

Nazwa jednostki zależnej	PKO Leasing S.A.	PKO Leasing Sverige AB	PKO Faktoring S.A.	PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o.
Wybrane dane finansowe	31 grudnia 2019	31 grudnia 2019	31 grudnia 2019	31 grudnia 2019
Aktywa	19 011 339	78 006	1 320 173	26 017
Zobowiązania	18 315 247	73 308	1 319 905	9 584
Kapitały własne	696 092	4 698	268	16 433
Przychody	1 015 390	8 393	53 571	35 877
Zysk/ (strata) netto	137 339	443	1 772	20 733
Przepływy pieniężne	-8 258	-2 151	1 013	-9 456
Wyplacone dywidendy na rzecz akcjonariuszy/udziałowców	158 249	3 020	0	26 566

Nazwa jednostki zależnej	PKO Leasing Finanse sp. z o.o.	PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o.	ROOF Poland Leasing 2014 DAC	Polish Lease Prime 1 DAC
Wybrane dane finansowe	31 grudnia 2019	31 grudnia 2019	31 grudnia 2019	31 grudnia 2019
Aktywa	9 505	31 849	384 122	2 571 912
Zobowiązania	7 606	30 136	384 106	2 571 909
Kapitały własne	1 899	1 713	16	3
Przychody	202 218	1 761	49 035	41 500
Zysk/ (strata) netto	1 699	474	4	3
Przepływy pieniężne	-5 620	-415	-83 868	109 862
Wyplacone dywidendy na rzecz akcjonariuszy/udziałowców	1 453	367	0	0

Nazwa jednostki zależnej	Prime Car Management S.A.	Masterlease Sp. z o.o.	Futura Leasing S.A.	MasterRent24 Sp. z o.o.
Wybrane dane finansowe	31 grudnia 2019	31 grudnia 2019	31 grudnia 2019	31 grudnia 2019
Aktywa	2 063 379	98 330	54 654	4 749
Zobowiązania	1 614 274	70 441	1 361	32 941
Kapitały własne	449 106	27 889	53 293	-28 192
Przychody	834 115	285 746	20 507	23 475
Zysk/ (strata) netto	14 517	-13 894	574	-1 726
Przepływy pieniężne	3 004	1 160	-97	230
Wyplacone dywidendy na rzecz akcjonariuszy/udziałowców	6 431	1 272	1 595	0

Nabycie Prime Car Management S.A. w dniu 27 maja 2019 roku

PKO Leasing S.A. w dniu 27 maja 2019 roku nabyła 11.244.402 akcje spółki Prime Car Management S.A. (dalej „PCM”), stanowiące 94,42% kapitału zakładowego spółki i uprawniające do 94,42% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki. Spółka Prime Car Management S.A. oraz jej podmioty zależne stały się podmiotami Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A. Do nabycia wskazanych akcji Prime Car Management S.A.

doszło w wyniku rozliczenia transakcji nabycia akcji spółki objętych zapisami w ramach I fazy wezwania do zapisywania się na sprzedaż akcji spółki w dniu 18 kwietnia 2019 roku w trybie art. 74 ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 623).

W dniu 24 czerwca 2019 roku PKO Leasing S.A. nabyła 664.438 akcji spółki Prime Car Management S.A. stanowiących 5,58% kapitału zakładowego tej spółki. Do nabycia wskazanych akcji Prime Car Management S.A. doszło w ramach przymusowego wykupu akcji spółki Prime Car Management S.A. w trybie art. 82 ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 623) oraz Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 listopada 2005 roku w sprawie nabywania akcji spółki publicznej w drodze przymusowego wykupu (Dz. U. nr 229, poz. 1948).

Na dzień 31 grudnia 2019 roku PKO Leasing S.A. posiada 100% kapitału akcyjnego w spółce Prime Car Management S.A., czyli 11.908.840 akcji uprawniających do 100% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki.

Wraz z nabyciem Prime Car Management S.A. do Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A. dołączyły jej spółki zależne, tj. Masterlease Sp. z o.o., Futura Leasing S.A. oraz MasterRent24 Sp. z o.o.

W dniu 28 czerwca 2019 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował połączenie PKO Leasing S.A. i Qualia Development sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (dalej jako: „Qualia”), podmioty zależne w 100% od Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. (dalej jako: „PKO Bank Polski S.A.”, „PKO BP”) na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 (łączenie się przez przejęcie) ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 505) przez przeniesienie całego majątku Qualia na PKO Leasing S.A. z równoczesnym podwyższeniem kapitału zakładowego Jednostki Dominującej poprzez emisję akcji, które PKO Leasing S.A. przyznała jednemu akcjonariuszowi Qualia, tj. PKO BP. W celu połączenia kapitał zakładowy Jednostki Dominującej został podwyższony z kwoty 174.056.900 zł do kwoty 347.855.660 zł, tj. o kwotę 173.798.760,00 zł, poprzez emisję 17.379.876 akcji imiennych o wartości nominalnej 10,00 zł każda akcja, które zostały wydane PKO BP (jednemu akcjonariuszowi Qualia). Cena emisyjna akcji wyniosła 21,11 zł.

Czas trwania Grupy jest nieoznaczony.

Występujące w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym określenia oznaczają odpowiednio:

Jednostka Dominująca lub PKOL – PKO Leasing S.A.,

Jednostki Zależne – PKO Faktoring S.A., PKO Leasing Sverige AB, PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o., PKO Leasing Finanse sp. z o.o., PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o., ROOF Poland Leasing 2014 DAC; od dnia 27 maja 2019 roku - Prime Car Management S.A. i spółki od niej zależne, tj. Futura Leasing S.A., Masterlease Sp. z o.o., MasterRent24 Sp. z o.o., oraz od dnia 26 września 2019 roku - Polish Lease Prime 1 DAC.

PKO Bank Polski lub PKO BP – Powszechną Kasę Oszczędności Bank Polski Spółkę Akcyjną, będącą jednostką nadrzedną oraz jednostką dominującą najwyższego szczebla,

Grupa PKO BP - Grupę Kapitałową Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej, w skład której wchodzi PKO Bank Polski i podmioty przez niego kontrolowane.

Zatwierdzenie niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Zarząd Jednostki Dominującej dokonał zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego w dniu 20 kwietnia 2020 roku. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe może być zmienione do czasu zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie.

Informacje o akcjonariuszach Jednostki Dominującej

Podmiotem bezpośrednio dominującym posiadającym 100% akcji Jednostki Dominującej jest Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., który jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej PKO BP. Udział Skarbu Państwa w kapitale podstawowym podmiotu dominującego na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosił 29,43%.

Skład Zarządu Jednostki Dominującej w okresie od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

Na dzień 1 stycznia 2019 roku w skład Zarządu Jednostki Dominującej wchodził:

• Przemysław Stańczyk	- Członek Zarządu, p.o. Prezesa Zarządu,
• Jarosław Brzuz	- Wiceprezes Zarządu,
• Piotr Mierzejewski	- Wiceprezes Zarządu,
• Mirosław Grzelak	- Wiceprezes Zarządu,
• Elżbieta Anders	- Członek Zarządu,
• Maciej Jakubowski	- Członek Zarządu,
• Radosław Drozd	- Członek Zarządu.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień podpisania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego w skład Zarządu Jednostki Dominującej wchodził:

• Paweł Pach	- Prezes Zarządu,
• Jarosław Brzuz	- Wiceprezes Zarządu,
• Mirosław Grzelak	- Wiceprezes Zarządu,
• Maciej Jakubowski	- Członek Zarządu,
• Radosław Drozd	- Członek Zarządu.

W dniu 13 lutego 2019 roku pan Przemysław Stańczyk złożył do Rady Nadzorczej PKO Leasing S.A. rezygnację z członkostwa w Zarządzie PKO Leasing S.A. ze skutkiem na dzień 14 lutego 2019 roku.

W dniu 1 marca 2019 roku pan Paweł Pach został powołany przez Radę Nadzorczą PKO Leasing S.A. na Prezesa Zarządu Jednostki Dominującej z dniem 4 marca 2019 roku.

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W dniu 13 marca 2019 roku pan Piotr Mierzejewski złożył rezygnację z członkostwa w Zarządzie PKO Leasing S.A. ze skutkiem na dzień 31 marca 2019 roku.

W dniu 27 maja 2019 roku pani Elżbieta Anders złożyła rezygnację z członkostwa w Zarządzie PKO Leasing S.A. ze skutkiem na dzień 1 czerwca 2019 roku.

Skład Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej w okresie od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku

Na dzień 1 stycznia 2019 roku w skład Rady Nadzorczej wchodził:

- Rafał Antczak – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Jakub Papierski – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Piotr Mazur – Członek Rady Nadzorczej,
- Maciej Wysoczarski – Członek Rady Nadzorczej.

W dniu 4 stycznia 2019 roku do Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej zostali powołani pan Grzegorz Oszast oraz pan Piotr Galas.

W dniu 16 września 2019 roku do Rady Nadzorczej PKO Leasing S.A. zostali powołani pan Kajus Augustyniak oraz pani Anna Kopka.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku w skład Rady Nadzorczej wchodził:

- Rafał Antczak – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Jakub Papierski – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Piotr Mazur – Członek Rady Nadzorczej,
- Maciej Wysoczarski – Członek Rady Nadzorczej,
- Grzegorz Oszast – Członek Rady Nadzorczej,
- Piotr Galas – Członek Rady Nadzorczej,
- Kajus Augustyniak – Członek Rady Nadzorczej,
- Anna Kopka – Członek Rady Nadzorczej.

2. Opis istotnych zasad rachunkowości

2.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A. zostało sporządzone za okres od dnia 1 stycznia 2019 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku. Dane porównawcze obejmują poprzedni rok obrotowy rozpoczęty w dniu 1 stycznia 2018 roku a zakończony 31 grudnia 2018 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku zostało sporządzone w złotych (zł), a wszystkie dane liczbowe, o ile nie wskazano inaczej, zaprezentowano w tysiącach złotych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Grupę działalności gospodarczej w niezmnieszonej istotnie zakresie, w okresie niekrótszym niż rok od dnia sprawozdawczego.

W świetle wydarzeń po dniu bilansowym, opisanych w notce 41. skonsolidowanego sprawozdania finansowego, Zarząd Jednostki Dominującej dokonał ponownej oceny zdolności Grupy do kontynuowania działalności. W rezultacie, Zarząd Jednostki Dominującej nie zidentyfikował zagrożenia ani istotnej niepewności w zakresie kontynuowania działalności przez Grupę w perspektywie 12 miesięcy po dniu sprawozdawczym.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych,
- według zamortyzowanego kosztu dla pozostałych aktywów finansowych, w tym dla należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu, i pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych,
- aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży wyceniane są w niższej z następujących dwóch kwot: ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

W latach 2018-2019 w Grupie nie wystąpiła działalność zaniechana.

Przedstawione poniżej zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich zaprezentowanych okresów sprawozdawczych, z wyłączeniem zmian, które wynikają z wdrożenia od 1 stycznia 2019 roku MSSF 16, opisanych odpowiednio w notach 2.3. oraz 3.1.

2.2. Oświadczenie o zgodności z MSSF

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe („skonsolidowane sprawozdanie finansowe”) Grupy zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości.

Standardy i interpretacje, które zostały wydane i zastosowane przez Grupę do skonsolidowanego sprawozdania finansowego po raz pierwszy w 2019 roku

W niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa uwzględniła zmiany do standardów i nowe interpretacje zatwierdzone przez Unię Europejską i obowiązujące dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie, które zostały przedstawione w nocie 2.3. W szczególności Grupa zastosowała po raz pierwszy MSSF 16 Leasing.

Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do nich, które zostały opublikowane, a także zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a nie weszły w życie i nie zostały jeszcze zastosowane przez Grupę

Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do nich, które zostały opublikowane, a także zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a nie weszły w życie i nie zostały jeszcze zastosowane przez Grupę, zostały przedstawione w nocie 2.3. Grupa nie przewiduje, aby wprowadzenie nowych standardów, ich zmian oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę zasady rachunkowości. Grupa planuje ich zastosowanie w terminach podanych w określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania), pod warunkiem zatwierdzenia przez Unię Europejską.

2.3. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów

Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane i zastosowane przez Grupę po raz pierwszy w 2019 roku

Przy sporządzaniu niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupa uwzględniła opisane poniżej nowe standardy i interpretacje KIMSF, które zostały opublikowane przez RMSR i są obowiązujące dla okresów sprawozdawczych rozpoczynających się po 1 stycznia 2019 roku.

Standard/ interpretacja	Opis potencjalnych zmian i ich wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe
MSSF 16 „Leasing”	MSSF 16 zastąpił MSR 17 „Leasing” oraz związane z tym standardem interpretacje. W odniesieniu do leasingobiorców nowy standard wyeliminował występujące rozróżnienie pomiędzy leasingiem finansowym oraz operacyjnym. Ujęcie leasingu operacyjnego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej spowodowało rozpoznanie nowego składnika aktywów – prawa do użytkowania przedmiotu leasingu – oraz nowego zobowiązania – zobowiązania do dokonania płatności z tytułu leasingu. Prawa do użytkowania aktywów w leasingu podlegają umorzeniu, natomiast od zobowiązania naliczane są odsetki. Powoduje to powstawanie większych kosztów w początkowej fazie leasingu, nawet w przypadku, gdy jego strony uzgodniły stałe opłaty roczne. Ujęcie umów leasingu u leasingodawcy w większości przypadków pozostało niezmienione w związku z utrzymanym podziałem na umowy leasingu operacyjnego oraz finansowego. Zastosowanie nowego standardu miało wpływ na ujmowanie, prezentację, wycenę oraz ujawnienia aktywów, będących przedmiotem leasingu oraz odpowiadających im zobowiązań z tytułu leasingu w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy jako leasingobiorcy.
KIMSF 23 Niepewność Związana z Ujęciem Podatku Dochodowego	KIMSF 23 wyjaśnia ujęcie podatku dochodowego, w przypadku gdy zastosowane podejście nie zostało jeszcze zaakceptowane przez organy podatkowe, oraz ma na celu zwiększenie przejrzystości. Kluczową z punktu widzenia KIMFS 23 kwestią jest ocena prawdopodobieństwa zaakceptowania wybranego ujęcia podatkowego przez organy podatkowe. W przypadku, jeśli jest prawdopodobne, że organy podatkowe zaakceptują ujęcie podatkowe, co do którego występuje niepewność, to należy ująć podatki w sprawozdaniu finansowym spójnie z zeznaniami podatkowymi bez odzwierciedlenia niepewności w ujęciu podatku bieżącego oraz odroczonego. W przeciwnym wypadku podstawę opodatkowania (lub stratę podatkową), wartości podatkowe oraz niewykorzystane straty podatkowe należy ująć w kwocie, która w lepszy sposób odzwierciedli rozstrzygnięcie niepewności, przy wykorzystaniu jednego najbardziej prawdopodobnego wyniku bądź wartości oczekiwanej (sumy ważonych prawdopodobieństwem możliwych rozwiązań). Jednostka musi założyć, że organy podatkowe dokonają weryfikacji niepewnego ujęcia podatkowego oraz mają pełną wiedzę o tym zagadnieniu.
Zmiany do MSSF 9 Instrumenty Finansowe	Zmiany zezwalają, aby wyceniać aktywa finansowe z opcją przedpłaty, które zgodnie z warunkami umownymi są instrumentami o przepływach pieniężnych stanowiących jedynie spłatę nierozliczonej kwoty nominalnej i zapłaty odsetek od tej kwoty, za tak zwany wynagrodzeniem ujemnym, w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, zamiast w wartości godziwej przez wynik, jeśli te aktywa finansowe spełniają pozostałe mające zastosowanie wymogi MSSF 9.

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Standard/ interpretacja	Opis potencjalnych zmian i ich wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Zmiany do MSR 19 Świadczenia pracownicze	Zmiany m.in. nakładają na jednostkę obowiązek zastosowania zaktualizowanych założeń użytych do wyceny, aby ustalić aktualne koszty bieżącego zatrudnienia i odsetek netto od zobowiązania netto z tytułu określonych świadczeń dla pozostałej części okresu sprawozdawczego po zmianie planu.
Zmiany do MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsiębiorstwach	Zmiany wyjaśniają, że jednostki ujmuje inwestycje w jednostkach zależnych oraz wspólnych przedsiębiorstwach, dla których nie jest stosowana metoda praw własności, zgodnie z wymogami MSSF 9 Instrumenty Finansowe.
Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2015-2017	Doroczne ulepszenia MSSF 2015-2017 zawierają cztery zmiany do standardów. Główne zmiany: • wyjaśniają, że jednostka dokonuje ponownej wyceny udziałów kapitałowych we wspólnej działalności, kiedy obejmuje kontrolę nad tym przedsięwzięciem zgodnie z MSSF 3 Połączenia jednostek gospodarczych; • wyjaśniają, że jednostka nie dokonuje ponownej wyceny udziałów kapitałowych we wspólnej działalności, kiedy uzyskuje współkontrolę nad wspólnym przedsięwzięciem zgodnie z MSSF 11 Wspólne Ustalenia Umowne; • wyjaśniają, że jednostka powinna zawsze ujmować konsekwencje podatkowe przepływów związanych z dywidendą w zysku lub stracie, innych całkowitych dochodach lub kapitale w zależności od tego, gdzie transakcja lub zdarzenie, która była podstawą ujęcia dywidendy została ujęta; oraz • wyjaśniają, że jednostka powinna wyłączyć z pożyczonych środków bez ściśle określonego celu środki pożyczone specjalnie w celu sfinansowania pozyskania dostosowywanego składnika aktywów do czasu, gdy zasadniczo wszystkie działania niezbędne do przygotowania dostosowywanego składnika aktywów do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży będą zakończone; środki pożyczane specjalnie w celu sfinansowania pozyskania dostosowywanego składnika aktywów nie stanowią środków pożyczanych w celu sfinansowania pozyskania dostosowywanego składnika aktywów po tym, jak dostosowywany składnik aktywów jest już gotowy do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.

Wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji, poza MSSF 16, miało nieistotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane przez Grupę

Standard/ interpretacja	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian i ich ewentualny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Zmiany do MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych i MSR 8 Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów	1 stycznia 2020 roku	Tak	Zmiana dotyczy nowej definicji terminu „istotny”. Według nowej definicji informacje są istotne, jeżeli można oczekiwać, że ich pominięcie, zniekształcenie lub zaciemnienie może mieć wpływ na decyzje podejmowane przez głównych użytkowników sprawozdań finansowych na podstawie tych sprawozdań finansowych, które dostarczają informacji finansowych o konkretnej jednostce sprawozdawczej.
Zmiany do MSSF 9 Instrumenty Finansowe, MSR 39 Instrumenty Finansowe oraz MSSF 7 Instrumenty Finansowe: Ujawnienie Informacji	1 stycznia 2020 roku lub później	Tak	Zmiany są obowiązkowe i mają zastosowanie do wszystkich powiązań zabezpieczających, na które ma wpływ niepewność wynikająca z reformy wskaźników stóp procentowych. Zmiany wprowadzają czasowe zwolnienie ze stosowania określonych wymogów rachunkowości zabezpieczeń, w taki sposób, aby reforma wskaźników stóp procentowych nie powodowała rozwiązania rachunkowości zabezpieczeń. Kluczowe zwolnienia wynikające ze Zmian dotyczą: - wymogu, aby przepływy były „wysoce prawdopodobne”, - komponentów ryzyka, - oceny prospektywnej, - retrospektywnego testu efektywności (dotyczy MSR 39), - przeklasyfikowania rezerwy z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Zmiany wymagają również, aby jednostki ujawniły inwestorom dodatkowe informacje o powiązaniach zabezpieczających, na które mają wpływ powyższe niepewności.
Zmiany do MSSF 3 Połączenia jednostek gospodarczych	1 stycznia 2020 roku	Nie	Zmiana dotyczy nowej definicji terminu „przedsięwzięcie” i ma na celu ułatwienie jednostkom identyfikację, czy nabyto „przedsięwzięcie”, czy grupę aktywów.

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Sprzedaż lub Przekazanie Aktywów Pomiędzy Inwestorem a Spółką Stowarzyszoną lub Wspólnym Przedsięwzięciem (Zmiany do MSSF 10 Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe oraz do MSR 28 Jednostki Stowarzyszone)	Odroczona na czas nieokreślony	Nie	Zmiany usuwają istniejącą niespójność między wymaganiami MSSF 10 oraz MSR 28 w kwestii ujmowania utraty kontroli nad spółką zależną, która wnoszona jest do spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Podczas gdy MSR 28 ogranicza zysk lub stratę wynikającą z wniesienia aktywów niepieniężnych do spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia do wysokości zaangażowania kapitałowego innych podmiotów w tej jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, MSSF 10 nakazuje rozpoznanie całego zysku lub straty na utracie kontroli nad jednostką zależną. Zmiany wymagają ujęcia całości zysku lub straty w przypadku, gdy przeniesione aktywa spełniają definicję przedsięwzięcia w rozumieniu MSSF 3 Połączenia jednostek gospodarczych (niezależnie, czy przedsięwzięcie ma formę jednostki zależnej, czy też nie). Częściowe rozpoznanie zysku lub straty (do wysokości zaangażowania kapitałowego innych podmiotów) nastąpi w przypadku, gdy transakcja dotyczy aktywów niestanowiących przedsięwzięcia, nawet jeśli te aktywa znajdowały się w jednostce zależnej.
MSSF 17 Umowy Ubezpieczeniowe	1 stycznia 2021 roku	Nie	MSSF 17, który zastępuje przejściowy standard MSSF 4 Umowy Ubezpieczeniowe, zawiera zasady ujmowania, wyceny, prezentacji oraz ujawnień dla umów ubezpieczeniowych będących w jego zakresie. W przeciwieństwie do wymogów MSSF 4, w dużej mierze pozwalających na kontynuację dotychczas stosowanej polityki rachunkowości opartej o przepisy lokalne, MSSF 17 wprowadza nowy kompleksowy model (ogólny model wyceny). Model ten łączy obecnie stosowane ujęcie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej z ujęciem zysku w okresie, w którym świadczona jest ochrona ubezpieczeniowa, a także posiada następujące cechy: • jest oparty na koncepcji wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy oraz wykorzystuje aktualne założenia; • przewiduje jedną zasadę ujmowania przychodów w celu odzwierciedlenia świadczonej usługi; • może być zmodyfikowany dla niektórych umów.
Zmiany do MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych	1 stycznia 2022 roku	Nie	Zmiany doprecyzowują podział zobowiązań na krótko- i długoterminowe w zależności od praw występujących na koniec okresu sprawozdawczego.

2.4. Pozycje wyrażone w walutach obcych

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy Kapitałowej wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność (tzw. waluta funkcjonalna). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych (zł), które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Jednostki Dominującej.

Walutą funkcjonalną spółki zależnej PKO Leasing Sverige AB jest euro, walutą funkcjonalną Jednostki Dominującej oraz pozostałych jednostek zależnych jest złoty.

Do przeliczenia poszczególnych pozycji sprawozdania jednostki zależnej z walutą funkcjonalną euro zastosowano następujące kursy:

EUR	2019	2018
Średni kurs ustalony przez Narodowy Bank Polski na dzień bilansowy	4,2585	4,3000
Kurs średni będący średnią arytmetyczną średnich kursów na dzień kończący każdy miesiąc okresu obrotowego w roku obrachunkowym	4,3018	4,2669

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Pozycje pieniężne skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego na dzień bilansowy (tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego).

Wszystkie pozostałe powstałe różnice kursowe ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji wynik z pozycji wymiany, z wyjątkiem różnic kursowych wynikających z transakcji przeprowadzonych w celu zabezpieczenia przed określonym ryzykiem walutowym zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

Kursy przyjęte do wyceny pozycji skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej wynoszą odpowiednio:

Waluta	2019	2018
EUR	4,2585	4,3000
CHF	3,9213	3,8166
USD	3,7977	3,7597
SEK	0,4073	0,4201
GBP	4,9971	4,7895
100 JPY	3,4959	3,4124

2.5. Konsolidacja

Jednostki zależne to jednostki, w odniesieniu do których Jednostka Dominująca, bezpośrednio lub pośrednio, ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Przy dokonywaniu oceny, czy Jednostka Dominująca kontroluje daną jednostkę, uwzględnia się istnienie i wpływ potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić. Jednostki zależne podlegają konsolidacji metodą pełną od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez

Jednostkę Dominującą. Konsolidowanie jednostek zależnych ustaje z dniem utraty kontroli. Polityka rachunkowości jednostek zależnych jest dostosowywana do polityki rachunkowości Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A.

Skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym objęte zostały wszystkie podmioty, nad którymi Jednostka Dominująca sprawuje kontrolę, włączając w to podmioty specjalnego przeznaczenia. Jednostka Dominująca konsoliduje metodą pełną podmioty lub ich wyodrębnione części, nad którymi sprawuje kontrolę, jeżeli:

- jest narażona na lub ma prawo do zmiennych zwrotów z tytułu zaangażowania w ten podmiot,
- ma zdolność wpływania na te zwroty poprzez władzę nad podmiotem inwestycji oraz
- istnieje związek pomiędzy wyżej wymienioną władzą a zwrotami.

Jednostki zależne w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Jednostkę Dominującą do dnia ustania kontroli podlegają pełnej konsolidacji, co polega na sumowaniu poszczególnych odpowiadających pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej, rachunku zysków i strat Jednostki Dominującej oraz jednostek zależnych w pełnej wysokości oraz dokonaniu odpowiednich korekt i wyłączeń konsolidacyjnych.

Wyłączeniu podlegają transakcje wewnątrzgrupowe i salda wewnątrzgrupowe (wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją) oraz niezrealizowane zyski i straty lub przychody i koszty powstałe w wyniku transakcji wewnątrzgrupowych, przy czym niezrealizowane straty nie są eliminowane, jeżeli nie można ich odzyskać (transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przekazanego składnika aktywów). Wyłączeniu podlegają również dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne Jednostce Dominującej i innym jednostkom objętym konsolidacją oraz bilansowa wartość udziałów posiadanych przez Jednostkę Dominującą w jednostkach zależnych oraz kapitały własne tych jednostek na moment ich nabycia.

W celu wyeliminowania rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości przez Jednostkę Dominującą oraz jednostki zależne podczas konsolidacji wprowadza się korekty konsolidacyjne.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania jednostki zależnej, której walutą funkcjonalną nie jest złoty, są przeliczane na walutę prezentacji Grupy po kursie obowiązującym na dzień bilansowy, a pozycje z rachunku zysków i strat - po kursie średnim arytmetycznym kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu. Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane bezpośrednio w kapitale własnym jako odrębny składnik pozycji Pozostałe kapitały.

Nabycia jednostek zależnych (objęcia kontroli) rozlicza się na dzień nabycia. W dniu nabycia ujmuje się możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania oraz wszelkie niekontrolujące udziały w jednostce przejmowanej, wyceniane według ich wartości godziwych na dzień nabycia. Sumę:

- przekazanej zapłaty (wycenianej według wartości godziwej na dzień nabycia),
- kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w podmiocie przejmowanym (wycenionych w wartości godziwej lub w wartości proporcjonalnego udziału niekontrolujących udziałów w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto przejmowanego podmiotu) oraz

- udziału w kapitale podmiotu przejmowanego, należącego poprzednio do jednostki dominującej (wycenionego według wartości godziwej na dzień nabycia) - w przypadku połączenia realizowanego etapami

porównuje się do wartości netto możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań. W przypadku, gdy różnica pomiędzy tymi pozycjami stanowi nadwyżkę, rozpoznaje się ją jako wartość firmy, w przeciwnym wypadku różnicę stanowiącą zysk z okazjonalnego nabycia ujmuje się bezpośrednio w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji pozostałe przychody operacyjne.

2.6. Ustalenie wyniku finansowego

2.6.1. Przychody i koszty o charakterze odsetkowym

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług i podatek akcyzowy oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

W rachunku zysków i strat ujmowane są na zasadzie memoriałowej wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, a także ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej: rozliczenie dyskonta bądź premii oraz prowizje otrzymane lub należne.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji związanych z nimi przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa jest stopą, którą dyskontowane są przyszłe płatności lub wpływy pieniężne do bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Przy obliczaniu efektywnej stopy procentowej przepływy pieniężne szacowane są przy uwzględnieniu warunków umownych danego instrumentu finansowego, niebiorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu należności leasingowych czy pożyczek. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie płatności odsetkowe, prowizje i opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy oraz koszty transakcji, premie lub dyskonta, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej.

W momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywa finansowego lub grupy podobnych aktywów finansowych, przychody z tytułu odsetek wykazywane są według efektywnej stopy procentowej, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

2.6.2. Przychody z tytułu faktoringu

Przychody z tytułu faktoringu obejmują odsetki od pożyczki faktoringowej, prowizje i opłaty oraz inne przychody faktoringowe. Przychody z tytułu odsetek ujmowane są w rachunku zysków i strat przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

2.6.3. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody ubezpieczeniowe

Grupa osiąga przychody z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych na rzecz klientów. W celu odzwierciedlenia treści ekonomicznej oraz właściwego ujęcia przychodów dotyczących oferowanych produktów ubezpieczeniowych Grupa przyjęła odrębne zasady ujmowania opłat w zależności od występowania powiązania produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym oferowanym na rzecz tego samego klienta bądź braku takiego powiązania. Identyfikując wspomniane powiązanie, Grupa bierze pod uwagę między innymi czynniki takie jak: dobrowolność ubezpieczenia, dochodowość produktu powiązanego oraz poziom składek w odniesieniu do podobnych instrumentów na rynku.

W przypadku produktów ubezpieczeniowych powiązanych z instrumentem finansowym prowizje i opłaty pobierane przez Grupę stanowią integralną część efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego, tj. należności z tytułu leasingu/pożyczki, i w konsekwencji są ujmowane w przychodach z działalności operacyjnej (odsetkowych), tj. w przychodach z tytułu leasingu finansowego i z tytułu pożyczek w okresie życia umowy leasingu/pożyczki.

W przypadku produktów ubezpieczeniowych niepowiązanych z instrumentem finansowym prowizje stanowią wynagrodzenie Grupy za wykonanie ważnej czynności (doprowadzenie do zawarcia umowy ubezpieczeniowej) i są ujmowane jednorazowo jako przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych.

Dla polis jednorocznych prowizje ujmowane są jednorazowo w rachunku zysków i strat. Grupa ponadto pomniejsza przychody ujmowane jednorazowo o szacunek rezerwy dotyczącej części wynagrodzenia, która będzie zwracana w związku z przedterminowym zakończeniem umowy leasingu i sprzedażą bądź likwidacją środka trwałego będącego przedmiotem umowy ubezpieczeniowej. Szacunek rezerwy oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach co do trendu zwrotów w przyszłości.

Przychody z tytułu prowizji i opłat niepodlegających rozliczeniu metodą efektywnej stopy procentowej ujmuje się w taki sposób, aby odzwierciedlić przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta w kwocie, która odzwierciedla wynagrodzenie, do którego – zgodnie z oczekiwaniem Grupy – będzie ona uprawniona w zamian za te dobra lub usługi, zgodnie z pięciostopniowym modelem ujmowania przychodów, o którym mowa w MSSF 15 Przychody z umów z klientami.

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) 15 „Przychody z umów z klientami” odnosi się do przychodów z tytułu prowizji i opłat, związanych np. z obsługą należności, które nie są objęte zakresem Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej 9 „Instrumenty finansowe” (MSSF 9).

Zgodnie z powyższym standardem Grupa ujmuje przychody w taki sposób, aby odzwierciedlić przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta w kwocie, która odzwierciedla wynagrodzenie, do którego – zgodnie z oczekiwaniem jednostki – będzie ona uprawniona w zamian za te dobra lub usługi. Stosując niniejszy standard, Grupa uwzględnia warunki umowy oraz wszystkie istotne fakty i okoliczności.

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Grupa stosuje pięciostopniowy model ujmowania przychodów, na który składają się:

ETAP I: IDENTYFIKACJA UMOWY Z KLIENTEM

W ramach tego etapu następuje identyfikacja umów z klientami poprzez analizę spełnienia wszystkich następujących kryteriów:

- strony umowy zawarły umowę (w formie pisemnej, ustnej lub zgodnie z innymi zwyczajowymi praktykami handlowymi) i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków,
- Grupa jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane,
- Grupa jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane,
- umowa ma treść ekonomiczną (tzn. można oczekiwać, że w wyniku umowy ulegnie zmianie ryzyko, rozkład w czasie lub kwota przyszłych przepływów pieniężnych), oraz
- jest prawdopodobne, że Grupa otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane klientowi. Oceniając, czy otrzymanie kwoty wynagrodzenia jest prawdopodobne, Grupa uwzględnia zdolność i zamiar zapłaty kwoty wynagrodzenia przez klienta w odpowiednim terminie, z uwzględnieniem wszelkich upustów cenowych.

ETAP II: IDENTYFIKACJA ODRĘBNYCH ZOBOWIĄZAŃ DO WYKONANIA ŚWIADCZENIA - zobowiązanie do wykonania świadczenia to przyrzeczenie (domniemane lub sprecyzowane) do przekazania klientowi dóbr lub usług, które identyfikowane są w momencie zawarcia umowy na bazie warunków umownych, jak również wynikają ze zwyczajowych praktyk handlowych. Grupa w momencie zawarcia umowy dokonuje oceny dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie z klientem i identyfikuje jako zobowiązanie do wykonania świadczenia każde przyrzeczenie do przekazania na rzecz klienta:

- dobra lub usługi (lub pakietu dóbr lub usług), które można wyodrębnić lub
- grupy odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i w przypadku których przekazanie na rzecz klienta ma taki sam charakter.

Dobro lub usługa przyrzeczona klientowi są odrębne, jeżeli są spełnione oba poniższe warunki:

- klient może odnosić korzyści z dobra lub usługi albo bezpośrednio, albo poprzez powiązanie z innymi zasobami, które są dla niego łatwo dostępne (tj. dobro lub usługa mogą być odrębne) oraz
- zobowiązanie jednostki do przekazania dobra lub usługi na rzecz klienta można zidentyfikować jako odrębne w stosunku do innych zobowiązań określonych w umowie (tj. dobro lub usługa są odrębne w ramach samej umowy).

W przypadku gdy w procesie dostarczania wybranych usług dla klienta zaangażowany jest podmiot trzeci, Grupa dokonuje oceny, czy występuje w roli agenta czy zleceńodawcy, biorąc pod uwagę przede wszystkim możliwość kontrolowania danej usługi przed jej przekazaniem klientowi (zasada kontroli).

ETAP III: USTALENIE CENY TRANSAKCYJNEJ - Grupa na moment zawarcia umowy ustala cenę transakcyjną odrębnego dobra lub odrębnej usługi będącej przedmiotem każdego zobowiązania do wykonania świadczenia, uwzględniając warunki umowy oraz stosowane zwyczajowe praktyki handlowe. Cena transakcyjna to kwota wynagrodzenia, które zgodnie z oczekiwaniem Grupy będzie przysługiwać w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta, z wyłączeniem kwot pobranych w imieniu osób trzecich. Przy ustalaniu ceny transakcyjnej uwzględniane są następujące komponenty: wynagrodzenie zmienne, wartość pieniądza w czasie, wynagrodzenie niegotówkowe oraz wynagrodzenie płatne klientowi. W zakresie wynagrodzenia zmiennego Grupa oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych usług.

ETAP IV: PRZYPISANIE CENY TRANSAKCYJNEJ DO POSZCZEGÓLNYCH ZOBOWIĄZAŃ DO WYKONANIA ŚWIADCZENIA - Grupa przypisuje cenę transakcyjną do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia (lub do odrębnego dobra lub odrębnej usługi) w kwocie, która odzwierciedla kwotę wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Grupy – przysługuje w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi. Grupa przypisuje ceny transakcyjne na podstawie modelu względnej wartości godziwej.

ETAP V: UJĘCIE PRZYCHODU W MOMENCIE REALIZACJI ZOBOWIĄZANIA WYNIKAJĄCEGO Z UMOWY - Grupa ujmuje przychody w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzonego dobra lub usługi klientowi. Dobra zostaje przekazane, a usługa wykonana w momencie uzyskania przez klienta kontroli.

Inne prowizje i opłaty

Opłaty i prowizje ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej (zgodnie z zasadami opisanymi w notce 2.6.1. skonsolidowanego sprawozdania finansowego) obejmują opłaty i prowizje otrzymane lub zapłacone bezpośrednio związane z powstaniem aktywów lub zobowiązań finansowych i są prezentowane w przychodach z działalności operacyjnej (odsetkowych), tj. w przychodach z tytułu leasingu finansowego i z tytułu pożyczek. Dotyczy to w szczególności prowizji za zawarcie umowy leasingu/pożyczki.

2.6.4. Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe

Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe powstaje w wyniku zaewidencjonowania odpisów na oczekiwane straty kredytowe, związane przede wszystkim z należnościami z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu, wycenianymi według zamortyzowanego kosztu (por. nota 2.7.2. sprawozdania finansowego).

2.6.5. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane, wynikające z wyceny aktywów i zobowiązań walutowych oraz z wyceny do wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS).

2.6.6. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody dotyczące sprzedaży usług niezwiązanych z podstawową działalnością Grupy, takie jak przychody z tytułu sprzedaży, likwidacji lub utraty wartości składników majątku trwałego (w tym pokontraktowych przedmiotów leasingu operacyjnego) oraz z tytułu odwrócenia utraty wartości tych składników, rozwiązania odpisów z tytułu pozostałych rezerw. Istotną pozycją są przychody z tytułu windykacji wierzytelności Grupy lub przychody z tytułu rozliczeń wygasłych umów leasingu. W pozycji tej prezentowany jest także dodatni wynik dotyczący rozliczeń z tytułu składek ubezpieczeniowych, podatków lokalnych oraz innych kosztów związanych z przedmiotami leasingu, zwracanych przez leasingobiorców.

W pozostałych przychodach operacyjnych prezentowany jest zysk z okazijnego nabycia jednostek zależnych.

W pozostałych kosztach operacyjnych ujmowane są w szczególności straty na sprzedaży lub likwidacji składników majątku trwałego, koszty utraty wartości składników majątku trwałego, ujemny wynik dotyczący rozliczeń z tytułu składek ubezpieczeniowych, odpisy z tytułu pozostałych rezerw oraz inne koszty, niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością Grupy.

2.6.7. Inne pozycje wyniku finansowego

2.6.7.1. Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze zawierają: wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenia społeczne i ujmowane są jako koszty w momencie ich poniesienia. Grupa rozpoznaje zobowiązanie z tytułu niewykorzystanych urlopów pracowniczych. Zobowiązanie to prezentowane jest w pozycji Pozostałe zobowiązania jako rezerwy na świadczenia pracownicze.

Długoterminowe świadczenia pracownicze dotyczą świadczeń w formie odpraw emerytalnych i rentowych.

W celu wypełnienia wymogów uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, Grupa wdrożyła poprzez uchwałę Rady Nadzorczej „Regulaminy zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu”.

Przywołane Zasady i wydany na ich podstawie Regulamin opisują tryb przyznawania ww. osobom zmiennych składników wynagrodzeń powiązanych z wynikami i efektami pracy. Zgodnie z wymogami przywołanej uchwały KNF i w proporcjach w niej określonych zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są w formie:

- nieodroczonej (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny),
- odroczonej (na kolejne trzy lata po pierwszym roku po okresie oceny),

przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone, jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych, (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym).

Wysokość wynagrodzenia zmiennego zależy od wartości wypłaconego w danym okresie wynagrodzenia stałego, z wyłączeniem wynagrodzenia chorobowego, świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, wynagrodzenia za okresy nieświadczenia pracy oraz poziomu realizacji celów podlegających ocenie w danym okresie.

Składnik wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego jest traktowany jako płatność w formie akcji rozliczany w środkach pieniężnych i wyceniany według zasad opisanych w Regulaminie.

Wynagrodzenie odroczone może podlegać redukcji w przypadku pogorszenia wyników finansowych Grupy, straty Grupy lub pogorszenia innych zmiennych związanych z efektami pracy w okresie oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz wynikami nadzorowanych lub kierowanych przez te osoby obszarów, które ujawniły się po okresie oceny.

W 2019 roku były przyznane akcje fantomowe z tytułu tego programu.

2.7. Prezentacja i wycena aktywów i zobowiązań finansowych

Ujmowanie transakcji w księgach dla każdej grupy instrumentów finansowych jest dokonywane w dniu rozliczenia transakcji.

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty, a rozliczenie z kontrahentem ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

2.7.1. Instrumenty finansowe zgodnie z MSSF 9

2.7.1.1. Zasady klasyfikacji instrumentów finansowych

Grupa klasyfikuje aktywa finansowe do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite,
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Zobowiązania finansowe są klasyfikowane do kategorii: zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz pozostałe zobowiązania finansowe.

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Standard MSSF 9 wyłącza ze swojego zakresu umowy leasingu, które klasyfikowane są zgodnie ze standardem MSSF 16 Leasing. MSSF 9 w odniesieniu do Grupy dotyczy przede wszystkim portfela umów pożyczek oraz faktoringu.

Klasyfikacja w dniu nabycia lub powstania aktywów innych niż umowy leasingu zależy od modelu biznesowego przyjętego przez Grupę do zarządzania daną grupą aktywów oraz od charakterystyki umownych przepływów pieniężnych wynikających z pojedynczego aktywa lub grupy aktywów. Grupa wyodrębnia następujące modele biznesowe:

- model „utrzymywane dla przepływów pieniężnych” - model, w którym powstałe lub nabyte aktywa finansowe są utrzymywane w celu pozyskiwania korzyści z umownych przepływów pieniężnych – model typowy dla działalności kredytowej;
- model „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż” - model, w którym aktywa finansowe po powstaniu lub nabyciu są utrzymywane w celu pozyskiwania korzyści z umownych przepływów pieniężnych, ale mogą być również sprzedawane – często i w transakcjach o wysokim wolumenie – model typowy dla działalności zarządzania płynnością;
- model rezydualny - inny niż model „utrzymywane dla przepływów pieniężnych” oraz „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż”.

Klasyfikacji instrumentów finansowych Grupa dokonała na moment zastosowania MSSF 9 po raz pierwszy, czyli na 1 stycznia 2018 roku oraz w momencie ujęcia instrumentu lub jego modyfikacji. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych może wynikać ze zmiany modelu biznesowego lub też niezdanie testu SPPI – testu właściwości przepływów pieniężnych (patrz część dotycząca oceny charakterystyk wynikających z umowy przepływów pieniężnych). Zmiana modelu warunkowana jest zmianami zachodzącymi wewnątrz lub na zewnątrz Grupy lub rozpoczęciem albo zakończeniem danego rodzaju działalności, dlatego też zmiany te występują niezwykle rzadko. Niezdanie testu SPPI wynika ze zmiany charakterystyki umownych przepływów pieniężnych, powodujących, że zwrot z instrumentu nie odpowiada wyłącznie wartości kapitału i odsetek.

Model biznesowy

Wybór modelu biznesowego jest dokonywany przy początkowym ujęciu aktywów finansowych. Przeprowadzany jest na poziomie poszczególnych grup aktywów, w kontekście obszaru działalności, w związku z którą aktywa finansowe powstały lub zostały nabyte, i następuje między innymi w oparciu o:

- sposób oceny i raportowania wyników portfela aktywów finansowych,
- sposób zarządzania ryzykiem związanym z tymi aktywami oraz zasad wynagradzania osób zarządzających tymi portfelami.

W modelu biznesowym „utrzymywanie dla przepływów pieniężnych”, sprzedaż aktywów jest incydentalna i możliwa do realizacji w przypadku wzrostu poziomu ryzyka kredytowego, zmiany prawa lub regulacji – realizowana w celu utrzymania zakładanego poziomu kapitału regulacyjnego, na zasadach opisanych w strategii zarządzania takimi portfelami lub przy założeniu, iż następuje ona blisko daty zapadalności aktywa, w przypadku

spadku ratingu kredytowego poniżej poziomu zakładanego dla danego portfela, istotnej wewnętrznej restrukturyzacji lub przejęcia innego biznesu, realizacji planu kryzysowego lub naprawy oraz innego niedającego się przewidzieć czynnika, na który Grupa nie ma wpływu.

Ocena charakterystyk wynikających z umowy przepływów pieniężnych

Ocena charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych polega na ustaleniu, poprzez przeprowadzenie jakościowego testu umownych przepływów pieniężnych (test SPPI, z ang. Solely Payments of Principal and Interest test), czy wynikające z umowy przepływy pieniężne z tego składnika aktywów są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Odsetki obejmują zapłatę za wartość pieniądza w czasie, za ryzyko kredytowe związane z kwotą główną pozostałą do spłaty w określonym czasie i za inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzieleniem leasingu lub pożyczki, a także marżę zysku.

Charakterystyka wynikająca z umownych przepływów pieniężnych pozostaje bez wpływu na klasyfikację składnika aktywów finansowych, jeśli:

- mogłaby mieć tylko niewielki wpływ na wynikające z umowy przepływy pieniężne z tytułu tego składnika (cecha de minimis),
- nie jest prawdziwa, tj. jeżeli wpływa na wynikające z umowy przepływy pieniężne z tytułu instrumentu tylko w przypadku wystąpienia zdarzenia niezwykle rzadkiego, wyjątkowo nietypowego i bardzo mało prawdopodobnego (cecha non genuine).

W celu dokonania wyżej wymienionego ustalenia należy uwzględnić potencjalny wpływ charakterystyki wynikającej z umowy przepływów pieniężnych w każdym okresie sprawozdawczym i łącznie w całym okresie życia instrumentu finansowego.

Test SPPI jest przeprowadzany dla każdego aktywa finansowego w modelu „utrzymywane dla przepływów pieniężnych” lub „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż” na dzień początkowego ujęcia (w tym dla modyfikacji istotnej po ponownym ujęciu aktywa finansowego) oraz na dzień zmiany charakterystyki umownych przepływów pieniężnych.

Jeżeli na podstawie oceny jakościowej w ramach testu SPPI nie można ustalić, czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek, przeprowadzany jest test porównawczy (ocena ilościowa), tzw. test benchmarkowy, w celu ustalenia, jak różniłyby się (niezdyskontowane) przepływy pieniężne wynikające z umowy od (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby wartość pieniądza w czasie nie została zmieniona (poziom referencyjny przepływów pieniężnych).

Kategoria wyceny aktywów finansowych według zamortyzowanego kosztu (ang. amortized cost)

Składnik aktywów finansowych (dotyczy dłużnych aktywów finansowych) wycenia się według zamortyzowanego kosztu, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym „utrzymywane dla przepływów pieniężnych”,

- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (zdany test SPPI).

Wartość początkową składnika aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu korygują wszelkie prowizje i opłaty mające wpływ na jego efektywny zwrot i stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej tego aktywa (prowizje i opłaty zaistniałe w związku z realizacją czynności wykonywanych przez Grupę, a prowadzących do powstania aktywów). Prowizje i opłaty mające wpływ na efektywny zwrot z aktywów, zaistniałe po dacie powstania aktywów finansowych powodują zmiany harmonogramów przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez te aktywa.

Wartość bieżącą tej kategorii aktywów ustala się przy użyciu efektywnej stopy procentowej, służącej do bieżącego ustalenia (naliczenia) przychodu odsetkowego wygenerowanego przez aktywo w danym okresie, korygując ją o przepływy finansowe oraz odpisy na oczekiwane straty kredytowe.

Nie podlegają wycenie według zamortyzowanego kosztu aktywa, dla których nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych niezbędnych dla obliczenia efektywnej stopy procentowej. Aktywa te wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty obejmującej również odsetki od należności, z uwzględnieniem odpisów na oczekiwane straty kredytowe. Prowizje i opłaty związane z powstaniem lub decydujące o cechach finansowych tych aktywów podlegają obowiązkowi rozliczenia w czasie w okresie życia aktywa metodą liniową i są zaliczane do przychodów odsetkowych albo prowizyjnych.

Kategoria wyceny aktywów finansowych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite (ang. fair value through other comprehensive income)

Składnik aktywów finansowych (dotyczy dłużnych aktywów finansowych) jest wyceniany do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (zdany test SPPI).

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite wycenia się do wartości godziwej z uwzględnieniem odpisów na oczekiwane straty kredytowe. Skutki zmiany wartości godziwej tych aktywów finansowych do momentu zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych lub jego przeklasyfikowania odnosi się do innych dochodów całkowitych, z wyjątkiem przychodów odsetkowych, zysku lub straty z tytułu odpisu na oczekiwane straty kredytowe oraz zysków lub strat z tytułu różnic kursowych, które ujmuje się w wyniku finansowym. Jeśli zaprzestano ujmowania składnika aktywów finansowych, skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych dochodach całkowitych zostają przeklasyfikowane z pozycji inne dochody całkowite do wyniku finansowego w formie korekty wynikającej z przeklasyfikowania.

Kategoria wyceny aktywów finansowych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (ang. fair value through profit and loss)

Jeśli aktywa finansowe nie spełniają wymienionych powyżej kryteriów kwalifikacji do wyceny według zamortyzowanego kosztu albo do wyceny do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, są one klasyfikowane jako aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Dodatkowo, w momencie początkowego ujęcia, można nieodwołalnie wyznaczyć składnik aktywów finansowych jako wyceniany w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (opcja wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat), jeśli w ten sposób eliminuje się lub znacząco zmniejsza niespójność wyceny lub ujęcia, jaka w przeciwnym razie powstałaby na skutek wyceny aktywów lub zobowiązań bądź ujęcia związanych z nimi zysków lub strat według różnych zasad (niedopasowanie księgowe). Opcja ta dostępna jest dla instrumentów dłużnych zarówno w modelu „utrzymywane dla przepływów pieniężnych”, jak i „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż”.

W sprawozdaniu finansowym prezentacja aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat jest następująca:

- przeznaczone do obrotu - składniki aktywów finansowych, które:
 - nabyto głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie,
 - w momencie początkowego ujęcia stanowią część portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieją dowody bieżącego faktycznego trybu generowania krótkoterminowych zysków; lub
 - są instrumentem pochodnym (z wyjątkiem instrumentów pochodnych będących umowami gwarancji finansowej lub wyznaczonymi i skutecznymi instrumentami zabezpieczającymi),
- aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - aktywa finansowe, dla których test charakterystyki przepływów pieniężnych nie został zdany (niezależnie od modelu biznesowego) lub aktywa finansowe zaklasyfikowane do modelu rezydualnego,
- aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat przy początkowym ujęciu (opcja wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat).

Zysk lub stratę na składniku aktywów finansowych wycenianym w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ujmuje się w wyniku finansowym.

2.7.1.2. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych

Reklasyfikacja aktywów finansowych następuje jedynie w przypadku zmiany modelu biznesowego odnoszącego się do aktywa lub grupy aktywów wynikającego z rozpoczęcia lub zakończenia istotnej części działalności. Zmiany takie mają charakter incydentalny. Zmiana klasyfikacji jest ujmowana prospektywnie, tj. bez zmiany

ujętych dotychczas skutków wyceny do wartości godziwej we wcześniejszych okresach odpisów czy naliczonych odsetek.

Za zmianę modelu biznesowego nie uważa się:

- zmiany zamiarów związanych z konkretnymi aktywami finansowymi (nawet w przypadku znacznych zmian warunków rynkowych),
- tymczasowego zaniku określonego rynku aktywów finansowych,
- przeniesienia aktywów finansowych między obszarami działalności stosującymi różne modele biznesowe.

Nie dokonuje się przeklasyfikowania żadnych zobowiązań finansowych.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z zamortyzowanego kosztu do kategorii wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wartość godziwą tego składnika aktywów ustala się na dzień przeklasyfikowania. Wszelkie zyski lub straty wynikające z różnicy między wcześniejszym zamortyzowanym kosztem składnika aktywów finansowych, a wartością godziwą ujmuje się w rachunku zysków i strat.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat do zamortyzowanego kosztu, wartość godziwa tego składnika aktywów staje się na dzień przeklasyfikowania jego nową wartością bilansową brutto. Efektywną stopę procentową ustala się na podstawie wartości godziwej składnika aktywów na dzień przeklasyfikowania.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii zamortyzowanego kosztu do kategorii wyceny w wartości godziwej przez inne dochody całkowite, wartość godziwą tego składnika aktywów wycenia się na dzień przeklasyfikowania. Wszelkie zyski lub straty wynikające z różnicy między wcześniejszym zamortyzowanym kosztem składnika aktywów finansowych, a wartością godziwą ujmuje się w innych dochodach całkowitych. Efektywna stopa procentowa oraz oczekiwane straty kredytowe nie są korygowane w wyniku tego przeklasyfikowania.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii wyceny do wartości godziwej przez inne dochody całkowite do kategorii zamortyzowanego kosztu, składnik ten zostaje przeklasyfikowany w jego wartości godziwej na dzień przeklasyfikowania. Skumulowane zyski lub straty ujęte wcześniej w innych całkowitych dochodach zostają usunięte z pozycji kapitału własnego i skorygowane w oparciu o wartość godziwą składnika aktywów finansowych na dzień przeklasyfikowania. W związku z tym składnik aktywów finansowych wycenia się na dzień przeklasyfikowania tak, jak gdyby zawsze był wyceniany według zamortyzowanego kosztu. Korekta ta dotyczy innych dochodów całkowitych i nie ma wpływu na wynik finansowy, stąd nie jest korektą wynikającą z przeklasyfikowania zgodnie z MSR 1. Efektywna stopa procentowa oraz oczekiwane straty kredytowe nie są korygowane w wyniku tego przeklasyfikowania.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat do kategorii wyceny do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, składnik ten

dalej jest wyceniany w wartości godziwej. Efektywną stopę procentową ustala się na podstawie wartości godziwej składnika aktywów na dzień przeklasyfikowania.

W przypadku przeklasyfikowania składnika aktywów finansowych z kategorii wyceny do wartości godziwej przez inne dochody całkowite do kategorii wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, składnik ten dalej jest wyceniany w wartości godziwej. Skumulowane zyski lub straty ujęte uprzednio w innych dochodach całkowitych zostają przeklasyfikowane z pozycji kapitału własnego do wyniku finansowego w formie korekty wynikającej z przeklasyfikowania zgodnie z MSR 1 na dzień przeklasyfikowania.

2.7.1.3. Zmiana szacunku kontraktowych przepływów pieniężnych – modyfikacje

Modyfikacja rozumiana jako zmiana przepływów kontraktowych składnika aktywów finansowych na podstawie aneksu do umowy może być istotna lub nieistotna. Nie stanowi modyfikacji zmiana przepływów kontraktowych wynikająca z realizacji warunków umownych.

Jeśli wynikające z umowy przepływy pieniężne związane ze składnikiem aktywów finansowych podlegają renegotjacji lub jakiegokolwiek innej modyfikacji na podstawie aneksu do umowy, a renegotjacja lub modyfikacja nie prowadzi do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów finansowych („Modyfikacja nieistotna”) dokonuje się ponownego obliczenia wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych i ujmuje zysk lub stratę z tytułu modyfikacji w wyniku finansowym. Korekta wartości bilansowej aktywa finansowego z tytułu modyfikacji podlega rozliczeniu w czasie w wynik odsetkowy metodą efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych oblicza się jako obecną wartość renegotjowanych lub zmodyfikowanych przepływów pieniężnych wynikających z umowy, dyskontowanych według pierwotnej efektywnej stopy procentowej składnika aktywów finansowych (lub efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe w przypadku zakupionych lub udzielonych składników aktywów finansowych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe) bądź, w stosownych przypadkach (np. dla zysku lub straty z tytułu zabezpieczenia pozycji zabezpieczanej), według zaktualizowanej efektywnej stopy procentowej. Wszelkie poniesione koszty i opłaty korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych.

W pewnych okolicznościach renegotjacja lub modyfikacja wynikających z umowy przepływów pieniężnych związanych ze składnikiem aktywów finansowych może prowadzić do zaprzestania ujmowania istniejącego składnika aktywów finansowych. Jeżeli modyfikacja składnika aktywów finansowych powoduje zaprzestanie ujmowania istniejącego składnika aktywów finansowych, a następnie ujęcie zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych, zmodyfikowany składnik aktywów uznaje się za „nowy” składnik aktywów finansowych („Modyfikacja istotna”). Następuje ujęcie nowego aktywa w wartości godziwej oraz kalkulacja nowej efektywnej stopy procentowej zastosowanej do nowego aktywa. W przypadku, gdy charakterystyka zmodyfikowanego nowego aktywa finansowego (po zawarciu aneksu) odpowiada warunkom rynkowym, wartość bilansowa tego aktywa finansowego stanowi wartość godziwą.

Ocena, czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną, zależy od spełnienia kryteriów ilościowych oraz jakościowych. Obie grupy kryteriów analizowane są odrębnie.

Przyjęte KRYTERIA JAKOŚCIOWE są następujące:

- Przewalutowanie,
- Zmiana dłużnika, za wyjątkiem zmiany wynikającej ze śmierci dłużnika,
- Wprowadzenie do umowy cechy umownej powodującej naruszenie testu charakterystyk przepływów pieniężnych (testu SPPI) lub usunięcie tej cechy.

Przyjęte KRYTERIUM ILOŚCIOWE stanowi test 10% polegający na analizie zmiany warunków umownych składnika aktywów finansowych skutkującej powstaniem różnicy między wartością przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze zmienionego aktywa finansowego zdyskontowanych pierwotną efektywną stopą procentową a wartością analogicznych przyszłych przepływów wynikających z pierwotnego składnika aktywa finansowego zdyskontowanych tą samą stopą procentową.

Wystąpienie przynajmniej jednego z kryteriów jakościowych oraz wystąpienie kryterium ilościowego (różnicy) powyżej 10% (spełnione łącznie kryterium ilościowe i jakościowe) skutkuje uznaniem modyfikacji za istotną, natomiast wystąpienie kryterium ilościowego co najwyżej 10% skutkuje uznaniem modyfikacji za nieistotną.

W 2019 roku nie stwierdzono spełnienia kryteriów jakościowego i ilościowego.

2.7.1.4. Wycena aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości (POCI)

MSSF 9 wyodrębnia nową kategorię aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (dalej „POCI” - ang. purchased or originated credit-impaired asset).

Aktywa POCI dotyczą aktywów finansowych o charakterze dłużnym, wycenianych według zamortyzowanego kosztu, tj. należności z tytułu leasingu finansowego. Ujęcie początkowe tych aktywów następuje w wartości netto (tj. bez odpisów aktualizujących) odpowiadającej wartości godziwej.

Zmiana szacunków w zakresie przyszłych odzysków w kolejnych okresach sprawozdawczych odnoszona jest jako strata lub zysk z tytułu utraty wartości. Odzyski ponad ustaloną wartość netto prezentowane są w rachunku zysków i strat w pozycji Odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych.

Nie kwalifikuje się do aktywów POCI przypadków modyfikacji istotnej realizowanej w ramach umowy ugody lub umowy restrukturyzacyjnej mającej na celu odzyskanie należności i likwidację ekspozycji wobec dłużnika.

2.7.2. Utrata wartości aktywów finansowych

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą. Szacunki i założenia, które Grupa przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach. Założenia co do przyszłości oraz dostępne

dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Grupa uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Grupę szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Zmiany szacunków są rozpoznawane w tym okresie, którego dotyczą.

Utrata wartości aktywów finansowych od 1 stycznia 2018 roku zgodnie z MSSF 9

W obszarze utraty wartości Grupa stosuje od 1 stycznia 2018 roku MSSF 9, który opiera się na koncepcji strat oczekiwanych. Model utraty wartości ma zastosowanie do aktywów finansowych, które nie są wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat obejmujących:

- należności leasingowe,
- należności z tytułu pożyczek,
- wierzytelności faktoringowe,
- zobowiązania pozabilansowe finansowe oraz gwarancyjne.

Utrata wartości jest mierzona jako 12-miesięczne albo dożywotnie oczekiwane straty kredytowe z aktywa. Horyzont pomiaru oczekiwanej straty zależy od tego, czy od momentu początkowego ujęcia aktywa nastąpił znaczący wzrost ryzyka kredytowego. Ze względu na to kryterium aktywa finansowe alokowane są do 4 faz (ang. stage):

Faza 1 (aktywa, których ryzyko kredytowe nie wzrosło istotnie od dnia początkowego ujęcia)	12 miesięczne oczekiwane straty kredytowe
Faza 2 (istotny wzrost ryzyka kredytowego)	dożywotnie oczekiwane straty kredytowe *dla ekspozycji z utratą wartości straty kredytowe do przewidywanej daty zakończenia okresu windykacji
Faza 3 (kredyty z utratą wartości) *	
Faza 4 (kredyty z utratą wartości) na moment początkowego ujęcia (tzw. POCI)	

W celu oceny znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego dla ekspozycji detalicznych Grupa stosuje model oparty na kalkulacji marginalnego PD, czyli prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w określonym miesiącu liczącym od momentu uruchomienia ekspozycji. Dzięki temu możliwe jest odwzorowanie charakterystycznego dla ekspozycji detalicznych zróżnicowania jakości kredytowej w czasie życia ekspozycji.

Grupa identyfikuje przesłankę istotnego wzrostu ryzyka dla danej ekspozycji w oparciu o porównanie krzywych prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w horyzoncie trwania ekspozycji na datę początkowego ujęcia oraz na datę raportową.

Dla każdej daty raportowej porównywane są tylko te części oryginalnej i obecnej krzywej prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania, które odpowiadają okresowi począwszy od daty raportowej do zapadalności ekspozycji. Porównanie opiera się na wartościach średniego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w horyzoncie życia kredytu w analizowanym okresie korygowanego o bieżące oraz prognozowane wskaźniki makroekonomiczne.

W celu oceny znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego dla klientów korporacyjnych Grupa stosuje model oparty na łańcuchach Markowa. Kalkulacja krzywej maksymalnego akceptowalnego pogorszenia się jakości kredytu w czasie, które nie jest identyfikowane jako istotny wzrost ryzyka kredytowego, odbywa się na podstawie prawdopodobieństw niewykonania zobowiązania oszacowanych na podstawie migracji klientów pomiędzy poszczególnymi klasami ratingowymi oraz scoringowymi.

W celu identyfikacji pozostałych przesłanek istotnego wzrostu ryzyka kredytowego Grupa wykorzystuje pełną dostępną informację jakościową i ilościową, w tym:

- działania restrukturyzacyjne wprowadzające dla dłużnika udogodnienia wymuszone jego trudną sytuacją finansową (ang. forbearance),
- opóźnienie w spłacie materialnie istotnej kwoty kapitału lub odsetek dłuższe niż 30 dni,
- zidentyfikowane sygnały wczesnego ostrzegania w ramach procesu monitoringu świadczące o istotnym wzroście ryzyka kredytowego,
- istotne podwyższenie wskaźnika LTV, (czyli wzrost LTV w stosunku do LTV na moment udzielenia o 100 punktów procentowych),
- ocenę analityka w ramach procesu analizy zindywidualizowanej,
- kwarantanna w Fazie 2 ekspozycji, dla których w ciągu minionych 3 miesięcy ustała przesłanka utraty wartości.

Przesłanką utraty wartości (fazy 3 z utratą wartości) ekspozycji kredytowej jest, w szczególności:

- opóźnienie w spłacie materialnie istotnej kwoty dłuższe niż 90 dni,
- pogorszenie się w okresie kredytowania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, wyrażające się zaklasyfikowaniem do klasy ratingowej wskazującej na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności wymuszone względami ekonomicznymi lub prawnymi wynikającymi z trudności finansowych klienta (do czasu uznania wierzytelności za uzdrowioną),
- wnioskowanie o ogłoszenie upadłości dłużnika, postawienie go w stan likwidacji lub wszczęcie wobec niego postępowania egzekucyjnego.

Strata oczekiwana wyznaczana jest jako iloczyn parametrów ryzyka kredytowego: prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD), poziomu straty w momencie niewykonania zobowiązania (LGD) oraz wartości ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (EAD), przy czym każdy z powyższych parametrów ma postać wektora o wymiarze liczby miesięcy pokrywających horyzont szacowania straty kredytowej. W przypadku ekspozycji zaklasyfikowanych do Fazy 1 Grupa stosuje maksymalnie 12-miesięczny horyzont szacowania straty oczekiwanej. W przypadku ekspozycji zaklasyfikowanych do Fazy 2 (bez utraty wartości) i Fazy 4 oczekiwaną stratę szacuje się w horyzoncie do daty zapadalności ekspozycji. Faza 4 są to aktywa finansowe z utratą wartości na moment nabycia (POCI). W odniesieniu do ekspozycji z utratą wartości (Faza 3 i część ekspozycji w Fazie 4) stratę wylicza się w horyzoncie do przewidywanej daty zakończenia okresu

windykacji. Strata oczekiwana zarówno w całym okresie trwania ekspozycji, jak i w okresie 12 miesięcy jest sumą strat oczekiwanych w poszczególnych okresach zdyskontowanych efektywną stopą procentową. W celu wyznaczenia wartości aktywa na moment niewykonania zobowiązania w danym okresie Grupa stosuje uproszczony model korygując parametr określający wielkość ekspozycji na moment niewykonania zobowiązania o przyszłe spłaty wynikające z harmonogramu.

W obliczeniach oczekiwanych strat kredytowych uwzględnia się szacunki dotyczące przyszłych warunków makroekonomicznych. W zakresie analizy portfelowej wpływ scenariuszy makroekonomicznych jest uwzględniany w wysokości parametru PD. Metodyka kalkulacji parametrów ryzyka obejmuje badanie zależności wysokości tych parametrów od warunków makroekonomicznych w oparciu o dane historyczne.

Na potrzeby kalkulacji straty oczekiwanej wykorzystuje się trzy scenariusze makroekonomiczne opracowane na podstawie prognoz PKO BP – bazowy oraz dwa scenariusze alternatywne. Zakres prognozowanych wskaźników obejmuje dla segmentu korporacyjnego jedynie wskaźnik PKB. Jednak model uwzględnia efekt otoczenia makroekonomicznego poprzez wpływ zmian w PKB sprzed 1 roku oraz sprzed prawie 2 lat, przy czym – zgodnie z oczekiwaniami – wpływ wcześniejszych zmian jest słabszy. Dla segmentu detalicznego model bazuje na wskaźniku PKB i Wobor 3M. Ostateczna strata oczekiwana jest średnią ważoną prawdopodobieństwem scenariuszy ze strat oczekiwanych odpowiadających poszczególnym scenariuszom.

W przypadku identyfikacji przesłanki utraty wartości ekspozycji znaczących indywidualnie, tj. gdzie zaangażowanie w finansowanie danego klienta przekracza 1 mln zł, oczekiwaną stratę kredytową z ekspozycji ustala się metodą zindywidualizowaną, jako różnicę pomiędzy jej wartością bilansową brutto a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych, ustalonych z uwzględnieniem możliwych scenariuszy dotyczących realizacji umowy i zarządzania ekspozycją kredytową. Zindywidualizowaną metodę pomiaru oczekiwanej straty stosuje się także w odniesieniu do ekspozycji indywidualnie znaczących niespełniających przesłanek utraty wartości, w przypadku których zastosowanie w tych obliczeniach parametrów portfelowych byłoby ze względu na specyfikę sprawy nieuzasadnione.

Zarówno proces oceny istotnego wzrostu ryzyka kredytowego, jak i proces kalkulacji straty oczekiwanej realizowany jest w trybie miesięcznym na poziomie indywidualnej ekspozycji. Wykorzystuje się w nim dedykowane środowisko obliczeniowe umożliwiające dystrybucję wyników do jednostek wewnętrznych Grupy.

Grupa dokonuje spisania wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, jeżeli nie ma uzasadnionych perspektyw na odzyskanie danego składnika aktywów finansowych w całości lub części (spisanie). Grupa spisuje należności po dokonaniu każdorazowo analizy. Kryteria brane pod uwagę to status ekspozycji świadczący o niskim prawdopodobieństwie odzyskania należności, informacja o umorzeniu postępowania komorniczego będącego konsekwencją bezskuteczności egzekucji, bezskuteczność dotychczas prowadzonych działań windykacyjnych, stwierdzenie fraudu lub wyłudzenia.

Spisanie całkowite stanowi zdarzenie prowadzące do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów.

2.7.3. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne klasyfikowane są jako instrumenty wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, prezentowane są w odrębnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej, po stronie aktywów bądź pasywów. Instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży.

Najlepszą podstawą do wyznaczenia wartości godziwej instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna (tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty). W pozostałych przypadkach jest to wartość godziwa określona na podstawie modelu wyceny, do którego dane pozyskano z aktywnego rynku. Wykorzystywane techniki bazują między innymi na modelach zdyskontowanych przepływów pieniężnych i krzywych dochodowości.

Zmiany wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych ujmowane są w rachunku zysków i strat, chyba że stanowią one efektywną część zabezpieczenia w ramach prowadzonej przez Grupę, dla niektórych instrumentów, rachunkowości zabezpieczeń.

Kwoty bazowe (wartości nominalne) transakcji pochodnych wykazane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania.

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu operacyjnego zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych i kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu FX forward i swapy stopy procentowej (tzw. kontrakty IRS).

2.7.4. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń w celu zapewnienia adekwatnego odzwierciedlenia w księgach ekonomicznych procesów związanych z zarządzaniem ryzykiem w Grupie.

Dodatkowo, dzięki zastosowaniu rachunkowości zabezpieczeń Grupa dąży do ograniczenia wahań w skonsolidowanym rachunku zysków i strat poprzez kompensowanie wyników uzyskiwanych na skutek zmian przepływów środków pieniężnych wynikających z instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej.

Strategia zabezpieczająca i opis relacji zabezpieczającej	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w PLN oraz EUR (opartych na zmiennym oprocentowaniu), wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji zamiany – IRS.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Swapy stopy procentowej - IRS, w których Grupa płaci kupon oparty o stałą stopę, a otrzymuje kupon oparty o zmienną stopę: WIBOR 1M lub EURIBOR 1M.
Pozycja zabezpieczana	Kredyt w PLN oraz EUR indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 1M lub EURIBOR 1M; kredyty te odpowiadają wartości umów leasingu i pożyczek opartych na stałej stopie. Wartość nominalu IRS na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosła 357.441 tys. zł, co stanowi 89% wartości umów leasingu i pożyczek opartych na stałej stopie

	procentowej.
--	--------------

Na podstawie przepisów przejściowych MSSF 9, Grupa zdecydowała o dalszym stosowaniu MSR 39 w zakresie przepisów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń i kontynuacji relacji zabezpieczających.

Grupa stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń dla wybranych transakcji, wyłącznie, gdy spełnione są następujące warunki:

- bez zbędnej zwłoki po ustanowieniu zabezpieczenia sporządzana jest sformalizowana dokumentacja powiązania zabezpieczającego, w której określony jest przyjęty przez jednostkę cel zarządzania ryzykiem oraz strategia ustanowienia zabezpieczenia,
- dokumentacja określa instrument zabezpieczający, pozycję zabezpieczaną, okres zabezpieczenia, rodzaj zabezpieczanego ryzyka, typ powiązania zabezpieczającego, sposób oceny efektywności,
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem,
- poziom efektywności relacji zabezpieczających jest wysoki, tzn. przez cały okres zabezpieczenia kwota zmian przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanej zostaje skompensowana zmianami przepływów pieniężnych instrumentu zabezpieczającego, a w testach retrospektywnych efektywność relacji zabezpieczających mieści się w przedziale od 80% do 125%,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie określić, co oznacza, że Grupa ma możliwość dokonania wiarygodnego pomiaru zmian przepływów środków pieniężnych zabezpieczanej pozycji, jak i instrumentu zabezpieczającego,
- efektywność relacji zabezpieczającej jest oceniana w trakcie trwania zabezpieczenia.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, które spełnia w ciągu okresu obrotowego warunki rachunkowości zabezpieczeń jest ujmowane w księgach w następujący sposób:

- zysk lub stratę uzyskaną w wyniku wyceny marży w dniu zawarcia transakcji zabezpieczającej (wycena różna od 0) ujmuje się jednorazowo w odpowiedniej pozycji rachunku zysków i strat zgodnie z ogólnymi zasadami rachunkowości Grupy,
- część zysku lub straty uzyskanej w wyniku aktualizacji wartości godziwej (wyceny) instrumentu zabezpieczającego do wartości godziwej, którą uznano za efektywne zabezpieczenie, ujmuje się bezpośrednio w pozycji Pozostałe kapitały,
- część zysku lub straty z aktualizacji wartości godziwej (wyceny) pochodnego instrumentu zabezpieczającego, którą uznano za nieefektywne zabezpieczenie ujmuje się w odpowiedniej pozycji rachunku zysków i strat zgodnie z ogólnymi zasadami rachunkowości Grupy,
- jeżeli zabezpieczane przyszłe zobowiązanie lub zabezpieczana prognozowana transakcja prowadzi do powstania składnika aktywów lub zobowiązania, wówczas na dzień wprowadzenia do ksiąg rachunkowych składnika aktywów lub zobowiązania związane z nim zyski i straty z przeszacowania

instrumentu zabezpieczającego, które uprzednio zostały ujęte bezpośrednio w pozostałych elementach kapitałów własnych, odpisuje się z kapitału własnego i odpowiednio dolicza się do początkowej ceny nabycia lub inaczej określonej początkowej wartości składnika aktywów lub zobowiązania,

- zyski lub straty na instrumencie zabezpieczającym, które zostały uwzględnione w początkowej wycenie ceny nabycia lub innej wartości bilansowej składnika aktywów lub zobowiązania są następnie uwzględniane w rachunku zysków i strat, gdy dany składnik aktywów lub zobowiązanie jest rozliczany w rachunku zysków i strat,
- zmiany wartości godziwej zabezpieczającego instrumentu pochodnego, które zostały wykazane w pozycji Pozostałe kapitały, są uznawane w rachunku zysków i strat i klasyfikowane jako przychody lub koszty w okresach, w których pozycja zabezpieczana jest rozliczana w rachunku zysków i strat.

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty, a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy:

- instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w pozostałych elementach kapitałów własnych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w pozostałych elementach kapitałów własnych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- Grupa unieważnia powiązanie zabezpieczające. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w pozostałych elementach kapitałów własnych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji.

2.7.5. Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe są klasyfikowane do kategorii: zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz pozostałe zobowiązania finansowe.

Grupa decyduje o klasyfikacji zobowiązania finansowego w momencie jego początkowego ujęcia.

Do kategorii zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zaliczane są pochodne instrumenty finansowe.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych niebędących pochodnymi instrumentami zabezpieczającymi są bezpośrednio odnoszone do rachunku zysków i strat.

Do kategorii pozostałych zobowiązań finansowych klasyfikowane są zobowiązania inne niż wycenianie według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, obejmujące głównie zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek oraz zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych. W momencie początkowego ujęcia taki składnik zobowiązań finansowych wycenia się w wartości godziwej, która jest powiększana lub pomniejszana o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do emisji składnika zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

2.7.6. Zobowiązania warunkowe

W ramach działalności operacyjnej Grupa zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Grupy, lub
- obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku, lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Główne zobowiązania warunkowe Grupy to zobowiązania do przekazania aktywów w leasing finansowy, udzielenia pożyczki lub finansowania w formie faktoringu.

Na udzielone zobowiązania warunkowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy. Rezerwa z tytułu zobowiązań warunkowych wyliczana jest w oparciu

o ustanowiony limit i możliwą do odzyskania kwotę należności rozumianą jako bieżącą wartość szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dyskontowanych za pomocą rynkowych stóp procentowych. Przyszłe przepływy dotyczące zobowiązań warunkowych oblicza się na podstawie dostępnego limitu oraz terminu odpowiadającego końcowej dacie tego zobowiązania i prawdopodobieństwa wypływu środków z Grupy.

2.7.7. Metoda ustalania wartości godziwej i zamortyzowanego kosztu

Grupa decyduje o klasyfikacji aktywa finansowego i zobowiązania finansowego w momencie jego początkowego ujęcia. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się co do zasady w wartości godziwej. Po początkowym ujęciu Grupa wycenia do wartości godziwej aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Do wyceny instrumentów finansowych w wartości godziwej, dla których istnieje aktywny rynek, wykorzystuje się ceny rynkowe publikowane przez rzetelne i wiarygodne źródła, np. serwis Reuters, Bloomberg, GPW itp.

W przypadku, gdy nie jest dostępna wiarygodna cena rynkowa instrumentu finansowego, wycena przeprowadzana jest w oparciu o cenę teoretyczną zbudowaną na podstawie modelu krzywej dochodowości. Model krzywej dochodowości oparty jest na notowaniach rynkowych z rynku pieniężnego oraz kontraktów swap dla poszczególnych walut. Model wyceny zawiera elementy korekty o ryzyko kredytowe.

Po początkowym ujęciu Grupa wycenia według zamortyzowanego kosztu aktywa finansowe spełniające kryteria wyceny według zamortyzowanego kosztu (por. 2.7.1.1. nota niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego).

Metoda zamortyzowanego kosztu jest metodą ustalenia wartości instrumentu finansowego poprzez ujęcie wartości, w jakiej instrument finansowy został wyceniony w momencie początkowego ujęcia, pomniejszenie jej o spłaty kwoty kapitału, powiększenie lub pomniejszenie o ustaloną z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej skumulowaną amortyzację wszelkich różnic między wartością początkową a wartością w terminie zapadalności oraz pomniejszenie jej o odpisy na oczekiwane straty kredytowe z tytułu utraty wartości.

Grupa klasyfikuje poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej do następujących kategorii, stosując przy tym różnorodne metody ustalania ich wartości godziwej:

- Poziom 1: Ceny kwotowane na aktywnych rynkach

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań.

- Poziom 2: Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadkach, których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni, (jako ceny) lub pośrednio (bazujące na cenach).

- Poziom 3: Pozostałe techniki wyceny

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana za pomocą modeli wyceny, w przypadku, których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne).

2.7.8. Wyłączenie instrumentów finansowych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub gdy Grupa przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub gdy Grupa zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy.

Przenosząc składniki aktywów finansowych Grupa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej i jednocześnie odrębnie rozpoznaje jako aktywa lub zobowiązania wszelkie prawa i obowiązki zachowane przez Grupę lub powstałe podczas tego transferu,
- jeżeli Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, Grupa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy do wysokości wynikającej z kontynuowanego zaangażowania, a w przypadku braku kontroli składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej i jednocześnie odrębnie rozpoznawane są jako aktywa lub zobowiązania wszelkie prawa i obowiązki zachowane przez Grupę lub powstałe podczas tego transferu.

Grupa wyłącza ze swojego skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Grupa dokonuje spisania wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, jeżeli nie ma uzasadnionych perspektyw na odzyskanie danego składnika aktywów finansowych w całości lub części

(spisanie). Spisanie całkowite stanowi zdarzenie prowadzące do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów.

2.8. Prezentacja i wycena pozostałych pozycji skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej

2.8.1. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne są niemającymi formy fizycznej, ale możliwymi do zidentyfikowania niepieniężnymi składnikami majątkowymi kontrolowanymi przez Grupę, powodującymi w przyszłości wpływ do Grupy korzyści ekonomicznych powiązanych bezpośrednio z tymi aktywami.

Wartości niematerialne Grupy początkowo wykazuje się według kosztu historycznego (w cenie nabycia).

Cena nabycia programu komputerowego obejmuje:

- cenę zakupu, należną dostawcy, pomniejszoną o udzielone rabaty i upusty, a powiększoną o cło i podatek akcyzowy od importu oraz podatek od towarów i usług niepodlegający odliczeniu,
- wszystkie inne dające się bezpośrednio przyporządkować nakłady lub koszty związane z dostosowaniem nabytego oprogramowania do używania, zgodnie z przeznaczeniem planowanym przez Grupę, naliczone od dnia nabycia do dnia przekazania oprogramowania do używania.

Do bezpośrednich nakładów lub kosztów zalicza się w szczególności:

- koszty konsultacji zewnętrznych,
- koszty uruchomienia i testów sprawdzających działanie programów komputerowych,
- koszty świadczeń pracowniczych pracowników Grupy, w odniesieniu do nabytego oprogramowania wskazanego w ramach danego projektu informatycznego, poniesione wyłącznie w związku z jego dostosowaniem do wymogów Grupy. Do kosztów tych zalicza się krótkoterminowe świadczenia pracownicze (koszty osobowe) pracowników obejmujące: wynagrodzenia zasadnicze, godziny nadliczbowe, premie, które można odnieść do danego oprogramowania, wszystkie pochodne związane z wyżej wymienionymi świadczeniami pracowniczymi.

Do kosztów bezpośrednich nie zalicza się kosztów świadczeń pracowniczych z tytułu płatnych nieobecności, które ujmuje się w kosztach działania Grupy oraz kosztów otrzymanego finansowania zewnętrznego (odsetki lub dyskonto), jeżeli płatność związana z danym oprogramowaniem odroczone jest na okres dłuższy niż normalny kredyt kupiecki.

Późniejsza wycena obejmuje pomniejszenie tej wartości o umorzenie, którego dokonuje się przez szacowany okres użyteczności tego składnika aktywów, i zakumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, wynikające z przeprowadzanych testów na utratę wartości (w przypadku zidentyfikowania istotnych przesłanek utraty wartości podczas okresowych przeglądów wartości niematerialnych). Nie dokonuje się odpisów amortyzacyjnych wartości firmy ani składników wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Przeglądu, czy w badanym okresie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości, dokonuje się na każdy dzień bilansowy. Jeśli wystąpiły takie przesłanki, ustalana jest wartość odzyskiwalna tych aktywów. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w Pozostałych kosztach operacyjnych w rachunku zysków i strat w okresie, którego dotyczy, jeżeli wartość księgowa wartości niematerialnej przekracza jej wartość odzyskiwalną. W przypadku innych wartości niematerialnych (niebędących wartościami firmy) odpis ten może ulec odwróceniu, ale tylko do takiego poziomu, aby wartość księgowa składnika aktywów nie przekroczyła wartości księgowej, którą miałyby ten składnik aktywów (po pomniejszeniu o kwotę amortyzacji), jeżeli nie zostałyby ujęte odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Zyski lub straty ze sprzedaży wartości niematerialnych prezentowane są odpowiednio jako pozostałe przychody lub koszty operacyjne.

Do wartości niematerialnych Grupy zalicza się przede wszystkim zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe, które aktywuje się w wysokości ceny nabycia, tj. kosztów poniesionych na zakup i dostosowanie nabytego konkretnego oprogramowania komputerowego do używania zgodnie z wymogami Grupy.

Amortyzację oprogramowania nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia jego wartości początkowej przez okres użytkowania, który wynosi co do zasady od 2 do 10 lat.

Relacje z klientami są ujawnionym zidentyfikowanym aktywem przy rozliczeniu ceny nabycia Raiffeisen-Leasing Polska S.A. oraz Prime Car Management S.A. Przyjęty okres amortyzacji dla tych aktywów wynosi 10-20 lat, przy czym stosowana jest metoda degresywna uzależniona od stopnia konsumowania korzyści ekonomicznych wynikających z ich korzystania.

Wartość firmy, jaka powstała z tytułu nabycia spółki Raiffeisen-Leasing Polska S.A. w dniu 1 grudnia 2016 roku, została przypisana do wyodrębnionej ewidencyjnie części aktywów Grupy, będących aktywami nabytej Raiffeisen-Leasing Polska S.A. Wartość firmy nie podlega amortyzacji, corocznie przeprowadzany jest test na utratę wartości. W przypadku stwierdzenia częściowej lub całkowitej utraty wartości dokonywany jest odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w ciężar wyniku finansowego.

Znak towarowy Maserlease jest ujawnionym zidentyfikowanym aktywem przy rozliczeniu ceny nabycia Prime Car Management S.A.

2.8.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego (ceny nabycia) pomniejszonego o umorzenie i zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem i przystosowaniem do używania lub wytworzeniem danych aktywów.

Ulepszenia w obcych środkach trwałych ponoszone są głównie na dostosowanie do potrzeb Grupy wynajmowanych lokali z przeznaczeniem na placówki obsługi klientów.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub ujmuje jako odrębny składnik tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi dodatkowy wpływ korzyści ekonomicznych dla Grupy, które można przyporządkować danemu składnikowi rzeczowych aktywów trwałych, zaś cenę nabycia lub koszt wytworzenia danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć.

Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym je poniesiono.

Amortyzację składników rzeczowych aktywów trwałych nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia ich wartości początkowej, pomniejszonej o wartość końcową, jeżeli jest istotna, na przestrzeni szacunkowego okresu ich użytkowania. Amortyzacja składników aktywów trwałych oddanych klientom w użytkowanie na podstawie umów leasingu operacyjnego prezentowana jest w odrębnej pozycji w rachunku zysków i strat.

Stawki amortyzacyjne stosowane co do zasady dla podstawowych kategorii rzeczowych aktywów trwałych wynoszą:

Nieruchomości inwestycyjne	40-50 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (w budynkach lub lokalach)	W zależności od długości umowy najmu (1-10 lat)
Urządzenia techniczne i maszyny	2 - 5 lat
Komputery	2 - 5 lat
Środki transportu	4 lata z uwzględnieniem przewidywanej wartości rezydualnej
Inne środki trwałe	2 - 6 lat

Co najmniej raz w roku weryfikowane są przyjęte okresy użytkowania.

Przeglądu, czy w badanym okresie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości środków trwałych, dokonuje się na każdy dzień bilansowy. Jeśli wystąpiły takie przesłanki, ustalana jest wartość odzyskiwalna tych aktywów. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w Pozostałych kosztach operacyjnych w rachunku zysków i strat w okresie, którego dotyczy, jeżeli wartość księgowa składnika rzeczowych aktywów trwałych przekracza jego wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony, ale tylko do takiego poziomu, aby wartość księgowa składnika aktywów nie przekroczyła wartości księgowej, którą miałby ten składnik aktywów (po pomniejszeniu o kwotę amortyzacji), jeżeli nie zostałyby ujęte odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Zyski lub straty ze sprzedaży środków trwałych prezentowane są odpowiednio jako pozostałe przychody lub koszty operacyjne.

Nieruchomości inwestycyjne wyceniane są według kosztu historycznego (ceny nabycia) pomniejszonego o umorzenie i zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości zgodnie z zasadami wskazanymi powyżej dla pozostałych składników rzeczowych aktywów trwałych.

2.8.3. Leasing

2.8.3.1. Grupa jako leasingodawca

Grupa jest stroną umów leasingowych, na podstawie których oddaje do odpłatnego używania i pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres. Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Grupę jest zakres, w jakim ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

Umowy leasingowe, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę, klasyfikowane są jako umowy leasingu finansowego.

W przypadku leasingu finansowego przedmiot leasingu nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, natomiast w pozycji aktywów Należności z tytułu leasingu oraz pożyczek ujmowana jest wartość należności w kwocie równej inwestycji leasingowej netto. Inwestycja leasingowa netto to inwestycja leasingowa brutto zdyskontowana stopą procentową leasingu.

Stopa procentowa leasingu jest stopą dyskontową, która na dzień rozpoczęcia leasingu powoduje, że wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych równa się sumie wartości godziwej przedmiotu leasingu oraz początkowych kosztów bezpośrednich poniesionych przez Grupę.

Przychody z tytułu leasingu finansowego ujmuje się przez okres trwania leasingu finansowego w sposób odzwierciedlający stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji leasingowej netto dokonanej przez Grupę i wykazuje w przychodach z tytułu leasingu finansowego. Przychody te ustalone są od wartości bilansowej, tj. inwestycji leasingowych netto pomniejszonych o oszacowaną utratę ich wartości przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej w oparciu o kompletny przepływ pieniężny generowany przez umowy leasingu. Przepływ ten w szczególności uwzględnia opłatę administracyjną pobieraną przy zawarciu umowy leasingu finansowego, wstępną opłatę leasingową, okresowe opłaty leasingowe oraz opłatę za przeniesienia prawa własności przedmiotu leasingu na korzystającego.

Początkowe koszty bezpośrednie, poniesione w związku z negocjacjami i działaniami służącymi doprowadzeniu do zawarcia umowy leasingu finansowego, korygują wartość początkową składnika aktywów - należności z tytułu leasingu finansowego.

Umowy leasingowe, na mocy których nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania przedmiotu leasingu, klasyfikowane są jako umowy leasingu operacyjnego.

W przypadku umów leasingu operacyjnego zawartych przez Grupę jako leasingodawcę, przedmiot leasingu jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy, ponieważ nie nastąpiło przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę. Aktywa oddane w leasing

operacyjny są prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej zgodnie z charakterem tych aktywów.

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego rozpoznawane są jako przychód metodą liniową przez okres trwania umowy leasingu. Koszty, łącznie z amortyzacją, poniesione w celu uzyskania przychodów z tytułu leasingu, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat.

Początkowe koszty bezpośrednie poniesione w związku z negocjacjami i działaniami służącymi doprowadzeniu do zawarcia umowy leasingu operacyjnego zwiększają wartość bilansową przedmiotu leasingu i są ujmowane jako koszty w okresie leasingu na tej samej podstawie co przychody z tytułu leasingu.

Grupa amortyzuje oddane w leasing operacyjny składniki aktywów zgodnie z zasadami amortyzacji przyjętymi przez Grupę w odniesieniu do zbliżonych aktywów, z uwzględnieniem okresu trwania umowy leasingu operacyjnego.

2.8.3.2. Grupa jako leasingobiorca

MSSF 16 Leasing obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie i zastąpił uprzednio obowiązujący MSR 17 Leasing. Zgodnie z MSSF 16 umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, jeśli przekazuje prawo do użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie. Istotnym elementem nowej definicji leasingu jest wymóg sprawowania kontroli nad użytkowanym aktywem i czerpania korzyści ekonomicznych ze zidentyfikowanego w umowie składnika aktywów.

MSSF 16 eliminuje z punktu widzenia leasingobiorcy klasyfikację leasingu na leasing operacyjny i leasing finansowy, wprowadzając jeden model ujęcia i wyceny zbieżny z ujęciem leasingu finansowego w ramach MSR 17. Leasingobiorca jest zobowiązany rozpoznać aktywa z tytułu prawa do użytkowania przedmiotu leasingu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz zobowiązania z tytułu płatności leasingowych, za wyjątkiem krótkoterminowych umów leasingowych (do 12 miesięcy) oraz umów leasingowych dotyczących nieistotnych kwotowo składników aktywów. Leasingobiorca jest również zobowiązany rozpoznać koszty amortyzacji składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania przedmiotu leasingu oraz koszty odsetek z tytułu zobowiązania leasingowego w rachunku zysków i strat (zgodnie z MSR 17 wydatki związane z wykorzystaniem aktywów będących przedmiotem leasingu ujęte były w ogólnych kosztach administracyjnych). Aktywa z tytułu prawa do użytkowania podlegają liniowej amortyzacji, natomiast zobowiązania z tytułu umów leasingowych podlegają wycenie metodą zamortyzowanego kosztu.

Grupa dokonała wdrożenia standardu retrospektywnie na 1 stycznia 2019 roku bez przekształcania danych porównawczych, ujmując aktywa z tytułu praw do użytkowania w kwocie równej zobowiązaniom z tytułu leasingu w wartości bieżącej przyszłych opłat leasingowych, skorygowanych o kwoty przedpłat ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej bezpośrednio przed dniem pierwszego zastosowania.

Do umów leasingu lub umów zawierających leasing Grupa kwalifikuje umowy, zgodnie z którymi:

- uzyskuje prawo do używania zidentyfikowanego składnika aktywów, a prawodawca do podstawienia alternatywnego składnika aktywów nie jest znaczące, oraz

- posiada prawo do uzyskania zasadniczo wszystkich korzyści ekonomicznych z użytkowania prawa przez cały okres użytkowania, oraz
- posiada prawo do kierowania użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów przez cały okres użytkowania, gdy:
 - Grupa posiada prawo do kierowania tym, w jaki sposób i w jakim celu wykorzystuje się składnik aktywów przez cały okres użytkowania, lub
 - podjęto wcześniej odpowiednie decyzje dotyczącego tego, w jaki sposób i w jakim celu wykorzystuje się składnik aktywów.

Grupa stosuje wyłączenia i nie ujmuje aktywów z tytułu prawa do użytkowania i zobowiązań w odniesieniu do:

- leasingów krótkoterminowych, do których Grupa zalicza umowy bez możliwości zakupu składnika aktywów, zawarte na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy od momentu rozpoczęcia umowy, w szczególności umowy zawarte na czas nieokreślony z krótkim (do 12 miesięcy) terminem wypowiedzenia, bez znaczących kar, przez które rozumie się w szczególności poniesione nakłady z tytułu inwestycji w obcym środku trwałym oraz koszty zmiany lokalizacji,
- leasingów niskocennych (składnik aktywów ma wartość mniejszą niż 20 tys. zł, ustalaną w oparciu o wartość nowego składnika aktywów bez względu na wiek składnika aktywów objętego leasingiem), z wyłączeniem umów najmu powierzchni.

Zobowiązanie z tytułu leasingu Grupa wycenia początkowo w wysokości wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie.

Na wartość zobowiązania z tytułu leasingu wpływają:

- stałe opłaty pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem indeksu lub stawki obowiązujących na datę rozpoczęcia,
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cena wykonania opcji kupna, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo powyżej 50%, że Grupa skorzysta z opcji kupna,
- kary pieniężne z tytułu wypowiedzenia umowy leasingu, jeżeli umowa leasingu przewiduje opcję wypowiedzenia przez Grupę jako leasingobiorcę.

Grupa nie zalicza do opłat leasingowych zmiennych opłaty uzależnionych od czynników zewnętrznych.

Po początkowym ujęciu Grupa wycenia zobowiązania z tytułu leasingu w zamortyzowanym koszcie.

Aktualizację wyceny zobowiązania z tytułu leasingu Grupa ujmuje jako korektę składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania. W przypadku gdy w wyniku aktualizacji wyceny wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu

prawa do użytkowania została zmniejszona do zera i ma miejsce dalsze zmniejszenie wyceny zobowiązania z tytułu leasingu, pozostałą kwotę aktualizacji wyceny Grupa ujmuje jako zysk lub stratę.

Składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania podlegają przez Grupę początkowej wycenie według kosztu, który obejmuje:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- wszelkie początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez Grupę.

Po początkowym ujęciu Grupa wycenia składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania pomniejszając jego wartość początkową o odpisy amortyzacyjne (umorzenie metodą liniową) i odpis z tytułu utraty wartości oraz koryguje z tytułu aktualizacji wyceny zobowiązania z tytułu leasingu.

Grupa do zdyskontowania przyszłych płatności leasingowych stosuje stopy dyskonta:

- skalkulowane na bazie krzywych rentowności odzwierciedlających koszt finansowania w danej walucie,
- pokrywające tenor najdłuższej umowy leasingowej podlegającej wycenie i odzwierciedlające – dla danej waluty – stałą rynkową stopę procentową oraz koszt finansowania Grupy.

Opłaty leasingowe w odniesieniu do umów leasingu krótkoterminowego i niskocennego Grupa ujmuje jako koszt metodą liniową w trakcie okresu leasingu.

2.8.4. Środki pieniężne

Do środków pieniężnych oraz ich ekwiwalentów na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania z przepływów środków pieniężnych zaliczane są płynne aktywa krótkoterminowe (do 3 miesięcy), które nie są narażone na ryzyko istotnej zmiany wartości, takie jak środki na rachunkach bankowych oraz lokaty bankowe o datach zapadalności do 3 miesięcy.

Ekwiwalenty środków pieniężnych służą realizacji krótkoterminowych obciążeń pieniężnych, a nie mają na celu działalności inwestycyjnej lub innej.

2.8.5. Rezerwy

Rezerwy tworzone są, gdy na Grupie ciąży istniejący obecny obowiązek świadczenia (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wykorzystania już posiadanych lub przyszłych aktywów Grupy, oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. W przypadku, gdy wpływ zmian wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej, która odzwierciedla koszt pieniądza dla Grupy (a w szczególności może to być stopa wolna od ryzyka), oraz przy uwzględnieniu ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Grupa tworzy w szczególności rezerwy:

- na obecne zobowiązania wobec pracowników wynikające ze stosunku pracy, jak również rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi wyceniane metodą aktuarialną,
- na skutki toczącego się postępowania sądowego.

Rezerwy na zobowiązania tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat, co do zasady w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych. Na dzień, w którym nastąpiło zmniejszenie lub ustanie ryzyka uzasadniającego ich utworzenie, niewykorzystane rezerwy zmniejszają koszty działalności Grupy.

2.8.6. Kapitały

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz ze statutem Jednostki Dominującej.

Kapitał podstawowy obejmuje zarejestrowany kapitał akcyjny. Wartość kapitału zaprezentowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym odpowiada wartości kapitału zakładowego Jednostki Dominującej i wykazana jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

Do kapitałów własnych Grupy zaliczane są również:

- kapitał zapasowy, powstały ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej oraz tworzony z odpisów z zysku w Jednostce Dominującej. Na kapitał zapasowy przekazuje się przynajmniej 8% zysku za dany rok obrotowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej wysokości kapitału zakładowego,
- kapitał (fundusz) rezerwowy,
- pozostałe kapitały, obejmujące:
 - kwoty z rozliczenia połączenia, przejęcia jednostek odniesione na kapitały,
 - zyski / straty z aktualizacji wyceny zabezpieczającego instrumentu pochodnego do wartości godziwej, uznane za część efektywną zabezpieczenia,
 - zyski / straty aktuarialne,
 - zyski / straty z przeliczenia jednostek z inną walutą funkcjonalną niż waluta funkcjonalna Jednostki Dominującej,
 - niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych (bądź korekty wyników) nieprzeznaczony na inne kapitały lub niepokryty z innych kapitałów,
- wynik finansowy bieżącego roku pomniejszony o wypłacone zaliczki na poczet dywidendy z wyniku finansowego za bieżący rok.

2.8.7. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje podatek bieżący i odroczony.

Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek bieżący obliczany jest w oparciu o wynik księgowy brutto skorygowany o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty nieuznawane przez przepisy podatkowe za koszty uzyskania przychodu oraz o koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi. Ponadto dla celów podatkowych wynik księgowy brutto koryguje się o przychody i koszty z lat ubiegłych zrealizowane dla celów podatkowych w danym okresie sprawozdawczym oraz odliczenia od dochodu.

Przy ustalaniu odroczonego podatku dochodowego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczony podatek na dzień bilansowy rozpoczynający i kończący okres sprawozdawczy. Wartość odroczonego podatku dochodowego na dzień bilansowy ustala się z zastosowaniem metody bilansowej jako zmianę stanu pozycji bilansowych - aktywów i rezerw na odroczony podatek dochodowy.

Z uwagi na odmiennność momentu uznania przychodu za osiągnięty lub kosztu za poniesiony w rozumieniu przepisów prawa bilansowego i podatkowego Grupa tworzy rezerwę oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego, przeliczoną odpowiednią stawką podatkową.

Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub (w przypadku skutków wyceny aktywów finansowych odnoszonych na inne dochody całkowite) w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji Pozostałe dochody całkowite.

Grupa tworzy rezerwę na podatek odroczony w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi wykorzystanie różnic przejściowych.

Kwoty podatku odroczonego oblicza się w wysokości stawki podatkowej, która według przewidywań będzie stosowana wówczas, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub zobowiązanie rozliczone, przyjmując za podstawę stawki podatkowe i przepisy podatkowe, obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego i rezerwy na podatek odroczony nie podlegają dyskontowaniu.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności z zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.8.8. Zapasy

Zapasy obejmują przede wszystkim:

- inwestycje leasingowe przed wydaniem przedmiotu leasingu klientom,
- pokontraktowe przedmioty leasingu operacyjnego przeznaczone do sprzedaży.

Zapasy są wyceniane według jednej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia nie wyższych od możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Cenę nabycia/ koszt wytworzenia pozycji zapasów ustala się z zastosowaniem metody szczegółowej identyfikacji poszczególnych cen nabycia/ kosztów wytworzenia.

Cenę sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

W momencie sprzedaży zapasów wartość bilansową tych zapasów ujmuje się jako koszt okresu, w którym ujmowane są odnośne przychody. Kwotę wszelkich odpisów aktualizujących wartości zapasów do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania oraz wszystkie straty w zapasach ujmuje się jako koszt okresu, w którym odpis lub strata miały miejsce.

Na dzień kończący okres sprawozdawczy kwota początkowego ujęcia jest testowana pod kątem utraty wartości. Kwotę wszelkich odpisów wartości aktywów przejętych za długi do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania ujmuje się jako koszt okresu, w którym odpis lub strata miały miejsce.

2.8.9. Pozostałe aktywa

Pozycja Pozostałe aktywa obejmuje przede wszystkim:

- należności pozostałe ze sprzedaży powindykacyjnych i pokontraktowych przedmiotów leasingu,
- zaliczki do dostawców,
- koszty zapłacone z góry a dotyczące późniejszych okresów sprawozdawczych,
- rozrachunki publiczno-prawne, w tym z tytułu podatku od towarów i usług.

Koszty zapłacone z góry ujmuje się w księgach rachunkowych w momencie ich zapłaty kontrahentowi i rozlicza w czasie do rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres, którego dotyczy zapłacona kwota kosztów.

2.8.10. Pozostałe zobowiązania

Pozycja Pozostałe zobowiązania obejmuje przede wszystkim:

- otrzymane od klientów kaucje i depozyty stanowiące zabezpieczenie należności z tytułu leasingu i pożyczek, wyceniane wg zamortyzowanego kosztu,
- otrzymane zaliczki od klientów, w tym wpłaty na poczet przyszłych umów leasingu,
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług,

- rozliczenia międzyokresowe kosztów,
- rezerwy na niewykorzystane urlopy,
- rezerwy na premie i bonusy,
- przychody przyszłych okresów.

Rozliczenia międzyokresowe kosztów stanowią koszty do zapłacenia głównie z tytułu gospodarki własnej, nieudokumentowane fakturą zakupu. Koszty te dotyczą bieżącego okresu sprawozdawczego i ujmowane są w księgach rachunkowych w momencie wykonania usługi lub dostawy, tj. powstania zobowiązania. Są płatne w późniejszym okresie w momencie otrzymania faktur od dostawców.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wymagalne w ciągu roku obrotowego ujmuje się w wartości godziwej i wycenia według zamortyzowanego kosztu.

Pozycja przychodów przyszłych okresów obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

3. Zmiany zasad rachunkowości i prezentacji sprawozdań finansowych

3.1. MSSF 16 Leasing

Standard MSSF 16 „Leasing” obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie i zastąpił uprzednio obowiązujący MSR 17 „Leasing”. Zgodnie z MSSF 16 umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, jeśli przekazuje prawo do użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie. Istotnym elementem nowej definicji leasingu jest wymóg sprawowania kontroli nad użytkowanym aktywem i czerpania korzyści ekonomicznych ze zidentyfikowanego w umowie składnika aktywów.

MSSF 16 eliminuje z punktu widzenia leasingobiorcy klasyfikację leasingu na leasing operacyjny i leasing finansowy, wprowadzając jeden model ujęcia i wyceny zbieżny z ujęciem leasingu finansowego w ramach MSR 17. Leasingobiorca jest zobowiązany rozpoznać aktywa z tytułu prawa do użytkowania przedmiotu leasingu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz zobowiązania z tytułu płatności leasingowych, za wyjątkiem krótkoterminowych umów leasingowych (do 12 miesięcy) oraz umów leasingowych dotyczących nieistotnych kwotowo składników aktywów. Leasingobiorca jest również zobowiązany rozpoznać koszty amortyzacji składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania przedmiotu leasingu oraz koszty odsetek z tytułu zobowiązania leasingowego w rachunku zysków i strat (zgodnie z MSR 17 wydatki związane z wykorzystaniem aktywów będących przedmiotem leasingu ujęte były w ogólnych kosztach administracyjnych). Aktywa z tytułu prawa do użytkowania podlegają liniowej amortyzacji, natomiast zobowiązania z tytułu umów leasingowych podlegają wycenie metodą zamortyzowanego kosztu.

Grupa dokonała wdrożenia standardu retrospektywnie na 1 stycznia 2019 roku bez przekształcania danych porównawczych, ujmując aktywa z tytułu praw do użytkowania w kwocie równej zobowiązaniom z tytułu leasingu w wartości bieżącej przyszłych opłat leasingowych.

Zobowiązania z tytułu leasingu oraz Aktywa z tytułu prawa do użytkowania

W wyniku wdrożenia standardu Grupa rozpoznała zobowiązania z tytułu leasingu (najmu nieruchomości) prezentowane w nocie 26. Pozostałe zobowiązania w kwocie 34.322 tys. zł w wartości bieżącej przyszłych opłat leasingowych pozostających do zapłaty na moment rozpoczęcia stosowania MSSF 16, na które składają się stałe opłaty leasingowe oraz zmienne opłaty leasingowe uzależnione od indeksów rynkowych.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania

Grupa rozpoznała 34.322 tys. zł aktywów z tytułu prawa do użytkowania na 1 stycznia 2019 roku.

Zastosowane szacunki

Wdrożenie MSSF 16 wymagało przyjęcia przez Grupę następujących istotnych szacunków, które mają wpływ na wycenę zobowiązań z tytułu leasingu oraz aktywów z tytułu prawa do użytkowania, w szczególności w odniesieniu do okresu leasingu i stopy procentowej stosowanej do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych.

W przypadku umów zawartych na czas nieokreślony dotyczących przede wszystkim placówek oddziałów Grupa przyjęła przewidywany okres korzystania z tych placówek.

Stopy dyskonta użyte przez Grupę do zdyskontowania przyszłych płatności leasingowych (krańcowe stopy pożyczkowe) wynosiły na moment pierwszego zastosowania - dla PLN 2,49%, 0,90% dla EUR.

Łączny wpływ dyskonta z tytułu zastosowania powyższych stóp do kalkulacji wartości bieżącej zobowiązań z tytułu leasingu wyniósł 1.046 tys. zł.

Łączny wpływ korekt z tytułu wdrożenia MSSF 16 na aktywa i zobowiązania Grupy

Uzgodnienie różnicy pomiędzy kwotami przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego ujawnionymi zgodnie z MSR 17 na 31 grudnia 2018 roku a zobowiązaniami z tytułu leasingu ujętymi na 1 stycznia 2019 roku według MSSF 16 prezentuje tabela poniżej:

Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego - Stan na 31 grudnia 2018 roku (bez dyskonta)	35 750
Krótkoterminowe umowy leasingowe	-375
Umowy leasingowe aktywów o niskiej wartości	-7
Wpływ dyskonta przy użyciu krańcowej stopy procentowej Grupy w wysokości 0,90% - 2,49%	-1 046
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu - Stan na 1 stycznia 2019 roku	34 322

Wpływ wdrożenia MSSF 16 na ujęcie dodatkowych zobowiązań finansowych i odpowiadających im aktywów z tytułu prawa do użytkowania aktywów zaprezentowano poniżej:

Wpływ na sprawozdanie z sytuacji finansowej	31 grudnia 2018 (MSR 17)	Efekt ujęcia umów leasingu (z dyskontem)	1 stycznia 2019 (MSSF 16)
Aktywa			
Rzeczowe aktywa trwałe, w tym:	569 372	34 322	603 694
Prawo do użytkowania aktywów	x	34 322	34 322
Zobowiązania i kapitały			
Pozostałe zobowiązania, w tym:	581 823	34 322	616 145
Zobowiązania z tytułu leasingu	x	34 322	34 322

W wyniku wdrożenia MSSF 16 w 2019 roku ogólne koszty administracyjne nie zostały obciążone kwotą rat leasingowych netto w wysokości 13.847 tys. zł. Koszty rat leasingowych zostały alokowane do kosztów amortyzacji w wysokości 13.725 tys. zł oraz do kosztów odsetkowych w wysokości 771 tys. zł.

4. Istotne szacunki

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od Zarządu Jednostki Dominującej dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na kwoty prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym i w notach objaśniających, w szczególności kwoty, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Szacunki i założenia dokonywane są na datę bilansową w oparciu o dostępne dane historyczne, informacje o warunkach aktualnych w momencie dokonywania szacunków oraz wiele innych czynników, które są uważane za właściwe w danych okolicznościach, w tym o oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków i działań podejmowanych przez Grupę, wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych. Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu, lub też w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku i w okresach przyszłych pod warunkiem, że korekta dotyczy tego okresu, w którym dokonano zmiany, i okresów przyszłych.

Główne subiektywne oceny, estymacje i założenia przyjęte przez Grupę dotyczą przede wszystkim:

4.1. Utrata wartości aktywów finansowych

Proces monitorowania ryzyka utraty wartości aktywów finansowych (w tym przede wszystkim należności z tytułu leasingu i pożyczek oraz ekspozycji pozabilansowych) oparty jest na identyfikacji zdarzeń uznanych za utratę wartości na poziomie klienta. W szczególności ustalana jest kwota zaległości, sprawdzane przekroczenie progu bezwzględnego oraz ustalanie, czy został spełniony próg względny (RTS – regulacyjne standardy techniczne - jako 1% wartości łącznego zaangażowania klienta). Wówczas na kliencie oznaczana jest automatycznie utrata wartości. W Grupie ponadto realizowane są cyklicznie procesy, które pozwalają ustalić ekspozycje posiadające znamiona oszustwa, co kwalifikuje automatycznie klienta do utraty wartości. Za ekspozycję z utratą wartości uznawana jest ekspozycja i klient, wobec którego podjęte zostały działania windykacyjne nieco wcześniej niż wystąpienie przeterminowania, w szczególności nastąpiło rozwiązanie umowy lub rozpoczęcie windykacji terenowej zmierzające do odbioru przedmiotu finansowania od klienta. Ponadto utrata wartości w Grupie rozpoznawana jest łącznie na kliencie w sytuacji, gdy choć jedna ekspozycja spełnia przesłanki (zarażanie ekspozycji) oraz stosowany jest cross – default, gdy znane są powiązania kapitałowe/biznesowe podmiotów o istotnym zaangażowaniu. Utrata wartości oznaczana jest również, gdy w wyniku działań restrukturyzacyjnych Grupa dokonała redukcji zadłużenia. Dla uszczelnienia procesów automatycznych Grupa ponadto dopuszcza oflagowanie utraty wartości w sposób indywidualny w przypadku powzięcia negatywnych informacji o sytuacji klienta lub informacji, które skutkują znaczącym pogorszeniem pozycji Grupy jako wierzyciela, w tym utrata przedmiotów, brak wiedzy o ich lokalizacji itp. Po ustaniu przesłanek utraty wartości Grupa stosuje trzymiesięczny okres kwarantanny, który obsługiwany jest automatycznie.

4.1.1. Utrata wartości należności z tytułu leasingu finansowego, pożyczek oraz faktoringu udzielonych klientom przez Grupę

Grupa przeprowadza przegląd swojego portfela pożyczek, umów leasingowych oraz faktoringu pod kątem utraty wartości co miesiąc. Aby ustalić, czy należy wykazać utratę wartości w rachunku zysków i strat, Grupa ocenia, czy istnieją jakiekolwiek dane wskazujące na możliwe do zmierzenia zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących portfela pożyczek i umów leasingowych, zanim zmniejszenie to będzie można przyporządkować do konkretnej umowy.

Stosowane są dwie metody szacunku, oparte o parametry wyliczone na podstawie strat notowanych historycznie dla podobnych grup przedmiotów finansowania oraz oparte o wartość wycen zewnętrznych/operatów szacunkowych oraz szacunków wewnętrznych jednostki merytorycznej w Grupie.

Grupa szacuje potencjalne odzyski z przedmiotów finansowania ustalając w ten sposób przepływ na podstawie dwóch parametrów w modelu: haircut i success rate.

Parametr haircut oznacza spodziewany procentowy odzysk z przedmiotu w przypadku sprzedaży, success rate - prawdopodobieństwo sprzedaży.

Oba parametry kalkulowane są na podstawie historycznych odzysków i historycznych zagospodarowań w procesie zagospodarowania pokontraktowych i powindykacyjnych przedmiotów leasingu. Parametry kalkulowane są osobno dla kilku grup przedmiotów finansowania: samochody osobowe, samochody ciężarowe, maszyny ogólne i specjalistyczne, środki transportu oraz pozostałe i stosowane adekwatnie do danego przedmiotu w ramach umowy.

Przyjęty model polega na dyskontowaniu przepływów pieniężnych, skorygowanych przede wszystkim o wyniki oceny możliwości zbycia przyjętych zabezpieczeń, koszty windykacji, płynność rynku oraz koszt pieniądza w czasie.

Metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych, i okresy, w których one nastąpią, są poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

W Grupie przeprowadzana jest ponadto ocena wpływu zmiany parametrów przyjętych do wyliczenia wartości odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu leasingu i pożyczek na wynik finansowy Grupy, gdzie PD oznacza prawdopodobieństwo wystąpienia utraty wartości, LGD – oczekiwaną wysokość straty na kontrakcie w przypadku wystąpienia utraty wartości.

Szacowana zmiana wartości odpisu dla portfela należności z tytułu leasingu i pożyczek w relacji do zmian PD i LGD, przy założeniu aktualnej na daną datę wartości portfela	Zwiększenie PD o 10%		Zwiększenie LGD o 10%		Zwiększenie LGD o 20%	
	szacowana zmiana odpisu		szacowana zmiana odpisu		szacowana zmiana odpisu	
	wartościowo	procentowo	wartościowo	procentowo	wartościowo	procentowo
Według stanu na 31 grudnia 2019 roku						
Faza 1	670	2%	5 991	14%	11 975	28%
Faza 2	2 264	3%	11 157	15%	24 502	32%
Faza 3	n/d	n/d	8 063	2%	16 766	4%
Faza 4	n/d	n/d	124	4%	258	8%
Według stanu na 31 grudnia 2018 roku						
Faza 1	-399	-1%	5 639	18%	11 441	36%
Faza 2	-5 106	-6%	11 645	14%	25 266	30%
Faza 3	n/d	n/d	5 722	1%	11 744	3%
Faza 4	n/d	n/d	203	0%	422	1%

4.2. Kalkulacja rezerw

Rezerwy na obecne zobowiązania wobec pracowników wynikające ze stosunku pracy, jak również rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, obejmują rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe. W kalkulacji tych rezerw uwzględniono wszystkie odprawy, które mogą być w przyszłości wypłacone przez Grupę. Aktualizacji szacunków na dzień 31 grudnia 2019 roku dokonano wykorzystując kalkulacje przeprowadzone przez zewnętrznego niezależnego aktuarium przy zastosowaniu metody indywidualnej (dla każdego pracownika osobno). Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji, ale z uwzględnieniem założeń dotyczących choćby rotacji zatrudnienia, podstawy wymiaru odprawy i prawdopodobieństwa dotrwania danej osoby, jako pracownika Grupy, daty wypłaty odprawy etc. Istotnym elementem wpływającym na wysokość rezerwy jest przyjęta stopa dyskonta, która bazuje na rentowności papierów wartościowych wolnych od ryzyka (obligacje skarbowe) i denominowanych w walucie, w której wypłacane są świadczenia pracownicze, a których termin wykupu jest zbliżony z szacunkowym terminem realizacji zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych. Zmiana stopy dyskonta finansowego o +/- 1 p.p. wpłynęłaby odpowiednio na zmniejszenie wartości rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe o 89 tys. zł / zwiększenie - o 65 tys. zł.

Grupa tworzy również inne rezerwy, w tym w szczególności rezerwy na skutki toczącego się postępowania sądowego. Wysokość rezerwy szacowana jest z uwzględnieniem ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem w oparciu o wartości prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych, przy czym gdy wpływ zmian wartości pieniądza w czasie jest istotny, wtedy te przepływy pieniężne są dyskontowane do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej koszt pieniądza dla Grupy.

4.3. Kalkulacja rezerwy na wynagrodzenie zmienne członków Zarządu

Rezerwy na wynagrodzenia zmienne Członków Zarządu Jednostki Dominującej i wybranych spółek zależnych są kalkulowane z uwzględnieniem ich formy gotówkowej, jak i formy akcji fantomowych. Rezerwy w formie gotówkowej są tworzone w kwotach nominalnych należnych do wypłaty, a wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji PKO BP na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie z okresu kwartału poprzedzającego dokonanie kalkulacji i wypłatę, publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters.

Grupa wycenia przyszłe zobowiązania z tytułu wynagrodzenia zmiennego płatnego w formie akcji w wartości godziwej zobowiązania. Do dnia, gdy zobowiązanie wynikające z przyznanych akcji fantomowych zostanie uregulowane w formie wypłaty gotówkowej, Grupa będzie dokonywała wyceny instrumentów finansowych na koniec każdego okresu sprawozdawczego, jak również na dzień rozliczenia w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej będą odnoszone w wynik danego okresu.

4.4. Okres użytkowania oraz utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych wartości niematerialnych

Na potrzeby wyliczania kosztów amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych szacowany jest przewidywany okres ich użytkowania, który ma bezpośrednie przełożenie na wysokość stawki amortyzacji. Przyjęte okresy użytkowania są co najmniej raz w roku weryfikowane, przy czym podczas szacowania długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz jego weryfikacji uwzględniane są m.in. okres wynikający z tytułów umownych dotyczących okresu korzystania ze składnika aktywów, oczekiwane zużycie fizyczne i wykorzystanie składnika aktywów, utrata przydatności lub ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów z przyczyn technologicznych, rynkowych, prawnych lub innych.

Gdyby okres ekonomicznej użyteczności środków trwałych własnych oraz wartości niematerialnych był dłuższy o 10%, wartość kosztów amortyzacji w 2019 roku byłaby mniejsza o kwotę 2.777 tys. zł.

Dla rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych wykonywane są systematyczne przeglądy mające na celu ustalenie, czy w badanym okresie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości tych aktywów. W przypadku, gdy wystąpiły przesłanki utraty wartości, Grupa szacuje wysokość odpisu jako różnicę między wartością księgową a niższą od niej wartością odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna stanowi wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia i wartości użytkowej. Wartość godziwa pomniejszona o koszty zbycia szacowana jest na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców (które również opierają się co do zasady na szacunkach); natomiast wartość użytkowa szacowana jest poprzez przyjęcie określonych założeń, m.in. co do kwot i terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub wartości niematerialnych, jak również co do ryzyka braku płynności danego składnika aktywów. Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych.

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

5. Przychody z działalności operacyjnej

Przychody z działalności operacyjnej	2019	2018
Przychody z tytułu leasingu finansowego	680 821	554 242
Przychody z tytułu pożyczek	89 757	81 788
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	245 424	94 048
Przychody z tytułu faktoringu	52 342	42 038
Przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych	66 615	54 507
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	74 151	65 222
Przychody z działalności operacyjnej razem	1 209 110	891 845

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego obejmują opłaty z tytułu korzystania z przedmiotu leasingu oraz wynik na zarządzaniu flotą.

Przychody z tytułu innych prowizji i opłat obejmują:

Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	2019	2018
Opłaty windykacyjne	33 051	27 021
Opłaty za aneksy	13 079	14 296
Opłaty związane z ubezpieczeniem umów leasingu	5 608	5 563
Wynik na rejestracji przedmiotów leasingu	3 064	2 853
Prowizje z tytułu likwidacji szkód	12 056	9 322
Przychody z tytułu bezumownego korzystania z przedmiotu leasingu	2 797	2 680
Opłaty za usługę monitoringu wiarygodności	1 109	1 620
Inne opłaty i prowizje	3 387	1 867
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat razem	74 151	65 222

Odsetki od aktywów finansowych z rozpoznaną utratą wartości wyniosły w 2019 roku 20.267 tys. zł (2018: 21.614 tys. zł).

6. Koszty z tytułu odsetek

Koszty z tytułu odsetek	2019	2018
Z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek	-382 254	-312 014
Z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-38 251	-36 772
Z tytułu otrzymanych kaucji i depozytów	-1 435	-1 762
Z tytułu instrumentów finansowych w ramach rachunkowości zabezpieczeń	-1 577	-2 227
Z tytułu pozostałych instrumentów finansowych	-897	0
Z tytułu leasingu	-771	0
Razem	-425 185	-352 775

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

7. Koszty z tytułu prowizji i opłat

Koszty z tytułu prowizji i opłat	2019	2018
Z tytułu opłat za otrzymane gwarancje	-5 804	-6 076
Z tytułu pozyskania informacji gospodarczych	-4 689	-4 109
Z tytułu prowizji za usługi banków	-1 108	-1 252
Z tytułu likwidacji szkód	-2 320	-1 703
Z tytułu pozostałych opłat	-3 540	-1 769
Razem	-17 461	-14 909

8. Odpisy netto na oczekiwane straty kredytowe

	Wartość odpisów na 31.12.2018	Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	Zmniejszenia ze spłat i w związku z zaprzestaniem ujmowania	Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (netto)	Spisania aktywów	Różnice kursowe	Inne zmiany	Bilans zamknięcia 31.12.2019
Faza 1								
Należności z tytułu leasingu finansowego	29 263	6 111	-13 056	12 632	0	-1	0	34 949
Należności z tytułu pożyczek	3 233	393	-1 337	2 635	0	0	0	4 924
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	5	930	-2	196	0	0	0	1 129
Należności z tytułu faktoringu	6 566	591	-192	-5 409	0	-58	0	1 498
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem Faza1	39 067	8 025	-14 587	10 054	0	-59	0	42 500
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych grupowo	39 067	8 025	-14 587	10 054	0	-59	0	42 500
Faza 2								
Należności z tytułu leasingu finansowego	76 484	7 932	-22 642	4 861	0	0	0	66 635
Należności z tytułu pożyczek	7 782	824	-2 871	1 777	0	0	0	7 512
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	1	26	0	2 314	0	0	0	2 341
Należności z tytułu faktoringu	743	6	-65	-510	0	0	0	174
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem Faza2	85 010	8 788	-25 578	8 442	0	0	0	76 662
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych grupowo	85 010	8 788	-25 578	8 442	0	0	0	76 662
Faza 3								
Należności z tytułu leasingu finansowego	405 587	50 105	-42 586	89 620	-129 366	-187	18 528	391 701
Należności z tytułu pożyczek	39 476	2 150	-9 977	15 181	-2 268	0	0	44 562
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	3 834	1 460	-477	3 025	-3	0	0	7 839
Należności z tytułu faktoringu	11 955	5 703	-2 502	2 272	0	0	0	17 428
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem Faza3	460 852	59 418	-55 542	110 098	-131 637	-187	18 528	461 530
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych grupowo	305 062	24 775	-38 598	101 475	-82 416	0	0	310 298
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych indywidualnie	155 790	34 643	-16 944	8 623	-49 221	-187	18 528	151 232
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem Odpisy	584 929	76 231	-95 707	128 594	-131 637	-246	18 528	580 692
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych grupowo	429 139	41 588	-78 763	119 971	-82 416	-59	0	429 460
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych indywidualnie	155 790	34 643	-16 944	8 623	-49 221	-187	18 528	151 232

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

	Wartość odpisów na 31.12.2018	Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	Zmniejszenia ze spłat i w związku z zaprzestaniem ujmowania	Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (netto)	Spisania aktywów	Różnice kursowe	Inne zmiany	Bilans zamknięcia 31.12.2019
Należności z tytułu leasingu finansowego	511 334	64 148	-78 284	107 113	-129 366	-188	18 528	493 285
Należności z tytułu pożyczek	50 491	3 367	-14 185	19 593	-2 268	0	0	56 998
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	3 840	2 416	-479	5 535	-3	0	0	11 309
Należności z tytułu faktoringu	19 264	6 300	-2 759	-3 647	0	-58	0	19 100
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	584 929	76 231	-95 707	128 594	-131 637	-246	18 528	580 692
w tym: zakupione/ utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI)	4 947	0	-1 653	0	0	0	0	3 294

Aktywa finansowe z utratą wartości w momencie początkowego ujęcia - POCI

Łączna wartość nabytych bądź udzielonych aktywów finansowych z utratą wartości na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosła 84.973 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2018 roku – 99.809 tys. zł). W całości dotyczy to należności z tytułu leasingu i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

Kwota pozostała do spłaty z tytułu aktywów finansowych, które zostały odpisane w trakcie okresu sprawozdawczego i w dalszym ciągu są przedmiotem działań służących odzyskaniu należności, wyniosła w 2019 roku 118.652 tys. zł (2018: 15.396 tys. zł).

Zarówno w 2019 roku, jak i w 2018 roku na pozostałych klasach aktywów finansowych nie stwierdzono utraty wartości.

	Wartość odpisów na 31.12.2017 (MSR 39)	Zmiany z wdrożenia MSSF9	Wartość odpisów na 01.01.2018 (MSSF9)	Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	Zmniejszenia ze spłat i w związku z zaprzestaniem ujmowania	Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (netto)	Spisania aktywów	Różnice kursowe	Inne zmiany	Bilans zamknięcia 31.12.2018
Należności z tytułu leasingu finansowego	503 158	-31 348	471 810	54 013	-94 240	80 559	-32 488	604	31 076	511 334
Należności z tytułu pożyczek	51 963	-13 742	38 221	8 522	-8 881	12 644	-15	0	0	50 491
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	537	0	537	1 661	-316	1 958	0	0	0	3 840
Należności z tytułu faktoringu	4 182	152	4 334	14 876	0	0	0	54	0	19 264
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	559 840	-44 938	514 902	79 072	-103 437	95 161	-32 503	658	31 076	584 929
w tym: zakupione/ utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI)	0	6 031	6 031	0	-1 084	0	0	0	0	4 947

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

	Wartość odpisów na 31.12.2017 (MSR 39)	Zmiany z wdrożenia MSSF9	Wartość odpisów na 01.01.2018 (MSSF9)	Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	Zmniejszenia ze spłat i w związku z zaprzestaniem ujmowania	Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (netto)	Spisania aktywów	Różnice kursowe	Inne zmiany	Bilans zamknięcia 31.12.2018
Faza 1										
Należności z tytułu leasingu finansowego	22 061	800	22 861	1 514	-7 923	12 813	-3	1	0	29 263
Należności z tytułu pożyczek	5 013	-1 541	3 472	29	-1 010	742	0	0	0	3 233
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	24	-24	0	0	-1	6	0	0	0	5
Należności faktoringowe	1 131	152	1 283	5 229	0	0	0	54	0	6 566
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem Faza1	28 229	-613	27 616	6 772	-8 934	13 561	-3	55	0	39 067
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych grupowo	28 229	-613	27 616	6 772	-8 934	13 561	-3	55	0	39 067
Faza 2										
Należności z tytułu leasingu finansowego	20 018	43 517	63 535	8 941	-15 928	19 936	0	0	0	76 484
Należności z tytułu pożyczek	2 719	1 791	4 510	605	-1 199	3 866	0	0	0	7 782
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Należności faktoringowe	14	0	14	729	0	0	0	0	0	743
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem Faza2	22 751	45 308	68 059	10 276	-17 127	23 802	0	0	0	85 010
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych grupowo	22 751	45 308	68 059	10 276	-17 127	23 802	0	0	0	85 010
Faza 3										
Należności z tytułu leasingu finansowego	461 079	-75 665	385 414	43 558	-70 389	47 810	-32 485	603	31 076	405 587
Należności z tytułu pożyczek	44 231	-13 992	30 239	7 888	-6 672	8 036	-15	0	0	39 476
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	513	24	537	1 660	-315	1 952	0	0	0	3 834
Należności faktoringowe	3 037	0	3 037	8 918						11 955
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem Faza3	508 860	-89 633	419 227	62 024	-77 376	57 798	-32 500	603	31 076	460 852
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych grupowo	247 256	13	247 269	38 023	-36 883	56 653	0	0	0	305 062
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych indywidualnie	261 604	-89 646	171 958	24 001	-40 493	1 145	-32 500	603	31 076	155 790
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem Odpisy	559 840	-44 938	514 902	79 072	-103 437	95 161	-32 503	658	31 076	584 929
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych grupowo	298 236	44 708	342 944	55 071	-62 944	94 016	-3	55	0	429 139
w tym: odpisy aktualizujące od aktywów wycenianych indywidualnie	261 604	-89 646	171 958	24 001	-40 493	1 145	-32 500	603	31 076	155 790

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

9. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany	2019	2018
Różnice kursowe z wyceny aktywów i pasywów	15 600	8 676
Razem wynik z pozycji wymiany	15 600	8 676

Wynik z pozycji wymiany zawiera zyski i straty na aktywach i pasywach wyrażonych w walucie obcej oraz wycenę do wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS).

10. Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	2019	2018
Zysk z okazjowego nabycia Prime Car Management S.A.	101 911	0
Odszkodowania oraz pozostałe opłaty	24 089	22 130
Spisanie przedawnionych zobowiązań	4 308	4 885
Wynik na rozliczeniu szkód częściowych	3 912	2 094
Zysk z rozliczenia połączenia z Qualia Development sp. z o.o.	866	0
Przychody z tytułu odwrócenia utraty wartości innych aktywów	0	299
Pozostałe przychody operacyjne - Inne	2 124	676
Razem	137 210	30 084

Wartość otrzymanych odszkodowań uzyskanych od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utracenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku zysków i strat wyniosła w 2019 roku 19.753 tys. zł, w 2018 roku - 13.727 tys. zł.

11. Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	2019	2018
Wynik na sprzedaży i likwidacji środków trwałych	-13 308	-8 449
Wynik na ubezpieczeniu przedmiotów leasingu	-11 084	-10 136
Koszty windykacji zewnętrznej	-8 511	-4 104
Koszty bezpośrednie remarketingu przedmiotów poleasingowych i pokontraktowych	-4 504	-2 882
VAT niepodlegający odliczeniu	-2 052	-1 348
Koszty i straty operacyjne	-561	-1 725
Odpisy z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych	-543	0
Spisane należności	-501	-2 496
Zaniechane inwestycje w systemy informatyczne	0	-1 926
Pozostałe koszty operacyjne - inne	-12 776	-7 955
Razem	-53 840	-41 021

12. Przychody finansowe

Przychody finansowe	2019	2018
Z tytułu odsetek za zwłokę w płatności	14 352	9 430
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej	669	1 406
Z tytułu odsetek od lokat bankowych	1 385	1 365
Przychody finansowe - pozostałe	1 288	2 888
Razem	17 694	15 089

13. Ogólne koszty administracyjne

Ogólne koszty administracyjne	2019	2018
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	-196 789	-156 916
Pozostałe ogólne koszty administracyjne	-100 950	-78 013
Razem	-297 739	-234 929

13.1. Wynagrodzenia

Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	2019	2018
Wynagrodzenia	-168 832	-133 540
Koszty ubezpieczeń społecznych, w tym:	-21 546	-16 733
ubezpieczenie emerytalne i rentowe	-15 425	-14 435
pozostałe	-6 121	-2 298
Koszty świadczeń emerytalnych	-17	-19
Pozostałe świadczenia pracownicze	-6 394	-6 624
Razem	-196 789	-156 916

13.2. Pozostałe ogólne koszty administracyjne

Pozostałe ogólne koszty administracyjne	2019	2018
Koszty eksploatacyjne	-7 435	-5 465
Koszty informatyczne i telekomunikacyjne	-16 362	-14 395
Koszty marketingu	-7 078	-3 161
Koszty szkoleń	-2 428	-2 517
Koszty wynajmu powierzchni (w tym powierzchni biurowych)	-344	-9 306
Koszty usług konsultingowych	-7 426	-2 418
Podatki i opłaty	-1 695	-2 600
Pozostałe koszty rzeczowe	-21 736	-16 084
Amortyzacja	-36 446	-22 067
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	-19 242	-5 870
Amortyzacja wartości niematerialnych	-17 204	-16 197
Razem	-100 950	-78 013

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Koszty amortyzacji nie zawierają kosztów amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych użytkowanych przez klientów na podstawie umów leasingu operacyjnego, które wykazane zostały w odrębnej pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat.

Spadek kosztów wynajmu powierzchni oraz wzrost kosztów amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych był efektem wdrożenia MSSF 16 Leasing (por. nota 3.1.).

Koszty leasingu krótkoterminowego oraz leasingu aktywów niskiej wartości, objętych wyjątkiem ujęcia zgodnie z MSSF 16 Leasing, wyniosły w 2019 roku 344 tys. zł.

14. Podatek dochodowy

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej	2019	2018
Zysk brutto	339 144	162 560
Podatek dochodowy bieżący według krajowej stawki podatku od zysku brutto (19%)	-64 437	-30 886
Wpływ na podatek kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów	-12 069	-17 510
Wpływ na podatek przychodów niepodlegających opodatkowaniu, w tym:	19 363	60
Zysk z okazjowego nabycia Prime Car Management S.A.	19 363	0
Całkowite obciążenie wyniku podatkiem dochodowym	-57 143	-48 336

Uzgodnienie podatku odniesionego do rachunku zysków i strat	2019	2018
Podatek dochodowy bieżący	-53 972	-135 723
Odroczony podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat	-3 171	87 387
Podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat	-57 143	-48 336

Na wysokość efektywnej stawki podatku dochodowego wpłynęły przychody niepodlegające opodatkowaniu, oraz koszty niestanowiące kosztu uzyskania przychodu, w tym w szczególności: amortyzacja i ubezpieczenie samochodów osobowych oraz odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu leasingu i pożyczek w części, jaka nie została i nie zostanie rozpoznana jako koszt uzyskania przychodu.

Na podstawie umowy z dnia 5 listopada 2018 roku PKO Bank Polski S.A., łącznie z dwoma spółkami zależnymi: PKO Bankiem Hipotecznym S.A. oraz PKO Leasing S.A., utworzył Podatkową Grupę Kapitałową Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej („PGK PKO Banku Polskiego S.A.”). Umowa ta została zarejestrowana przez Naczelnika Drugiego Mazowieckiego Urzędu Skarbowego w Warszawie.

Podatkowa grupa kapitałowa jest instytucją prawa podatkowego przewidzianą przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Jej utworzenie oznacza konsolidację dochodów spółek wchodzących w jej skład dla celów opodatkowania podatkiem dochodowym oraz umożliwia skorzystanie z innych, zapewniających w szczególności ułatwienia operacyjne, przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, które dedykowane są podatkowym grupom kapitałowym.

PKO Bank Polski S.A. jest w PGK PKO Banku Polskiego S.A. spółką dominującą. PGK PKO Banku Polskiego S.A. została powołana na okres 3 lat podatkowych. Pierwszy rok podatkowy rozpoczął się 1 stycznia 2019 roku.

Prime Car Management S.A. jest podmiotem dominującym w Podatkowej Grupie Kapitałowej Prime Car Management S.A., w skład której wchodzi także Futura Leasing S.A. oraz Masterlease Sp. z o.o. Ta podatkowa grupa kapitałowa została utworzona na okres 5 lat, tj. lata 2016-2020.

Zmiany różnic przejściowych w 2019 roku	Stan na 31 grudnia 2018	Zmiany			Stan na koniec okresu
	Podatek odroczony	Z tytułu przejęcia PCM	Rachunek zysków i strat	Pozostałe dochody całkowite	Podatek odroczony
Aktywa z tytułu podatku odroczonego					
Różnice z tytułu wyceny bilansowej i podatkowej umów leasingu	779 922	63 724	1 585	0	845 231
Odpisy aktualizujące wartość należności nieuznane za koszty uzyskania przychodów	102 172	7 927	-9 328	0	100 771
Różnice pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	3 427	0	-3 127	0	300
Prowizje rozliczane według efektywnej stopy procentowej	9 956	0	-395	0	9 561
Koszty do zapłacen	1 339	4 830	4 446	0	10 615
Rezerwy	4 077	317	2 492	27	6 913
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	277	82	32	116	507
Odsetki naliczone do zapłacen	241	0	123	0	364
Pozostałe aktywa	286	1 899	231	0	2 416
Strata podatkowa do rozliczenia w okresach przyszłych	8	55	-63	0	0
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	901 705	78 834	-4 004	143	976 678
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego					
Różnice pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	-1 399	0	-442	0	-1 841
Odsetki naliczone do otrzymania (przychód)	-4 506	0	-2 528	0	-7 034
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	-356	0	-128	0	-484
Wycena relacji z klientami	-10 578	-1 938	1 630	0	-10 886
Inne	-1 409	-3 748	2 301	0	-2 856
Rezerwa brutto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-18 248	-5 686	833	0	-23 101
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	x	x	-3 171	x	x
Zmiana z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujęta w pozostałych całkowitych dochodach	x	x	x	143	x
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	884 241	73 148	-3 071	143	954 461
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	-784	0	-100	0	-884

Kwota aktywów netto z tytułu podatku dochodowego, których realizacji lub uregulowania oczekuje się po upływie 12 miesięcy, na koniec 2019 roku wynosiła 600.718 tys. zł (2018: 520.828 tys. zł). Grupa oczekuje

w przyszłych okresach nadwyżki dochodu do opodatkowania nad dochodem wynikającym z odwrócenia się dotychczasowych dodatnich różnic przejściowych oraz w latach, w których jednostkowo na poziomie spółek powstanie strata podatkowa, bieżącego rozliczenia straty w ramach podatkowej grupy kapitałowej.

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2018 roku	Stan na 31 grudnia 2017	Zmiany			Stan na koniec okresu
	Podatek odroczony	wpływ korekty na 01.01.2018 z tytułu wdrożenia MSSF9	Rachunek zysków i strat	Pozostałe dochody całkowite	Podatek odroczony
Aktywa z tytułu podatku odroczonego					
Różnice z tytułu wyceny bilansowej i podatkowej umów leasingu	735 196	0	44 726	0	779 922
Odpisy aktualizujące wartość należności nieuznane za koszty uzyskania przychodów	80 075	6 891	15 206	0	102 172
Różnice pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	0	0	3 427	0	3 427
Prowizje rozliczane według efektywnej stopy procentowej	0	0	9 956	0	9 956
Ujemne różnice kursowe	1 125	0	-1 125	0	0
Koszty do zapłacen	6 069	0	-4 730	0	1 339
Rezerwy	42	0	4 032	3	4 077
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	8	0	204	65	277
Odsetki naliczone do zapłacen	3 085	0	-2 844	0	241
Pozostałe aktywa	5 129	0	-4 843	0	286
Strata podatkowa do rozliczenia w okresach przyszłych	31	0	-23	0	8
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	830 760	6 891	63 986	68	901 705
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego					
Różnice pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	-3 099	0	1 700	0	-1 399
Prowizje rozliczane według efektywnej stopy procentowej	-3 628	0	3 628	0	0
Odsetki naliczone do otrzymania (przychód)	-4 182	0	-324	0	-4 506
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	-166	0	-190	0	-356
Dodatnie różnice kursowe	-18 286	0	18 286	0	0
Wycena relacji z klientami	-11 674	0	1 096	0	-10 578
Inne	-614	0	-795	0	-1 409
Rezerwa brutto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-41 649	0	23 401	0	-18 248
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	x	x	87 387	x	x
Zmiana z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujęta w pozostałych całkowitych dochodach	x	x	x	68	x
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	789 111	6 891	87 387	68	884 241
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	0	0	0	0	-784

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

15. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Środki pieniężne w kasie	19	0
Środki na rachunkach bieżących	235 210	212 898
Lokaty w bankach	1 712	16 833
Razem	236 941	229 731

Średnie efektywne stopy procentowe dla środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wynosiły w 2019 roku dla lokat w PLN 0,69% (w 2018 roku: dla lokat w PLN 0,97%).

16. Aktywa finansowe i zobowiązania wyceniane według wartości godziwej

16.1. Pochodne instrumenty finansowe

Grupa wykorzystuje jako zabezpieczenia swoich pozycji rynkowych na potrzeby niezwiązane z rachunkowością zabezpieczeń walutowe transakcje terminowe oraz swap walutowo-procentowy (CIRS). Na potrzeby związane z rachunkowością zabezpieczeń Grupa wykorzystuje swapy stopy procentowej (IRS).

Walutowe transakcje terminowe to zobowiązania do kupna lub sprzedaży walut w przyszłości.

Kontrakty swap to zobowiązania do zamiany jednego strumienia przepływów pieniężnych na inny. Rezultatem takiej transakcji jest zamiana kwot nominalów w różnych walutach lub kwot odsetek (na przykład zamiana strumienia odsetek stałych na odsetki zmienne) lub połączenia wszystkich tych czynników (na przykład kontrakty swapów walutowo-procentowych).

Nominalne wartości niektórych rodzajów instrumentów finansowych stanowią podstawę do ich porównania z instrumentami ujmowanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ale niekoniecznie wskazują, jaka będzie wartość przyszłych przepływów pieniężnych, bądź jaka jest bieżąca wartość godziwa instrumentów. Z tego względu nie pokazują, jaki jest stopień narażenia Grupy na ryzyko walutowe lub ryzyko zmiany stóp procentowych. Instrumenty pochodne mogą mieć wycenę dodatnią (aktywa) lub ujemną (zobowiązania) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych lub kursów wymiany walut. Łączna wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych może podlegać znacznym wahaniom.

Wartości godziwe posiadanych instrumentów pochodnych przedstawiono w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2019		
	Wartość nominalna instrumentów bazowych	Wartości godziwe	
		Aktywa	Zobowiązania
Pochodne instrumenty finansowe			
Walutowe kontrakty swap	51 649	0	71
Swapy walutowo-procentowe (CIRS)	19 003	2 545	0
Kontrakty swap dla stóp procentowych (IRS)	586 500	0	898
Razem	657 152	2 545	969
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne			
Kontrakty swap dla stóp procentowych (IRS)	357 441	0	1 772
Razem	357 441	0	1 772
	31 grudnia 2018		
	Wartość nominalna instrumentów bazowych	Wartości godziwe	
		Aktywa	Zobowiązania
Pochodne instrumenty finansowe			
Walutowe kontrakty swap	7 310	0	25
Swapy walutowo-procentowe (CIRS)	19 003	1 875	0
Razem	26 313	1 875	25
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne			
Kontrakty swap dla stóp procentowych (IRS)	272 798	0	1 435
Razem	272 798	0	1 435

Grupa eliminuje ryzyko kredytowe kontrahenta wynikające z zawartych transakcji pochodnych poprzez przeprowadzanie tego typu operacji z instytucjami finansowymi w ramach Grupy PKO Banku Polskiego.

Kwota należności długoterminowych z tytułu pochodnych instrumentów finansowych na koniec 2019 roku wynosiła 0 tys. zł (2018: 1.177 tys. zł).

Przepływy części odsetkowych kontraktów IRS występują w cyklach miesięcznych, zatem wywierają wpływ na wynik finansowy w każdym miesiącu. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych dotyczy okresu do 31 maja 2029 roku.

Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat wyniosła w 2019 roku 272 tys. zł (2018: 333 tys. zł).

Nie występują planowane transakcje, w odniesieniu do których rachunkowość zabezpieczeń została uprzednio zastosowana, ale nie oczekuje się ich przeprowadzenia.

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Poniżej przedstawiono spodziewane przepływy odsetkowe w ramach rachunkowości zabezpieczeń, zagregowane do wybranych przedziałów czasowych.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2019	Wypływy	Wpływy
Do 1 miesiąca	-418	14
Od 1 do 6 miesięcy	-1 613	57
Od 6 miesięcy do 1 roku	-1 287	68
Od 1 do 2 lat	-1 820	957
Od 2 lat do 5 lat	-1 731	2 320
Powyżej 5 lat	-310	1 991
Razem	-7 179	5 407

17. Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu

Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	31 grudnia 2019			31 grudnia 2018		
według rodzaju	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
Należności z tytułu leasingu finansowego	16 689 174	-493 285	16 195 889	14 686 650	-511 334	14 175 316
Należności z tytułu pożyczek	1 626 854	-56 998	1 569 856	1 337 987	-50 491	1 287 496
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	57 653	-11 309	46 344	18 611	-3 840	14 771
Należności z tytułu faktoringu	1 329 964	-19 100	1 310 864	1 043 937	-19 264	1 024 673
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	19 703 645	-580 692	19 122 953	17 087 185	-584 929	16 502 256
w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI)	88 267	-3 294	84 973	104 756	-4 947	99 809

Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	31 grudnia 2019			31 grudnia 2018		
według struktury podmiotowej	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
Klienci indywidualni	114 135	-1 358	112 777	17 101	-92	17 009
Klienci detaliczni	12 930 656	-447 449	12 483 207	11 252 602	-443 903	10 808 699
Klienci korporacyjni	6 525 539	-131 849	6 393 690	5 665 835	-140 877	5 524 958
Sektor publiczny	133 315	-36	133 279	151 647	-57	151 590
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	19 703 645	-580 692	19 122 953	17 087 185	-584 929	16 502 256

Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. W saldzie należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu uwzględnione zostały przede wszystkim należności z tytułu leasingu finansowego, omówione w nocie 18.1.

Kwota należności długoterminowych z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 11.237.838 tys. zł (2018: 9.720.004 tys. zł).

	Aktywa brutto, w przypadku których nie nastąpił znaczący wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (faza 1)	Aktywa brutto, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 2)	Aktywa dotknięte utratą wartości ze względem na ryzyko kredytowe (faza 3)	Razem wartość brutto	Odpisy dotyczące aktywów, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (faza 1)	Odpisy dotyczące aktywów, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są dotknięte utratą wartości ze względem na ryzyko kredytowe (faza 2)	Odpisy dotyczące aktywów dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 3)	Razem wartość odpisów na oczekiwane straty	Razem wartość netto
Stan na dzień 31 grudnia 2019									
Należności z tytułu leas. finansowego	13 471 356	2 352 796	865 022	16 689 174	-34 949	-66 635	-391 701	-493 285	16 195 889
Należności z tytułu pożyczek	1 120 093	418 578	88 183	1 626 854	-4 924	-7 512	-44 562	-56 998	1 569 856
Należności z tytułu leas. operacyjnego	35 287	9 329	13 037	57 653	-1 129	-2 341	-7 839	-11 309	46 344
Należności z tytułu faktoringu	1 198 184	80 493	51 287	1 329 964	-1 498	-174	-17 428	-19 100	1 310 864
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	15 824 920	2 861 196	1 017 529	19 703 645	-42 500	-76 662	-461 530	-580 692	19 122 953
w tym: POCI	0	0	88 267	88 267	0	0	-3 294	-3 294	84 973
Stan na dzień 31 grudnia 2018									
Należności z tytułu leas. finansowego	11 427 291	2 416 457	842 902	14 686 650	-29 263	-76 484	-405 587	-511 334	14 175 316
Należności z tytułu pożyczek	826 992	432 461	78 534	1 337 987	-3 233	-7 782	-39 476	-50 491	1 287 496
Należności z tytułu leas. operacyjnego	7 292	2 032	9 287	18 611	-5	-1	-3 834	-3 840	14 771
Należności z tytułu faktoringu	631 947	399 066	12 924	1 043 937	-6 566	-743	-11 955	-19 264	1 024 673
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	12 893 522	3 250 016	943 647	17 087 185	-39 067	-85 010	-460 852	-584 929	16 502 256
w tym: POCI	0	0	104 756	104 756	0	0	-4 947	-4 947	99 809

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Poniżej zaprezentowano przesunięcia między fazami utraty wartości w wartości bilansowej brutto oraz odpisów na oczekiwane straty kredytowe. Dla należności z tytułu leasingu i pożyczek, które wielokrotnie zmieniły fazy, przesunięcie zostało zaprezentowane jako transfer z fazy, w jakiej znajdowały się na dzień 1 stycznia lub w momencie ich początkowego ujęcia do fazy utraty wartości na dzień 31 grudnia.

Wartość bilansowa brutto Stan na 31 grudnia 2019 roku	wartości niepodlegające transferom	z fazy 1 do fazy 2	z fazy 2 do fazy 1	z fazy 2 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 2	z fazy 1 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 1	Razem
Należności z tytułu leasingu finansowego	14 222 834	1 524 221	506 336	209 686	24 777	189 412	11 908	16 689 174
Należności z tytułu pożyczek	1 432 743	114 872	38 923	21 615	1 793	15 811	1 097	1 626 854
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	42 832	8 920	-54	1 983	16	3 956	0	57 653
Należności z tytułu faktoringu	924 120	28 861	337 190	12 994	0	26 799	0	1 329 964
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	16 622 529	1 676 874	882 395	246 278	26 586	235 978	13 005	19 703 645
w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	88 267	0	0	0	0	0	0	88 267

Odpisy na oczekiwane straty Stan na 31 grudnia 2019 roku	wartości niepodlegające transferom	z fazy 1 do fazy 2	z fazy 2 do fazy 1	z fazy 2 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 2	z fazy 1 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 1	Razem
Należności z tytułu leasingu finansowego	-328 096	-46 745	-1 223	-65 507	-574	-51 120	-20	-493 285
Należności z tytułu pożyczek	-32 544	-4 904	-170	-11 214	-32	-8 129	-5	-56 998
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	-5 033	-2 251	0	-1 173	-10	-2 842	0	-11 309
Należności z tytułu faktoringu	-12 602	-63	-501	-3 608	0	-2 326	0	-19 100
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	-378 275	-53 963	-1 894	-81 502	-616	-64 417	-25	-580 692
w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	-3 294	0	0	0	0	0	0	-3 294

Wartość bilansowa netto Stan na 31 grudnia 2019 roku	wartości niepodlegające transferom	z fazy 1 do fazy 2	z fazy 2 do fazy 1	z fazy 2 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 2	z fazy 1 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 1	Razem
Należności z tytułu leasingu finansowego	13 894 738	1 477 476	505 113	144 179	24 203	138 292	11 888	16 195 889
Należności z tytułu pożyczek	1 400 199	109 968	38 753	10 401	1 761	7 682	1 092	1 569 856
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	37 799	6 669	-54	810	6	1 114	0	46 344
Należności z tytułu faktoringu	911 518	28 798	336 689	9 386	0	24 473	0	1 310 864
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	16 244 254	1 622 911	880 501	164 776	25 970	171 561	12 980	19 122 953
w tym: w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	84 973	0	0	0	0	0	0	84 973

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Wartość bilansowa brutto Stan na 31 grudnia 2018 roku	wartości niepodlegające transferom	z fazy 1 do fazy 2	z fazy 2 do fazy 1	z fazy 2 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 2	z fazy 1 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 1	Razem
Należności z tytułu leasingu finansowego	11 857 879	1 701 522	749 145	144 107	54 616	157 082	22 299	14 686 650
Należności z tytułu pożyczek	890 688	381 381	30 191	9 558	4 783	19 948	1 438	1 337 987
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	13 604	1 989	0	8	44	2 966	0	18 611
Należności z tytułu faktoringu	638 165	397 828	2 395	13	111	4 860	565	1 043 937
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	13 400 336	2 482 720	781 731	153 686	59 554	184 856	24 302	17 087 185
w tym: POCI	104 756	0	0	0	0	0	0	104 756

Odpisy na oczekiwane straty Stan na 31 grudnia 2018 roku	wartości niepodlegające transferom	z fazy 1 do fazy 2	z fazy 2 do fazy 1	z fazy 2 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 2	z fazy 1 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 1	Razem
Należności z tytułu leasingu finansowego	-349 234	-53 258	-1 760	-52 519	-1 908	-52 604	-51	-511 334
Należności z tytułu pożyczek	-31 745	-6 559	-107	-4 098	-103	-7 874	-5	-50 491
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	-1 438	-1	0	-4	0	-2 397	0	-3 840
Należności z tytułu faktoringu	-14 477	-736	-3	-13	0	-4 035	0	-19 264
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	-396 894	-60 554	-1 870	-56 634	-2 011	-66 910	-56	-584 929
w tym: POCI	-4 947	0	0	0	0	0	0	-4 947

Wartość bilansowa netto Stan na 31 grudnia 2018 roku	wartości niepodlegające transferom	z fazy 1 do fazy 2	z fazy 2 do fazy 1	z fazy 2 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 2	z fazy 1 do fazy 3	z fazy 3 do fazy 1	Razem
Należności z tytułu leasingu finansowego	11 508 645	1 648 264	747 385	91 588	52 708	104 478	22 248	14 175 316
Należności z tytułu pożyczek	858 943	374 822	30 084	5 460	4 680	12 074	1 433	1 287 496
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	12 166	1 988	0	4	44	569	0	14 771
Należności faktoringowe	623 688	397 092	2 392	0	111	825	565	1 024 673
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	13 003 442	2 422 166	779 861	97 052	57 543	117 946	24 246	16 502 256
w tym: POCI	99 809	0	0	0	0	0	0	99 809

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

18. Leasing

18.1. Należności z tytułu leasingu finansowego

31 grudnia 2019	Inwestycja leasingowa brutto	Suma niezdyskontowanych opłat leasingowych (bez niegwarantowanych wartości końcowych)	Niezrealizowane przychody	Suma zdyskontowanych niegwarantowanych wartości końcowych
Należności leasingowe brutto:				
do 1 roku	6 830 037	7 278 425	-614 568	166 180
od 1 roku do 2 lat	4 278 266	4 473 560	-369 890	174 596
od 2 do 3 lat	2 882 403	2 958 943	-191 410	114 870
od 3 do 4 lat	1 597 393	1 651 738	-86 157	31 812
od 4 do 5 lat	748 655	767 797	-31 024	11 882
powyżej 5 lat	352 420	372 226	-20 843	1 037
Razem brutto	16 689 174	17 502 689	-1 313 892	500 377
Odpisy na oczekiwane straty	-493 285	-493 285	x	x
Razem netto	16 195 889	17 009 404	-1 313 892	500 377

31 grudnia 2018	Inwestycja leasingowa brutto	Suma niezdyskontowanych opłat leasingowych (bez niegwarantowanych wartości końcowych)	Niezrealizowane przychody	Suma zdyskontowanych niegwarantowanych wartości końcowych
Należności leasingowe brutto:				
do 1 roku	5 675 738	6 202 236	-526 498	0
od 1 roku do 2 lat	3 809 245	4 083 982	-274 737	0
od 2 do 3 lat	2 592 429	2 776 266	-183 837	0
od 3 do 4 lat	1 455 172	1 557 232	-102 060	0
od 4 do 5 lat	687 011	734 644	-47 633	0
powyżej 5 lat	467 055	498 641	-31 586	0
Razem brutto	14 686 650	15 853 001	-1 166 351	0
Odpisy na oczekiwane straty	-511 334	-511 334	x	x
Razem netto	14 175 316	15 341 667	-1 166 351	0

Korzystający nabywają przedmiot leasingu po zakończeniu umowy w cenie ustalonej na poziomie niższym niż wartość rynkowa. Sporadycznie występuje gwarancja nabycia przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy leasingu przez podmioty trzecie.

Charakterystyka portfela z podziałem na rodzaj środków (wg wartości netto)	31 grudnia 2019	%	31 grudnia 2018	%
Leasing samochodów osobowych	6 594 996	41%	5 131 166	36%
Leasing transportu ciężkiego	4 223 613	26%	4 339 003	31%
Leasing nieruchomości	751 060	5%	808 486	6%
Leasing maszyn i urządzeń	4 626 220	28%	3 896 661	27%
Razem	16 195 889	100%	14 175 316	100%

18.2. Należności z tytułu leasingu operacyjnego

Należności z tytułu leasingu operacyjnego Grupy wyniosły na koniec 2019 roku 46.344 tys. zł (2018: 14.771 tys. zł).

Środki trwale oddane w leasing operacyjny zostały omówione w nocie 20.1. skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Umowy leasingu operacyjnego zawierane są na okres krótszy niż 75% ekonomicznego okresu użytkowania składnika aktywów finansowych. Bieżąca wartość minimalnych opłat leasingowych na moment zawarcia umowy jest niższa niż wartość godziwa przedmiotu leasingu. W umowach leasingu operacyjnego nie występują płatności warunkowe. Umowy nie gwarantują leasingobiorcy możliwości wydłużenia bądź skrócenia okresu leasingu.

19. Wartości niematerialne

2019	Wartość firmy	Relacje z klientami	Znak towarowy	Prawa autorskie	Oprogramowanie komputerowe	Oprogramowanie komputerowe w budowie	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO							
Stan na 1 stycznia	57 437	64 000	0	554	71 543	1 181	194 715
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	0	7 000	3 200	0	10 839	3 143	24 182
Zmiana z tytułu przejęcia/połączenia	0	7 000	3 200	0	1 040	0	11 240
Zwiększenie	0	0	0	0	8 311	4 631	12 942
Przejęcie do użytkowania	0	0	0	0	1 488	-1 488	0
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	0	0	0	-1 211	0	-1 211
Stan na 31 grudnia	57 437	71 000	3 200	554	81 171	4 324	217 686
UMORZENIE							
Stan na 1 stycznia	0	8 328	0	482	52 664	1	61 475
Zmiana z tytułu przejęcia/połączenia	0	0	0	0	652	0	652
Amortyzacja okresu (Ogólne koszty administracyjne)	0	8 580	0	27	8 598	-1	17 204
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	0	0	-1 211	0	-1 211
Stan na 31 grudnia	0	16 908	0	509	60 703	0	78 120
ODPISY AKTUALIZUJĄCE							
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0	0	0	0
Stan na 31 grudnia	0	0	0	0	0	0	0
WARTOŚĆ NETTO							
Stan na 1 stycznia	57 437	55 672	0	72	18 879	1 180	133 240
Stan na 31 grudnia	57 437	54 092	3 200	45	20 468	4 324	139 566

Wartość firmy, powstała z tytułu nabycia spółki Raiffeisen-Leasing Polska S.A. w dniu 1 grudnia 2016 roku, została przypisana do wyodrębnionej ewidencyjnie części aktywów Grupy, będących aktywami nabytej Raiffeisen-Leasing Polska S.A. Test na utratę wartości został przeprowadzony metodą zdyskontowanych dywidend z uwzględnieniem wartości rezydualnej, na podstawie 8-letniej prognozy finansowej. Na dzień bilansowy nie stwierdzono przesłanek utraty wartości tego aktywa.

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Relacje z klientami w wysokości 48.655 tys. zł są ujawnionym zidentyfikowanym aktywem przy rozliczeniu ceny nabycia Raiffeisen-Leasing Polska S.A. wycenionym odrębnie dla klientów korporacyjnych i detalicznych. Przyjęty okres amortyzacji wynosi 20 lat, przy czym profil amortyzacji zbieżny jest z oczekiwanym konsumowaniem korzyści, jakie te relacje przyniosą w przyszłości, czyli nieliniowo. Relacje z klientami w wysokości 5.437 tys. zł są ujawnionym zidentyfikowanym aktywem przy rozliczeniu ceny nabycia Prime Car Management S.A. Przyjęty okres amortyzacji wynosi 10 lat, a profil amortyzacji zbieżny jest z oczekiwanym konsumowaniem korzyści, jakie te relacje przyniosą w przyszłości, czyli nieliniowo.

Znak towarowy Maserlease jest ujawnionym zidentyfikowanym aktywem przy rozliczeniu ceny nabycia Prime Car Management S.A.

Wartość zobowiązań umownych dotyczących wartości niematerialnych na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosła 2.852 tys. zł.

W 2019 roku i 2018 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

2018	Wartość firmy	Relacje z klientami	Prawa autorskie	Oprogramowanie komputerowe	Oprogramowanie komputerowe w budowie	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na 1 stycznia	57 437	64 000	554	62 648	3 372	188 011
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	0	0	0	9 266	-265	9 001
Zwiększenie	0	0	0	7 876	1 125	9 001
Przejęcie do użytkowania	0	0	0	1 390	-1 390	0
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	0	0	-371	-1 926	-2 297
Stan na 31 grudnia	57 437	64 000	554	71 543	1 181	194 715
UMORZENIE						
Stan na 1 stycznia	0	2 558	451	42 461	0	45 470
Amortyzacja okresu (Ogólne koszty administracyjne)	0	5 770	31	10 395	1	16 197
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	0	-192	0	-192
Stan na 31 grudnia	0	8 328	482	52 664	1	61 475
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0	0	0
Stan na 31 grudnia	0	0	0	0	0	0
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na 1 stycznia	57 437	61 442	103	20 187	3 372	142 541
Stan na 31 grudnia	57 437	55 672	72	18 879	1 180	133 240

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

20. Rzeczowe aktywa trwałe

	Nieruchomości inwestycyjne	Budynki, lokale i ulepszenia w obcych obiektach	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe	Razem	w tym: aktywa z tytułu prawa do użytkowania
WARTOŚĆ BRUTTO								
Stan na 31 grudnia 2018 roku	12 976	1 468	33 644	688 952	7 467	0	744 507	0
Zmiany wynikające z wdrożenia MSSF 16	0	34 322	0	0	0	0	34 322	34 322
Stan na 1 stycznia 2019 roku	12 976	35 790	33 644	688 952	7 467	0	778 829	34 322
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	0	29 546	10 778	1 467 270	2 193	56	1 509 843	25 498
Zmiana z tytułu przejęcia/połączenia	0	21 765	2 691	1 027 281	1 650	44	1 053 431	17 893
Zwiększenia bezpośrednie	0	7 781	8 087	439 989	543	12	456 412	7 605
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	-900	-1 963	-473 030	-603	-44	-476 540	-896
Stan na 31 grudnia 2019 roku	12 976	64 436	42 459	1 683 192	9 057	12	1 812 132	58 924
UMORZENIE								
Stan na 1 stycznia 2019 roku	1 376	1 060	23 312	138 854	5 978	0	170 580	0
Zmiana z tytułu przejęcia/połączenia	0	3 526	2 309	260 512	706	0	267 053	1 470
Amortyzacja okresu	247	12 639	5 486	137 281	716	0	156 369	12 255
Zmniejszenia w ciągu roku	0	-187	-684	-163 130	-601	0	-164 602	-182
Stan na 31 grudnia 2019 roku	1 623	17 038	30 423	373 517	6 799	0	429 400	13 543
ODPISY AKTUALIZUJĄCE								
Stan na 1 stycznia 2019 roku	0	40	95	4 398	22	0	4 555	0
Zwiększenia	0	0	0	605	0	0	605	0
Zmniejszenia	0	-40	0	0	-22	0	-62	0
Stan na 31 grudnia 2019 roku	0	0	95	5 003	0	0	5 098	0
WARTOŚĆ NETTO								
Stan na 31 grudnia 2018 roku	11 600	368	10 237	545 700	1 467	0	569 372	0
Stan na 31 grudnia 2019 roku	11 353	47 398	11 941	1 304 672	2 258	12	1 377 634	45 381

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Wartość zobowiązań umownych dotyczących rzeczowych aktywów trwałych na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosła 4.697 tys. zł, w tym zobowiązania do nabycia środków trwałych, które staną się przedmiotami umów leasingu operacyjnego, w wysokości 3.252 tys. zł.

W 2019 roku i 2018 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Wartość bilansowa netto rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosła 1.297.511 tys. zł, a na 31 grudnia 2018 roku – 542.788 tys. zł (szczegóły dotyczące tych rzeczowych aktywów trwałych zawiera nota 20.1. sprawozdania finansowego).

2018	Nieruchomości inwestycyjne	Budynki, lokale i ulepszenia w obcych obiektach	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na 1 stycznia	19 476	1 154	32 130	485 323	7 182	545 265
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	0	321	1 690	330 882	718	333 611
Zwiększenia bezpośrednie	0	321	1 690	330 882	718	333 611
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	-6 500	-7	-176	-127 253	-433	-134 369
Stan na 31 grudnia	12 976	1 468	33 644	688 952	7 467	744 507
UMORZENIE						
Stan na 1 stycznia	1 417	976	18 178	108 569	5 868	135 008
Amortyzacja okresu	258	91	5 310	68 376	539	74 574
Zmniejszenia w ciągu roku	-299	-7	-176	-38 091	-429	-39 002
Stan na 31 grudnia	1 376	1 060	23 312	138 854	5 978	170 580
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na 1 stycznia	0	40	95	4 664	22	4 821
Zwiększenia	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia	0	0	0	-266	0	-266
Stan na 31 grudnia	0	40	95	4 398	22	4 555
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na 1 stycznia	18 059	138	13 857	372 090	1 292	405 436
Stan na 31 grudnia	11 600	368	10 237	545 700	1 467	569 372

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

20.1. Wartość środków trwałych oddanych w leasing operacyjny

2019	Nieruchomości inwestycyjne	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO				
Stan na 1 stycznia	12 976	8 969	657 294	679 239
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	0	987	1 456 659	1 457 646
Zmiana z tytułu przejęcia	0	0	1 019 349	1 019 349
Zwiększenia bezpośrednie	0	987	437 310	438 297
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	-987	-461 844	-462 831
Stan na 31 grudnia	12 976	8 969	1 652 109	1 674 054
UMORZENIE				
Stan na 1 stycznia	1 376	4 745	126 005	132 126
Zmiana z tytułu przejęcia	0	0	257 572	257 572
Amortyzacja okresu	247	1 882	134 998	137 127
Zmniejszenia w ciągu roku	0	-144	-155 007	-155 151
Stan na 31 grudnia	1 623	6 483	363 568	371 674
ODPISY AKTUALIZUJĄCE				
Stan na 1 stycznia	0	0	4 325	4 325
Zwiększenia	0	0	544	544
Stan na 31 grudnia	0	0	4 869	4 869
WARTOŚĆ NETTO				
Stan na 1 stycznia	11 600	4 224	526 964	542 788
Stan na 31 grudnia	11 353	2 486	1 283 672	1 297 511

Łączna wartość przyszłych opłat z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Dla okresu:		
do 1 roku	465 711	81 990
od 1 roku do 2 lat	255 164	50 921
od 2 do 3 lat	185 523	24 918
od 3 do 4 lat	63 994	6 560
od 4 do 5 lat	9 070	1 308
powyżej 5 lat	2 458	3 143
Razem	981 920	168 840

W 2019 roku Grupa osiągnęła przychody z nieruchomości inwestycyjnych w wysokości 1.151 tys. zł (2018: 9.214 tys. zł, w tym przychód ze sprzedaży jednej z nieruchomości 7.800 tys. zł), koszty bezpośrednie związane z tą działalnością wyniosły 1.008 tys. zł (2018: 7.420 tys. zł, w tym nieumorzona wartość sprzedanej nieruchomości w wysokości 6.201 tys. zł).

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnej, o wartości księgowej na dzień 31 grudnia 2019 roku w wysokości 11.061 tys. zł, wynosi 11.976 tys. zł.

2018	Nieruchomości inwestycyjne	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO				
Stan na 1 stycznia	19 476	8 969	460 889	489 334
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	0	0	315 197	315 197
Zwiększenia bezpośrednie	0	0	315 197	315 197
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	-6 500	0	-118 792	-125 292
Stan na 31 grudnia	12 976	8 969	657 294	679 239
UMORZENIE				
Stan na 1 stycznia	1 417	2 995	95 569	99 981
Amortyzacja okresu	258	1 750	66 696	68 704
Zmniejszenia w ciągu roku	-299	0	-36 260	-36 559
Stan na 31 grudnia	1 376	4 745	126 005	132 126
ODPISY AKTUALIZUJĄCE				
Stan na 1 stycznia	0	0	4 491	4 491
Zmniejszenia	0	0	-166	-166
Stan na 31 grudnia	0	0	4 325	4 325
WARTOŚĆ NETTO				
Stan na 1 stycznia	18 059	5 974	360 829	384 862
Stan na 31 grudnia	11 600	4 224	526 964	542 788

21. Należności i zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Należny zwrot podatku	3 453	1 534
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego brutto razem	3 453	1 534
Odpisy aktualizujące	0	0
Podatek dochodowy do zapłaty	-18 430	-57 598
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego brutto razem	-18 430	-57 598
Razem	-14 977	-56 064

22. Zapasy

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Inwestycje leasingowe	108 072	56 597
Aktywa poleasingowe	82 535	996
Zapasy brutto razem	190 607	57 593
Odpisy aktualizujące	-204	-461
Zapasy netto	190 403	57 132

Żadna kategoria zapasów nie stanowiła zabezpieczenia kredytów lub pożyczek w roku zakończonym 31 grudnia 2019 roku i w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku.

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

23. Pozostałe aktywa

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Aktywa finansowe brutto, w tym:		
Należności z tytułu pośrednictwa ubezpieczeniowego	10 973	14 297
Należności ze sprzedaży zwindykowanych przedmiotów leasingu	728	1 349
Należności od EBI z tytułu programu wsparcia MŚP	1 136	351
Aktywa finansowe brutto razem	12 837	15 997
Odpisy aktualizujące	0	0
Aktywa finansowe netto razem	12 837	15 997
Aktywa niefinansowe brutto, w tym:		
Zaliczki na rzecz dostawców przedmiotów leasingu	42 208	68 635
Rozrachunki publicznoprawne	269 093	158 529
Koszty zapłacone z góry	13 035	16 934
Kaucje zapłacone	425	475
Inne	2 637	366
Aktywa niefinansowe brutto razem	327 398	244 939
Odpisy aktualizujące	-1 850	-21 198
Aktywa niefinansowe netto razem	325 548	223 741
Razem	338 385	239 738

Kwota pozostałych aktywów, których realizacji lub uregulowania oczekuje się po upływie 12 miesięcy, na koniec 2019 roku wynosiła 1.595 tys. zł (2018: 1.732 tys. zł).

W pozycji rozrachunki publicznoprawne wykazane zostały na dzień 31 grudnia 2019 roku należności z tytułu podatku od towarów i usług (268.534 tys. zł) oraz należności z tytułu nadpłaty w podatku od środków transportu (559 tys. zł), na 31 grudnia 2018 roku – należności z tytułu podatku od towarów i usług (158.397 tys. zł) oraz należności z tytułu nadpłaty w podatku od środków transportu (132 tys. zł).

Poniższe zestawienie przedstawia zmianę stanu odpisów aktualizujących wartość innych aktywów.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość innych aktywów	2019	2018
Stan odpisu na dzień 1 stycznia	21 198	21 331
Utworzenie odpisów na utratę wartości	1 463	250
Wykorzystanie odpisów	-20 811	-306
Odwrócenie odpisów na utratę wartości	0	-77
Stan odpisu na dzień 31 grudnia	1 850	21 198

Odpis aktualizujący wartość pozostałych aktywów na dzień 31 grudnia 2019 roku dotyczy w kwocie 1.850 tys. zł innych aktywów; na dzień 31 grudnia 2018 roku dotyczył należności Grupy z tytułu spornej sprawy z tytułu podatku od towarów i usług w wysokości 20.811 tys. zł oraz w kwocie 387 tys. zł innych aktywów.

Sprawa sporna z tytułu podatku od towarów i usług (VAT)

W następstwie niekorzystnego wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA) z sierpnia 2016 roku i oddalenia na jego podstawie przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi (WSA) w wyrokach z 2017 roku wszystkich skarg Jednostki Dominującej, następcy prawnego spółki PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o., w sprawie zaliczenia nadpłat i zwrotów na poczet zaległości w podatku od towarów i usług, Grupa na dzień 31 grudnia 2018 roku wykazywała należności z tytułu odsetek od zaległości podatku VAT w łącznej kwocie 20.811 tys. zł, objęte pełnym odpisem aktualizującym, utworzonym w latach poprzednich.

W dniu 9 lipca 2019 roku NSA wydał wyrok, w którym oddalił skargę kasacyjną Jednostki Dominującej od wyroku WSA w Łodzi w sprawie naliczenia odsetek od zaległości podatkowej w podatku VAT. Wyrok NSA jest prawomocny, w związku z powyższym Jednostka Dominująca wykorzystała utworzony na ten cel odpis aktualizujący.

24. Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Kredyty i pożyczki otrzymane, w tym:	18 746 709	16 636 642
Zobowiązania krótkoterminowe	5 309 223	4 809 377
Zobowiązania długoterminowe	13 437 486	11 827 265
Razem	18 746 709	16 636 642

Oprocentowanie otrzymanych kredytów ma charakter zmienny i oparte jest na stawkach rynkowych (WIBOR 1M/3M, EURIBOR 1M/3M/6M, LIBOR 1M/3M – w zależności od waluty zaangażowania) powiększonych o marżę banku. Grupa finansuje swoją działalność w PKO Banku Polskim S.A. oraz bankach zewnętrznych (spoza Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A.), w tym w bankach rozwoju (ang. multilateral development banks).

W celu dopasowania struktury walutowej pasywów i aktywów Grupa zaciąga kredyty w następujących walutach: PLN, EUR, USD oraz CHF.

Kredyty otrzymane z Banku Rozwoju Rady Europy (CEB), Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI), Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOiR), Międzynarodowej Korporacji Finansowej (IFC) oraz Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) zabezpieczone są poprzez gwarancje bankowe wystawione przez PKO Bank Polski S.A.

25. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych spółki sekurytyzacyjnej Polish Lease Prime 1 DAC	1 835 870	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych spółki sekurytyzacyjnej ROOF Poland Leasing 2014 DAC	146 655	640 855
Zobowiązania z tytułu emisji krótkoterminowych dłużnych papierów wartościowych Jednostki Dominującej	149 499	281 144
Zobowiązania z tytułu emisji długoterminowych dłużnych papierów wartościowych Jednostki Dominującej	0	73 120
Razem	2 132 024	995 119

Zmiany w wartości zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych przedstawia poniższa tabela.

W okresie	2019	2018
Stan na początek okresu	995 119	1 594 560
Zmiana z tytułu przejęcia	250 249	0
Zwiększenia z emisji (w cenie nominalnej)	3 019 700	1 286 191
Zmniejszenia z tytułu wykupu	-2 130 400	-1 882 300
Zmniejszenia z tytułu spłaty odsetek	-1 021	-1 544
Zmiana naliczonych odsetek/dyskonta i pozostałe	-1 623	-1 788
Stan na koniec okresu	2 132 024	995 119

W ramach Programu obligacji (z limitem 1.500 mln złotych) uruchomionego we współpracy z PKO Bankiem Polskim Jednostka Dominująca emituje krótkoterminowe obligacje dyskontowe, w których dyskonto jest ustalone w oparciu o marżę oraz odpowiednią stawkę referencyjną WIBOR. Obligacje podlegają wykupowi według wartości nominalnej. Wartość godziwa obligacji krótkoterminowych o wartości nominalnej 150.000 tys. zł wyliczona na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosła 149.499 tys. zł.

W grudniu 2014 roku spółka celowa ROOF Poland Leasing 2014 DAC wyemitowała obligacje na kwotę 636 mln zł z pierwotnym maksymalnym terminem wykupu do 2028 roku. W grudniu 2015 roku w związku ze zmianą programu wyemitowano obligacje na kwotę 618 mln zł oraz określono nowy maksymalny termin wykupu wszystkich obligacji w programie do października 2025 roku. Zabezpieczenie spłaty obligacji stanowią należności leasingowe będące przedmiotem sekurytyzacji. Oprocentowanie obligacji jest zmienne oparte na stopie WIBOR3M, odsetki są wypłacane w okresach kwartalnych. Również na bazie kwartalnej obligacje są wykupywane, a następnie umarzane. Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartość zobowiązań z tytułu emisji tych obligacji wyniosła 146.655 tys. zł (31 grudnia 2018: 640.855 tys. zł).

W dniu 26 września 2019 roku spółka celowa Polish Lease Prime 1 DAC wyemitowała obligacje na kwotę 2.500 mln zł z terminem wykupu w dniu 28 grudnia 2029 roku. Zabezpieczenie spłaty obligacji stanowią należności leasingowe będące przedmiotem sekurytyzacji. Oprocentowanie obligacji jest zmienne oparte na stopie WIBOR3M, odsetki są wypłacane w okresach kwartalnych. Obligacje o wartości nominalnej 1.835 mln tys. zł zostały objęte przez podmioty spoza Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A. Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartość zobowiązań z tytułu emisji tych obligacji wyniosła 1.835.870 tys. zł (por. nota 31.).

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

26. Pozostałe zobowiązania

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Zobowiązania finansowe brutto, w tym:		
Zobowiązania wobec klientów z tytułu kaucji i depozytów	203 927	185 270
Otrzymane zaliczki od klientów	198 018	273 640
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	53 191	8 056
Zobowiązania z tytułu leasingu	45 983	0
Zobowiązania finansowe brutto razem	501 119	466 966
Zobowiązania niefinansowe brutto, w tym:		
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	39 618	21 486
Rezerwa na premie i bonusy	19 991	13 086
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	9 159	8 477
Rozrachunki publiczno-prawne	9 436	39 671
Przychody pobierane z góry	23 617	4 582
Pozostałe	25 089	27 555
Zobowiązania niefinansowe brutto razem	126 910	114 857
Razem	628 029	581 823

Wartość zobowiązań, których realizacji lub uregulowania oczekuje się po upływie 12 miesięcy, wyniosła na dzień 31 grudnia 2019 roku 204.187 tys. zł (2018: 131.802 tys. zł).

W 2019 roku Grupa poniosła koszty rat leasingowych (bez podatku od towarów i usług) w wysokości 13.847 tys. zł.

27. Rezerwy

2019	Stan na 1 stycznia	Zmiana z tytułu przejęcia	Utworzenie rezerwy lub odpisu	Odwrocenie rezerwy lub odpisu	Wykorzystanie rezerwy lub odpisu	Inne zmiany	Stan na 31 grudnia
Rezerwy na sprawy sporne	1 341	0	403	-923	-114	0	707
Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe	279	100	302	-100	-17	143	707
Inne rezerwy	0	2 256	1 896	-2 132	0	0	2 020
Razem	1 620	2 356	2 601	-3 155	-131	143	3 434

Inne rezerwy w wysokości 1.779 tys. zł na dzień 31 grudnia 2019 roku dotyczą rezerw na gwarantowane koszty pokrycia napraw szkód częściowych, w kwocie 241 tys. zł - pozostałych rezerw.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku długoterminowa część rezerw wyniosła 2.606 tys. zł (2018: 231 tys. zł), w tym: rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe - 670 tys. zł (2018: 231 tys. zł).

2018	Stan na 1 stycznia	Utworzenie rezerwy lub odpisu	Odwrocenie rezerwy lub odpisu	Wykorzystanie rezerwy lub odpisu	Inne zmiany	Stan na 31 grudnia
Rezerwy na sprawy sporne	1 521	222	-345	-57	0	1 341
Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe	222	34	-6	-19	48	279
Razem	1 743	256	-351	-76	48	1 620

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

28. Kapitały

Wartość kapitału akcyjnego Jednostki Dominującej na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 347.856 tys. zł, na 31 grudnia 2018 roku - 174.057 tys. zł.

W dniu 28 czerwca 2019 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował połączenie PKO Leasing S.A. i Qualia Development sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, podmioty zależne w 100% od Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 (łączenie się przez przejęcie) ustawy z dnia 15 września 2000 roku Kodeks spółek handlowych przez przeniesienie całego majątku Qualia Development sp. z o.o. na PKO Leasing S.A. z równoczesnym podwyższeniem kapitału zakładowego Jednostki Dominującej poprzez emisję akcji, które Grupa przyznała jednemu akcjonariuszowi Qualia Development sp. z o.o., tj. PKO BP. W celu połączenia kapitał zakładowy PKO Leasing S.A. został podwyższony z kwoty 174.057 tys. zł do kwoty 347.856 tys. zł, tj. o kwotę 173.799 tys. zł, poprzez emisję 17.379.876 akcji imiennych o wartości nominalnej 10,00 zł każda akcja, które zostały wydane PKO BP. Na kapitał zapasowy została przeniesiona nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną akcji w łącznej wysokości 193.152 tys. zł.

W trakcie 2018 i 2019 nie było innych zmian w wartości kapitału akcyjnego Jednostki Dominującej oraz w liczbie wyemitowanych akcji. Wszystkie wyemitowane akcje o wartości nominalnej 10 zł każda w liczbie 34.785.566 szt. na dzień 31 grudnia 2019 roku są w pełni opłacone. Wszystkie akcje mają takie same prawa głosu. Akcjonariuszem, posiadającym 100% kapitału zakładowego Jednostki Dominującej, jest Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.

Zarejestrowany kapitał akcyjny	Wartość nominalna akcji		Liczba akcji (w szt.)	
	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018
Stan na początek okresu	174 057	174 057	17 405 690	17 405 690
Emisja akcji	173 799	0	17 379 876	0
Stan na koniec okresu	347 856	174 057	34 785 566	17 405 690

Kapitał zapasowy	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Kapitał zapasowy z zysków netto z lat ubiegłych	58 411	58 411
Kapitał zapasowy z nadwyżki ceny emisyjnej akcji nad ceną nominalną	193 152	0
Stan na koniec okresu	251 563	58 411

Kapitał zapasowy	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018
Stan na 1 stycznia	58 411	179 411
Przeniesienie na fundusz (kapitał) rezerwowy	0	-121 000
Nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną akcji wyemitowanych w 2019 roku	193 152	0
Stan na koniec okresu	251 563	58 411

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Jednostki Dominującej w dniu 31 sierpnia 2018 roku podjęło uchwałę o utworzeniu funduszu rezerwowego (kapitału rezerwowego) z przeznaczeniem na wypłatę dywidendy, w tym zaliczki na poczet dywidendy, dywidendy z zysków lat ubiegłych (zaległej dywidendy) lub z przeznaczeniem na pokrycie straty lub podwyższenie kapitału zakładowego ze środków Jednostki Dominującej. Jednocześnie postanowiono przenieść część kapitału zapasowego w kwocie 121.000 tys. zł, utworzonego z zysków lat ubiegłych, na fundusz rezerwowy (kapitał rezerwowy).

Kapitał rezerwowý	2019	2018
Stan na 1 stycznia	71 000	0
Przeniesienie na fundusz (kapitał) rezerwowý części kapitału zapasowego	0	121 000
Zaliczka na poczet dywidendy z kapitału rezerwowego	0	-50 000
Pokrycie ujemnej pozycji w kapitałach własnych: Pozostałe kapitały	-70 753	0
Stan na koniec okresu	247	71 000

W dniu 28 września 2018 roku Zarząd Jednostki Dominującej podjął uchwałę o wypłacie akcjonariuszowi zaliczki na poczet dywidendy za rok obrotowy 2018 w wysokości 50.000 tys. zł. Zaliczka obejmowała kwotę kapitału rezerwowego, utworzonego z zysków lat ubiegłych, w wyłączeniu bieżącego zysku z roku 2018.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie w dniu 13 czerwca 2019 roku postanowiło kwotę zysków z lat ubiegłych, zakumulowanych w funduszu (kapitale) rezerwowym przeznaczyć na wypłatę dywidendy w kwocie 50.000 tys. zł pomniejszonej o wypłaconą w 2018 roku w kwocie 50.000 tys. zł zaliczkę na poczet dywidendy na podstawie uchwały Zarządu Jednostki Dominującej.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Jednostki Dominującej w dniu 13 czerwca 2019 roku podjęło uchwałę o przeznaczeniu zysku netto z 2018 roku w wysokości 38.280 tys. zł na pokrycie zmian w pozostałych kapitałach z tytułu wdrożenia MSSF 9, w kwocie 118.349 tys. zł na wypłatę dywidendy akcjonariuszowi oraz podjęło uchwałę o przeznaczeniu funduszu rezerwowego w kwocie 70.753 tys. zł na pokrycie pozostałych kapitałów.

Inne dochody całkowite	2019	2018
Inne dochody całkowite na początek okresu (przed podatkiem)	-399	-203
Zyski odniesione na inne dochody całkowite w okresie	747	2 031
Kwota przeniesiona w okresie z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat, w tym:	-1 576	-2 227
- koszty z tytułu odsetek	-1 576	-2 227
Razem pozostałe dochody wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów (przed podatkiem)	-829	-196
Razem wpływy na inne dochody całkowite w okresie (przed podatkiem)	-829	-196
Razem inne dochody całkowite na koniec okresu (przed podatkiem)	-1 228	-399
Efekt podatkowy	238	95
Inne dochody całkowite na koniec okresu (netto)	-990	-304
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat	-272	333

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Kwota pozostałych całkowitych dochodów wykazanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów po uwzględnieniu podatku wyniosła w 2019 roku (-)686 tys. zł, w 2018 roku (-)538 tys. zł.

Wynik finansowy podlegał podziałowi zgodnie poniższą tabelą:

Wynik finansowy roku bieżącego	2019	2018
Stan na 1 stycznia	114 224	77 213
Zysk netto za rok bieżący przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	282 001	114 224
Przeniesienie na pozostałe kapitały (wynik finansowy z lat ubiegłych)	-114 224	-77 213
Wypłacona zaliczka na poczet dywidendy z zysku za rok bieżący	-39 900	0
Stan na 31 grudnia	242 101	114 224

W dniu 24 września 2019 roku Zarząd Jednostki Dominującej podjął uchwałę o wypłacie akcjonariuszowi Jednostki Dominującej zaliczki na poczet dywidendy za rok obrotowy 2019 w wysokości 39.900 tys. zł z zysku za rok 2019. Wypłacona zaliczka zmniejszyła kapitały własne Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku.

Dywidendy

	2019	2018
Dywidendy wypłacone przez Jednostkę Dominującą (w tym kwota zaliczkowo wypłacona w trakcie bieżącego okresu)	158 249	61 102
Średnia ważona ilość akcji zwykłych Jednostki Dominującej	26 262 284	17 405 690
Dywidenda wypłacona przez Jednostkę Dominującą (w tym kwota zaliczkowo wypłacona w trakcie bieżącego okresu) przypadająca na 1 akcję	6,03	3,51

Propozycja podziału zysku

Zarząd Jednostki Dominującej zarekomenduje Radzie Nadzorczej przeznaczenie wyniku finansowego Jednostki Dominującej za 2019 rok w wysokości 39.900 tys. zł na wypłatę dywidendy, pozostałą kwotę w wysokości 97.439 tys. zł pozostawić do podziału w okresach przyszłych.

	2019
Dywidendy zaproponowane do wypłaty z zysku roku bieżącego (w kwocie są uwzględnione zaliczki na poczet dywidendy wypłacone w trakcie bieżącego okresu)	39 900
Ilość akcji zwykłych na 31 grudnia	34 785 566
Dywidenda zaproponowana do wypłaty przypadająca na 1 akcję (w złotych)	1,15

29. Informacje dotyczące segmentów działalności

Grupa Kapitałowa PKO Leasing S.A. prowadzi działalność biznesową w ramach segmentów oferujących określone produkty i usługi adresowane do określonych grup klientów. Sposób podziału segmentów biznesowych zapewnia spójność z modelem zarządzania sprzedażą i oferowania klientom kompleksowej oferty produktowej obejmującej zarówno leasing, pożyczki na finansowanie aktywów, faktoring czy usługi powiązane, jak zarządzanie flotą pojazdów. Przedstawiona poniżej nota segmentacyjna jest ujmowana w wewnętrznym systemie sprawozdawczym, tj. informacjach przekazywanych Zarządowi Jednostki Dominującej i Grupie PKO Banku Polskiego S.A., służących do oceny osiąganych wyników oraz alokacji zasobów.

Działalność Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A. obejmuje trzy podstawowe segmenty:

Segment detaliczny	Segment detaliczny oferuje pełen zakres obsługi małych i średnich przedsiębiorstw oraz mikroprzedsiębiorców. Do produktów i usług oferowanych klientom tego segmentu należą m.in.: leasing finansowy i operacyjny, usługi zarządzania flotą, pożyczki na finansowanie aktywów (w tym: samochodowa), faktoring oferowany przez PKO Faktoring S.A., usługi krótkoterminowego wynajmu samochodów, oferowanego przez Grupę Kapitałową Prime Car Management S.A. Segment obejmuje również obsługę osób prywatnych w ramach produktu leasingu konsumenckiego.
Segment korporacyjny	Segment korporacyjny obejmuje transakcje dokonywane z dużymi klientami korporacyjnymi i instytucjami finansowymi. Segment ten obejmuje m.in. następujące produkty i usługi: leasing finansowy i operacyjny, usługi zarządzania flotą, pożyczki na finansowanie aktywów (w tym: inwestycyjna, samochodowa, na finansowanie zapasów dealerów), faktoring oferowany przez PKO Faktoring S.A.
Centrum transferowe i pozostały	Centrum transferowe i pozostały obejmuje obciążenie z tytułu podatku dochodowego w zakresie prezentacji wyniku oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego i inne aktywa oraz zobowiązania z wyłączeniem zobowiązań z tytułu kaucji i depozytów, w tym w szczególności długoterminowe finansowanie zewnętrzne, obejmujące kredyty otrzymane od instytucji finansowych, emisje papierów wartościowych.

Grupa Kapitałowa PKO Leasing S.A. rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych – przy zastosowaniu wewnętrznych stawek rozliczeniowych. Transakcje pomiędzy segmentami odbywają się na normalnych, komercyjnych warunkach.

Zasady rachunkowości stosowane w raporcie segmentacyjnym są zgodne z zasadami rachunkowości opisanymi w niniejszym sprawozdaniu.

Prezentowane aktywa i zobowiązania segmentu są aktywami i zobowiązaniami operacyjnymi wykorzystywanymi przez segment w działalności operacyjnej. Wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dla poszczególnych segmentów oparte są o wewnętrzne informacje zarządcze. Poszczególnym segmentom przypisano aktywa i zobowiązania oraz związane z tymi aktywami i zobowiązaniami przychody i koszty.

Obciążenie z tytułu podatku dochodowego w zakresie prezentacji wyniku oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego, zobowiązania z tytułu bieżącego

podatku dochodowego oraz rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w zakresie prezentacji sprawozdania z sytuacji finansowej zostały ujęte na poziomie Grupy (aktywa i zobowiązania niealokowane).

Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Centrum transferowe i pozostały	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A.
Wynik z tytułu odsetek	310 167	80 927	0	391 094
Wynik z tytułu prowizji i opłat	54 004	17 114	0	71 118
Wyniki na działalności ubezpieczeniowej	62 924	9 818	0	72 742
Wynik pozostały	243 979	104 195	0	348 174
Odpisy netto na oczekiwane straty kredytowe	-81 038	-28 080	0	-109 118
Ogólne koszty administracyjne oraz koszty amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym	-297 821	-137 045	0	-434 866
Wynik segmentu (brutto)	292 215	46 929	0	339 144
Podatek dochodowy	0	0	-57 143	-57 143
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	292 215	46 929	-57 143	282 001

Na dzień 31 grudnia 2019 roku	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Centrum transferowe i pozostały	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A.
Aktywa	13 601 134	7 075 300	0	20 676 434
Aktywa niealokowane	0	0	1 689 907	1 689 907
Suma aktywów	13 601 134	7 075 300	1 689 907	22 366 341
Zobowiązania	165 220	137 677	0	302 897
Zobowiązania niealokowane	0	0	21 229 354	21 229 354
Suma zobowiązań	165 220	137 677	21 229 354	21 532 251

Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Centrum transferowe i pozostały	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A.
Wynik z tytułu odsetek	245 197	73 101	0	318 298
Wynik z tytułu prowizji i opłat	47 918	15 418	0	63 336
Wyniki na działalności ubezpieczeniowej	49 496	8 496	0	57 992
Wynik pozostały	53 183	44 180	0	97 363
Odpisy netto na oczekiwane straty kredytowe	-74 600	3 804	0	-70 796
Ogólne koszty administracyjne oraz koszty amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym	-196 993	-106 640	0	-303 633
Wynik segmentu (brutto)	124 201	38 359	0	162 560
Podatek dochodowy	0	0	-48 336	-48 336
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	124 201	38 359	-48 336	114 224

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Centrum transferowe i pozostały	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A.
Aktywa	11 380 939	5 796 694	0	17 177 633
Aktywa niealokowane	0	0	1 441 486	1 441 486
Suma aktywów	11 380 939	5 796 694	1 441 486	18 619 119
Zobowiązania	106 093	87 215	0	11 380 939
Zobowiązania niealokowane	0	0	18 081 738	0
Suma zobowiązań	106 093	87 215	18 081 738	18 275 046

Grupa Kapitałowa PKO Leasing S.A. prowadzi działalność przede wszystkim na terytorium Polski, działalność prowadzona przez spółki zależne na terenie Szwecji i Irlandii jest pomijalna z punktu widzenia działalności Grupy jako całości.

30. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Wartość otrzymanych zobowiązań finansowych (niewykorzystanych linii kredytowych) i gwarancyjnych (związanych z zobowiązaniami Grupy wobec podmiotów trzecich wynikających przede wszystkim z zawartych umów kredytu oraz umów najmu) zaprezentowano poniżej.

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Otrzymane zobowiązania finansowe	2 722 237	1 512 418
Otrzymane zobowiązania gwarancyjne	2 913 789	2 936 722
Razem	5 636 026	4 449 140

Poniższa tabela przedstawia wynikającą z zawartych umów wartość zobowiązań warunkowych:

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Udzielone zobowiązania finansowe		
Zobowiązania do udzielenia pożyczki/przekazania aktywów w leasing finansowy	287 298	280 016
Kwota przyznanych limitów faktoringowych do wykorzystania	1 551 098	1 272 312
Razem udzielone zobowiązania finansowe, w tym:	1 838 396	1 552 328
<i>Z pierwotnym terminem zapadalności do 1 roku</i>	1 838 396	1 552 328

Wszystkie zobowiązania Grupy do udzielenia pożyczki/przekazania aktywów w leasing finansowy/faktoringu mają charakter warunkowy. Szczegółowy opis ryzyk związanych z zobowiązaniami pozabilansowymi został przedstawiony w notach dotyczących ryzyka.

Sprawy sporne

Łączna wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, w których Grupa występowała w roli pozwanego, wynosiła na dzień 31 grudnia 2019 roku 5.284 tys. zł (31 grudnia 2018 roku: 3.888 tys. zł). Grupa utworzyła rezerwy w przypadkach, gdzie według szacunków Grupy prawdopodobieństwo konieczności wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest większe niż 50%. Rezerwę utworzono w wysokości przewidywanej kwoty zobowiązania. Na dzień 31 grudnia 2019 roku rezerwy na roszczenia prawne, w których Grupa występowała w roli pozwanego, wyniosły 707 tys. zł (2018: 1.341 tys. zł).

Polskie przepisy podatkowe podlegają interpretacjom oraz zmianom, stąd istnieje teoretyczna możliwość, iż interpretacja tych przepisów przez władze skarbowe może być inna niż zastosowana przez Grupę, co może skutkować dążeniem organów podatkowych do ustalenia innego wymiaru podatku od tego, który został zapłacony przez Grupę. Zgodnie z art. 70 § 1 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa rok podatkowy może podlegać badaniu przez władze skarbowe w ciągu 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku. W ocenie Zarządu jednostki Dominującej ryzyko wypływu środków z tego tytułu nie jest istotne.

31. Sekurytyzacja portfela leasingowego Grupy

ROOF Poland Leasing 2014 DAC z siedzibą w Irlandii jest spółką celową powołaną do obsługi sekurytyzacji wierzytelności leasingowych przeprowadzanej w ramach Grupy Kapitałowej Raiffeisen-Leasing Polska S.A., nabytej przez PKO Leasing S.A. w 2016 roku. ROOF Poland Leasing 2014 DAC wyemitowała obligacje w celu pozyskania środków na nabycie wierzytelności od Raiffeisen-Leasing Polska S.A., obecnie od PKO Leasing S.A.

Polish Lease Prime 1 DAC z siedzibą w Irlandii jest spółką celową powołaną w 2019 roku do obsługi sekurytyzacji wierzytelności leasingowych przeprowadzanej w ramach PKO Leasing S.A.

Pomiędzy spółkami celowymi: ROOF Poland Leasing 2014 DAC oraz Polish Lease Prime 1 DAC a PKO Leasing S.A. nie występują powiązania kapitałowe. Spółki celowe utworzone zostały zgodnie z regulacjami irlandzkiego prawa spółek w formie tzw. „Designated Activity Company” (DAC), czyli spółki kapitałowej z prawem wykonywania wyłącznie czynności określonych w akcie założycielskim. W przypadku spółek celowych w akcie założycielskim wskazano w zakresie wykonywanej działalności zawieranie transakcji finansowych, w tym dotyczących sekurytyzacji.

W ramach transakcji sekurytyzacji wierzytelności leasingowych PKO Leasing S.A. pełni rolę jednostki inicjującej, a ROOF Poland Leasing 2014 DAC oraz Polish Lease Prime 1 DAC – jednostek specjalnego przeznaczenia do celów sekurytyzacji w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2402 z dnia 12 grudnia 2017 roku w sprawie ustanowienia ogólnych ram dla sekurytyzacji oraz utworzenia szczególnych ram dla prostych, przejrzystych i standardowych sekurytyzacji, a także zmieniające dyrektywy 2009/65/WE, 2009/138/WE i 2011/61/UE oraz rozporządzenia (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 648/2012 (dalej: „Rozporządzenie w sprawie ustanowienia ogólnych ram dla sekurytyzacji”).

Utworzenie podmiotu niezależnego od jednostki inicjującej sekurytyzację jest standardem rynkowym wynikającym z oczekiwań wszystkich partnerów biznesowych, szczególnie inwestorów i banków zapewniających finansowanie. Pozwala to na odseparowanie ryzyka kredytowego inicjatora, tj. w tym przypadku PKO Leasing S.A., od ryzyka portfela wierzytelności, które są zabezpieczeniem obligacji emitowanych przez spółki celowe. Dla ochrony interesów wszystkich stron transakcji sekurytyzacji stworzone zostały umowne ramy funkcjonowania spółek celowych. Co do zasady spółki celowe zarządzane są zgodnie z ustaleniami wynikającymi z umów stanowiących podstawę sekurytyzacji.

PKO Leasing S.A. sprawuje nad wyżej wymienionymi spółkami kontrolę zgodnie z MSSF 10, mimo iż nie posiada w nich zaangażowania kapitałowego.

We wrześniu 2019 roku PKO Leasing S.A. przeprowadziła transakcję sekurytyzacji wierzytelności leasingowych o wartości 2.500 mln zł. W dniu 26 września 2019 roku Jednostka Dominująca dokonała sprzedaży wierzytelności leasingowych do spółki celowej Polish Lease Prime 1 Designated Activity Company (Polish Lease Prime 1 DAC) z siedzibą w Dublinie (Irlandia). Nabyte przez spółkę celową wierzytelności zostały sfinansowane głównie poprzez emisję papierów wartościowych (obligacji) przeprowadzoną dnia 26 września 2019 roku z terminem wykupu 28 grudnia 2029 roku oraz ze środków pozyskanych w ramach PKO Leasing S.A. Obligacje o wartości nominalnej 1.835 mln zł zostały objęte przez podmioty spoza PKO Leasing S.A. Celem i korzyścią transakcji sprzedaży wierzytelności do spółki celowej było pozyskanie źródeł długoterminowego finansowania i ich dywersyfikacja. W 2018 roku program sekurytyzacji z udziałem ROOF Poland Leasing 2014 DAC wszedł w fazę amortyzacji. Od 1 stycznia 2018 roku Grupa nie dokonuje już sprzedaży nowych wierzytelności leasingowych w ramach tego programu.

Na 31 grudnia 2019 roku wartość aktywów stanowiących przedmiot transakcji sekurytyzacji wierzytelności leasingowych wyniosła 2.723.252 tys. zł, na 31 grudnia 2018 roku - 688.410 tys. zł. Sekurytyzowane wierzytelności leasingowe prezentowane są w aktywach Grupy z uwagi na niespełnienie warunków wyłączenia składnika aktywów ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

Grupa nie ma obowiązku wypłaty kwot ostatecznym odbiorcom, dopóki nie otrzyma odpowiadających im kwot od leasingobiorców. Dodatkowo nie jest spełniony warunek niezwłocznego przekazywania przepływów pieniężnych ze składnika sekurytyzowanych aktywów.

Wartości bilansowe aktywów finansowych objętych sekurytyzacją zaprezentowano w poniższej tabeli:

	Wartość transakcji		Kwota ryzyka pozostająca w Grupie	
	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Wartość bilansowa aktywów - należności z tytułu leasingu finansowego	2 723 252	688 410	2 723 252	688 410
Wartość bilansowa aktywów - środki na rachunkach bieżących o ograniczonej możliwości dysponowania	219 528	193 545	219 528	193 545
Wartość bilansowa zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych	-1 982 525	-641 195	-1 982 525	-641 195
Pozycja netto	960 255	240 760	960 255	240 760

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

32. Aktywa, na których ustanowiono zabezpieczenia lub o ograniczonej możliwości dysponowania

W tabeli poniżej zaprezentowano informacje na temat aktywów finansowych zastawionych lub o ograniczonej możliwości dysponowania.

Aktywa o ograniczonej możliwości dysponowania	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	223 675	195 689
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu	2 723 252	688 410
Należności stanowiące przedmiot transakcji sekurytyzacji wierzycelności leasingowych	2 723 252	688 410

Zabezpieczeniem zobowiązań z tytułu sekurytyzacji aktywów są w 100% należności stanowiące przedmiot sekurytyzacji, czyli wierzycelności leasingowe sprzedane w ramach programu.

33. Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Środki pieniężne w kasie	19	0
Środki na rachunkach bieżących	235 210	212 898
Lokaty w bankach	1 712	16 833
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty prezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	236 941	229 731

Wartość środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o ograniczonej możliwości dysponowania wyniosła na dzień 31 grudnia 2019 roku 223.675 tys. zł (2018: 195.689 tys. zł). Dotyczą one:

- środków na rachunkach bankowych spółek ROOF Poland Leasing 2014 DAC oraz Polish Lease Prime 1 DAC w wysokości 219.529 tys. zł, co związane jest z mechanizmami zabezpieczającymi określonymi w programie sekurytyzacji wierzycelności leasingowych (2018: 193.545 tys. zł),
- środków na rachunkach bankowych VAT w wysokości 4.146 tys. zł, co związane jest z wprowadzeniem do polskiego prawa podatkowego dotyczącego podatku od towarów i usług mechanizmu podzielonej płatności (ang. split payment) (2018: 2.144 tys. zł).

Pozycja niezrealizowane różnice kursowe dodatnie/(ujemne) odnosi się do różnic kursowych od zobowiązań z tytułu kredytów.

Pozycja Inne korekty odnosi się przede wszystkim do zmian w wartości rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny, w tym w szczególności wydatki na nabycie i wartość zlikwidowanych przedmiotów oddanych w leasing operacyjny, amortyzacja przedmiotów w leasingu operacyjnym, oraz do pozostałych zmian w kapitałach własnych.

Inne korekty	2019	2018
Wydatki z tytułu nabycia składników rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny	-438 297	-315 197
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych w leasingu operacyjnym	137 127	68 704
Zmniejszenie stanu rzeczowych aktywów trwałych w leasingu operacyjnym na skutek ich sprzedaży lub likwidacji	307 680	88 733
Przejęte zobowiązania z tytułu kredytów i obligacji	1 551 001	0
Zmiana z tytułu wdrożenia MSSF9 odniesiona na pozostałe kapitały	0	-38 432
Pozostałe korekty	3 062	-128
Razem	1 560 573	-196 320

Pozostałe pozycje niepieniężne dotyczą zmiany odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych i środków trwałych i wartości niematerialnych przejętych wraz z połączeniem z Qualia Development sp. z o.o. oraz przejęciem spółek z Grupy Kapitałowej Prime Car Management S.A.

Pozostałe pozycje niepieniężne	2019	2018
Składniki rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych przejęte z nabyciem Prime Car Management S.A.	-796 964	0
Składniki rzeczowych aktywów trwałych przejęte z połączeniem z Qualia Development sp. z o.o.	-2	0
Zmiany odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych	543	-266
Razem	-796 423	-266

34. Wynik na instrumentach finansowych

Wynik dotyczący należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu i środków na rachunkach bankowych i ich ekwiwalentach

	2019	2018
Całkowite przychody odsetkowe dotyczące aktywów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	824 245	679 432
Całkowite przychody prowizyjne dotyczące aktywów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	66 615	54 507
Razem	890 860	733 939
w tym: przychody odsetkowe dotyczące aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	824 245	679 432

Wynik dotyczący zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu

	2019	2018
Całkowite koszty odsetkowe dotyczące zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	-421 940	-350 548
Razem	-421 940	-350 548

35. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Metody ustalania wartości godziwej poszczególnych składników aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej wraz z przypisanymi do nich modelami wyceny można zaklasyfikować do trzech głównych kategorii:

- *Kategoria I* – aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny notowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie na informacjach rynkowych. Wycena mark-to-market stosowana głównie w odniesieniu do notowanych papierów wartościowych.
- *Kategoria II* – aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących obserwacje rynkowe lub informacje pochodzące z aktywnego rynku. Wycena mark-to-model z parametryzacją modeli wyłącznie na podstawie notowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu. W oparciu o tego typu modele wyceniana jest większość instrumentów pochodnych, w tym transakcje terminowe na papiery wartościowe, niepłynne papiery skarbowe lub papiery emitowane przez bank centralny oraz nienotowane dłużne papiery korporacyjne i komunalne papiery wartościowe, dla których do wyceny pobierane są dane z aktywnego rynku.
- *Kategoria III* – aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku. Wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka. Metoda ta dotyczy nieliniowych instrumentów pochodnych zawieranych na nieaktywnym rynku, nienotowanych dłużnych papierów korporacyjnych, które nie spełniają warunków pozwalających na zaliczenie ich do kategorii II, a także instrumentów pochodnych, dla których dokonano korekty wartości godziwej o odpisy z tytułu ryzyka kredytowego.

Podział instrumentów finansowych ujmowanych w wartości godziwej na opisane powyżej kategorie prezentuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie pozycji	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Kategoria I		
Razem aktywa	0	0
Razem zobowiązania	0	0
Kategoria II		
Pochodne instrumenty finansowe (aktywa)	2 545	1 875
Razem aktywa	2 545	1 875
Pochodne instrumenty finansowe (zobowiązania)	2 741	1 460
Razem zobowiązania	2 741	1 460
Kategoria III		
Razem aktywa	0	0
Razem zobowiązania	0	0
Razem wszystkie kategorie – aktywa	2 545	1 875
Razem wszystkie kategorie – zobowiązania	2 741	1 460

Poniżej zaprezentowano główne założenia i metody wykorzystane przez Grupę podczas określania wartości godziwej instrumentów finansowych nieujmowanych w wartości godziwej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

- Środki pieniężne i ich ekwiwalenty: są oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej i przeszacowywane w okresach poniżej roku. W związku z tym ich wartość godziwa jest zbliżona do wartości bilansowej.
- Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu: wartość godziwa należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu została oszacowana przy zastosowaniu modelu opartego o kontraktową wartość bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu bieżących stóp procentowych uwzględniających marżę na ryzyko kredytowe. Marże uwzględnione zostały przy zachowaniu podziału na główne grupy produktowe, tj. należności z tytułu leasingu finansowego o zmiennej stopie procentowej, należności z tytułu leasingu finansowego o stałej stopie procentowej, należności z umów leasingu finansowego nieruchomości. Model zastosowany do wyznaczenia wartości godziwej należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu wykorzystuje techniki wyceny oparte na parametrach niepochozących z rynku, w związku z tym zaliczany jest do trzeciej kategorii wyceny.
- Zobowiązania finansowe: zaprezentowane w tej pozycji instrumenty finansowe to kredyty otrzymane od banków, zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych. Wartość godziwa dla zobowiązań finansowych o stałej stopie procentowej powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych z tytułu kapitału i odsetek przy zastosowaniu czynnika dyskontującego wyliczonego w oparciu o krzywą zerokuponową. Grupa przyjęła, że wartość godziwa dla powyższych instrumentów o zmiennej stopie procentowej lub o stałej stopie procentowej, ale poniżej 1 roku jest równa ich wartości bilansowej.

Poniżej przedstawiono wartość księgową i godziwą tych aktywów i zobowiązań finansowych, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według ich wartości godziwej.

Wyszczególnienie pozycji	31 grudnia 2019					31 grudnia 2018				
	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III
Aktywa										
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	236 941	236 941	0	0	236 941	229 731	229 731	0	0	229 731
Należności z tytułu leasingu i pożyczek oraz faktoringu	19 122 953	19 138 462	0	0	19 138 462	16 502 256	16 531 988	0	0	16 531 988
Pozostałe aktywa finansowe	12 837	12 837	0	0	12 837	15 997	15 997	0	0	15 997

Wyszczególnienie pozycji	31 grudnia 2019					31 grudnia 2018				
	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III
Zobowiązania										
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	18 746 709	18 746 709	0	0	18 746 709	16 636 642	16 636 642	0	0	16 636 642
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 132 024	2 132 024	0	0	2 132 024	995 119	995 119	0	0	995 119
Pozostałe zobowiązania finansowe	501 119	501 119	0	0	501 119	466 966	466 966	0	0	466 966
Pozabilansowe zobowiązania o charakterze finansowym	1 838 396	1 838 396	0	0	1 838 396	1 552 328	1 552 328	0	0	1 552 328

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

36. Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty, a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

Poniższe zestawienia prezentują aktywa finansowe i zobowiązania finansowe, które zostały skompensowane i zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w kwocie netto.

31 grudnia 2019	Kwoty brutto uznanych aktywów finansowych	Kwota kompensaty	Kwoty netto aktywów finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty niekompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
				Instrumenty finansowe	Otrzymane zabezpieczenia pieniężne	
AKTYWA FINANSOWE						
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej - Pochodne instrumenty finansowe	2 545	0	2 545	0	0	2 545
Razem	2 545	0	2 545	0	0	2 545

31 grudnia 2018	Kwoty brutto uznanych aktywów finansowych	Kwota kompensaty	Kwoty netto aktywów finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty niekompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
				Instrumenty finansowe	Otrzymane zabezpieczenia pieniężne	
AKTYWA FINANSOWE						
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej - Pochodne instrumenty finansowe	1 875	0	1 875	0	0	1 875
Razem	1 875	0	1 875	0	0	1 875

31 grudnia 2019	Kwoty brutto uznanych zobowiązań finansowych	Kwota kompensaty	Kwoty netto zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty niekompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
				Instrumenty finansowe	Złożone zabezpieczenia pieniężne	
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE						
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej - Pochodne instrumenty finansowe	2 741	0	2 741	0	0	2 741
Razem	2 741	0	2 741	0	0	2 741

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

31 grudnia 2018	Kwoty brutto uznanych zobowiązań finansowych	Kwota kompensaty	Kwoty netto zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty niekompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
				Instrumenty finansowe	Złożone zabezpieczenia pieniężne	
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE						
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej - Pochodne instrumenty finansowe	1 460	0	1 460	0	0	1 460
Razem	1 460	0	1 460	0	0	1 460

37. Nabycie Prime Car Management S.A.

PKO Leasing S.A. w dniu 27 maja 2019 roku nabyła 11.244.402 akcje spółki Prime Car Management S.A. (dalej: „PCM”), stanowiące 94,42% kapitału zakładowego spółki i uprawniające do 94,42% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki. Spółka Prime Car Management S.A. oraz jej podmioty zależne stały się podmiotami Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A.

Do nabycia wskazanych akcji Prime Car Management S.A. doszło w wyniku rozliczenia transakcji nabycia akcji spółki objętych zapisami w ramach I fazy wezwania do zapisywania się na sprzedaż akcji spółki w dniu 18 kwietnia 2019 roku w trybie art. 74 ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 623).

W dniu 24 czerwca 2019 roku nabyła PKO Leasing S.A. 664.438 akcji spółki Prime Car Management S.A. stanowiących 5,58% kapitału zakładowego tej spółki. Do nabycia wskazanych akcji Prime Car Management S.A. doszło w ramach przymusowego wykupu akcji spółki Prime Car Management S.A. w trybie art. 82 ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 623) oraz Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 listopada 2005 r. w sprawie nabywania akcji spółki publicznej w drodze przymusowego wykupu (Dz. U. nr 229, poz. 1948).

Na dzień 31 grudnia 2019 roku PKO Leasing S.A. posiada 100% kapitału akcyjnego w spółce Prime Car Management S.A., czyli 11.908.840 akcji uprawniających do 100% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki.

Przedmiotem działalności nabytej spółki PCM jest prowadzenie działalności leasingowej (leasing finansowy i operacyjny) oraz zarządzanie flotą pojazdów.

W związku z nabyciem PCM w skład Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A. weszły jej jednostki zależne:

- Futura Leasing S.A. – według stanu na 31 grudnia 2019 roku kapitał zakładowy spółki wynosił 1.689 tys. zł i dzieli się na 1.689.320 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda,

- Masterlease sp. z o.o. - na dzień 31 grudnia 2019 roku kapitał zakładowy spółki wynosi 7.905 tys. zł i dzieli się na 158.100 udziałów o wartości nominalnej 50 zł każdy,
- MasterRent24 sp. z o.o. - na dzień 31 grudnia 2019 roku kapitał zakładowy spółki wynosi 2.850 tys. zł i dzieli się na 28.500 udziałów o wartości nominalnej 100 zł każdy.

Przedmiotem działalności spółek zależnych jest przede wszystkim wynajem samochodów osobowych, leasing finansowy, sprzedaż pojazdów mechanicznych oraz obsługa i naprawa pojazdów mechanicznych.

Prime Car Management S.A. była spółką notowaną na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (dalej: „GPW”). Na podstawie uchwały nr 457/2014 Zarządu GPW z dnia 15 kwietnia 2014 roku, z dniem 16 kwietnia 2014 roku w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym zostało wprowadzone 11.908.840 akcji zwykłych na okaziciela spółki Prime Car Management S.A. serii A, B, C, D i E o wartości nominalnej 2,00 zł każda, oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem ISIN: PLPRMCM00048. Zgodnie z uchwałą Zarządu GPW, akcje spółki notowane były w systemie notowań ciągłych pod nazwą skróconą „PCM” i oznaczeniem „PCM”. Z dniem 31 października 2019 roku zostały wykluczone z obrotu na rynku regulowanym.

Rozliczenie transakcji nabycia

Rozliczenie transakcji nabycia przeprowadzone zostało metodą przejęcia zgodnie z MSSF 3, którego zastosowanie wymaga: zidentyfikowania jednostki przejmującej, ustalenia dnia przejęcia, ujęcia i wyceny możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych w wartości godziwej na dzień przejęcia oraz wszelkich udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz ujęcia i wyceny wartości firmy lub zysku z okazynego nabycia.

Biorąc pod uwagę, że przejęcie kontroli nad PCM i jej spółkami zależnymi nastąpiło z dniem 27 maja 2019 roku, rozliczenie transakcji zakupu nastąpiło na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego PCM na dzień 31 maja 2019 roku i zaktualizowane w zakresie istotnych operacji, które miały miejsce w okresie od 27 maja 2019 roku, tj. od dnia objęcia kontroli, do dnia 31 maja 2019 roku.

Przekazana zapłata i wartość wszelkich udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej

Przekazana zapłata za akcje spółek z Grupy Kapitałowej Prime Car Management S.A.	data rozliczenia/wymiany	liczba wyemitowanych akcji PKO Leasing	w tys. zł
- zakupione w ramach pierwszego wezwania	2019-05-27	11 244 402	267 055
- zakupione w ramach przymusowego wykupu	2019-06-24	664 438	15 780
Razem		11 908 840	282 835

PKO Leasing S.A. posiada 100% akcji w nabytych w Prime Car Management S.A. w związku z powyższym brak jest wszelkich udziałów niedających kontroli w jednostkach przejmowanych.

Zakup akcji PCM sfinansowany został z kredytu w rachunku bieżącym udzielonego PKO Leasing S.A. przez PKO Bank Polski S.A.

Ujęcie i wycena możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych zgodnie z MSSF

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego dokonano wyceny rozliczenia transakcji nabycia, w szczególności w zakresie portfela należności leasingowych, portfela przedmiotów oddanych w użytkowanie na podstawie umów leasingu operacyjnego, a także identyfikacji i wyceny warunkowych zobowiązań.

Przedstawione poniżej dane dotyczące wyceny do wartości godziwej zidentyfikowanych nabytych aktywów i przejętych zobowiązań zostały oparte na identyfikacji przeprowadzonej z punktu widzenia całej Grupy Kapitałowej PCM.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej - AKTYWA	Dane Grupy Kapitałowej Prime Car Management S.A. na dzień nabycia 27 maja 2019 (wg wartości ze sprawozdania finansowego)	Korekty z tytułu wyceny do wartości godziwej	Wartość godziwa nabytych aktywów
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	8 254	0	8 254
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu	1 115 506	-38 304	1 077 202
Wartości niematerialne	387	10 200	10 587
Rzeczowe aktywa trwałe	835 470	-49 097	786 373
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	70 320	2 828	73 148
Zapasy	75 940	-5 682	70 258
Pozostałe aktywa	9 902	-4 358	5 544
Aktywa razem	2 115 779	-84 413	2 031 366

Sprawozdanie z sytuacji finansowej - ZOBOWIĄZANIA i AKTYWA NETTO	Dane Grupy Kapitałowej Prime Car Management S.A. na dzień nabycia 27 maja 2019 (wg wartości ze sprawozdania finansowego)	Korekty z tytułu wyceny do wartości godziwej	Wartość godziwa przejętych zobowiązań/ nabytych aktywów netto
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	1 300 752	0	1 300 752
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	250 249	0	250 249
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej	430	0	430
Pozostałe zobowiązania	110 604	-19 727	90 877
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	1 956	0	1 956
Rezerwy	2 356	0	2 356
Zobowiązania razem	1 666 347	-19 727	1 646 620
Aktywa netto	449 432	-64 686	384 746

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Informacje dotyczące założeń i metod wyceny poszczególnych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań na dzień 27 maja 2019 roku

- **Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu**

Wartość godziwa nabytych należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu wyniosła 1.077.202 tys. zł. W całości są to należności z tytułu leasingu. Wartość nabywanych należności brutto wyniosła 1.162.459 tys. zł, na które utworzone były odpisy na oczekiwane straty kredytowe w kwocie 46.953 tys. zł.

Wycena do wartości godziwej portfela należności z tytułu leasingu finansowego została wykonana metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych (podejście dochodowe), opartą o zdyskontowane przepływy pieniężne wynikające z zawartych umów. Oczekiwane przepływy pieniężne zostały określone jako suma kontraktowych rat kapitałowych, w tym wartości rezydualne przedmiotów leasingu, oraz rat odsetkowych ustalonych w oparciu o stawki forwardowe stopy procentowej oprocentowania oraz efektywne marże kontraktowe.

Oczekiwane przepływy pieniężne zostały zdyskontowane rynkowymi stawkami efektywnymi, będącymi sumą odpowiedniej stawki forwardowej oraz rynkowej efektywnej marży. Rynkowe marże efektywne zostały skonstruowane jako średnie z marż dla homogenicznych grup produktów dla transakcji zawartych w okresie ostatnich trzech miesięcy przez Prime Car Management S.A. W ocenie Grupy Kapitałowej marże zrealizowane w ostatnich trzech miesiącach przez przejętą PCM stanowią odpowiednie przybliżenie rynkowych marż na dzień wyceny.

Łączna wartość korekt wynikających z wyceny portfela należności z tytułu leasingu finansowego do wartości godziwej wyniosła (-) 38.304 tys. zł.

Należności z tytułu leasingu finansowego w podziale na wartość brutto oraz odpisy aktualizujące zostały dodatkowo pomniejszone o (-) 27.162 tys. zł, co związane jest z inną prezentacją (w wartości netto) portfela z rozpoznaną utratą wartości.

- **Wartości niematerialne – relacje z klientami**

W ramach rozliczenia transakcji nabycia zidentyfikowano relacje z klientami wynikające z zawartych umów leasingu finansowego i operacyjnego w wartości odpowiednio: 2.300 tys. zł oraz 4.700 tys. zł. Relacje z klientami w obszarze portfela umów leasingowych zostały przeanalizowane oddzielnie dla portfela umów leasingu finansowego i operacyjnego. Do wyceny relacji z klientami wykorzystana została metoda wielookresowej nadwyżki dochodów.

W metodzie tej wartość określana jest na podstawie zdyskontowanych przyszłych strumieni pieniężnych wynikających z dodatkowego przychodu generowanego przez spółkę posiadającą daną wartość niematerialną ponad przychody generowane przez spółkę, która takiej wartości nie posiada. Metoda ta uwzględnia również koszty i inwestycje związane z wartością niematerialną, wydatki marketingowe itp. Na potrzeby oszacowania wartości godziwej relacji z klientami dokonuje się identyfikacji relacji z kluczowymi klientami dla poszczególnych CGU, określa prognozowany okres ich dalszego trwania oraz prognozowane przychody z poszczególnych relacji

i koszty bezpośrednie związane z tymi relacjami. Od tak określonych przepływów odejmuje się wartość kosztów ogólnych (w tym amortyzacji) w każdym roku. Następnie odejmuje się wymagany zwrot na innych aktywach przyczyniających się do generowania przychodów z relacji z klientami (wpływ środków trwałych, znak handlowy, zorganizowana siła robocza). Obciążenia wynikające z wykorzystania innych aktywów odpowiadają wymaganemu zwrotowi z poszczególnych aktywów materialnych i niematerialnych wykorzystywanych do wygenerowania przychodów z relacji z klientami. Wymagany zwrot obliczany jest odpowiednio dla aktywów trwałych, znaku handlowego, zorganizowanej siły roboczej oraz wymogu kapitałowego, a następnie odnoszony do przychodów z relacji z klientami.

Otrzymane przepływy dla poszczególnych lat zostają następnie zdyskontowane stopą dyskonta powiększoną o odpowiednią premię dla aktywów niematerialnych. Otrzymana w ten sposób wartość zdyskontowanych przepływów stanowi oszacowanie wartości niematerialnej.

- **Wartości niematerialne – znak towarowy**

W ramach rozliczenia transakcji nabycia wyceniono znak towarowy Masterlease w wysokości 3.200 tys. zł. Wycena znaku towarowego bazująca na rynkowym poziomie opłat licencyjnych polegała na określeniu bieżącej wartości przyszłych opłat licencyjnych będących wynikiem posiadania praw do znaku towarowego. Metoda ta opiera się na założeniu, że korzyści wynikające z posiadania znaku towarowego są równe kosztom, jakie musiałby ponieść dany podmiot, gdyby nie posiadał praw do znaku, a jedynie użytkował go na podstawie umowy licencyjnej według obowiązujących na rynku stawek. Sposobem na ustalenie rynkowego poziomu opłaty licencyjnej jest analiza stawek licencyjnych na użytkowanie znaków towarowych stosowanych pomiędzy niepowiązаныmi stronami w obrębie porównywalnego segmentu rynku. Wycenę przeprowadzono w tzw. podejściu parasolowym. Wartość znaku Masterlease została oparta o całość działalności PCM.

- **Środki trwałe będące przedmiotem leasingu operacyjnego**

W ramach rozliczenia transakcji skorygowano wartość rezydualną samochodów w leasingu operacyjnym w wysokości (-) 49.097 tys. zł. Korekta została oszacowana w oparciu o wartości rezydualne przyjmowane przez PCM skorygowane o wycenę przygotowaną przez zewnętrznego rzeczoznawcę, będącą na nieznacznie niższym poziomie od cen faktycznie realizowanych przez spółkę w trakcie 2019 roku.

- **Zapasy – samochody przedkontraktowe i pokontraktowe**

W ramach rozliczenia transakcji skorygowano wartość rezydualną samochodów przedkontraktowych oraz pokontraktowych w wysokości (-) 5.682 tys. zł.

Wartość godziwa samochodów poleasingowych, które zostały odzyskane przez PCM w wyniku zakończenia umowy lub procesu windykacji została ustalona w wysokości wyceny przygotowanej przez zewnętrznego rzeczoznawcę, będącą na nieznacznie niższym poziomie od cen faktycznie realizowanych przez spółkę w trakcie 2019 roku.

Wartość godziwa samochodów przedleasingowych, które nie zostały przekazane klientom PCM w ramach umowy leasingu finansowego lub operacyjnego została oparta o cenę nabycia skorygowaną o odpis za każdy miesiąc ewidencji bilansowej.

- **Pozostałe aktywa**

W ramach rozliczenia transakcji skorygowano inne aktywa w łącznej wysokości (-) 4.358 tys. zł. Korekty te dotyczą:

- spisania odsetek naliczonych od umów leasingu operacyjnego, niespełniających definicji aktywów na datę objęcia kontroli (z uwagi na wycenę środków trwałych będących przedmiotem leasingu operacyjnego w wartości godziwej), w łącznej wysokości (-) 5.710 tys. zł;
- zmiany rozliczeń z tytułu usług serwisowych w ramach usług zarządzania flotą samochodową (w celu współmiernego rozpoznania wyniku z tego tytułu przez okres trwania umowy zgodnie z MSSF 15 Przychody z umów z klientami) w łącznej wysokości (+) 1.631 tys. zł;
- spisania aktywowanych kosztów przejęcia przez PCM spółki zależnej w łącznej wysokości (-) 279 tys. zł.

- **Pozostałe zobowiązania**

W ramach rozliczenia transakcji skorygowano pozostałe zobowiązania w łącznej wysokości (-) 19.727 tys. zł. Korekty te dotyczą:

- spisania przychodów przyszłych okresów z tytułu opłat wstępnych w leasingu operacyjnym jako niespełniających definicji zobowiązania na datę objęcia kontroli, w łącznej wysokości (-) 17.274 tys. zł;
- zmiany rozliczeń z tytułu usług serwisowych w ramach usług zarządzania flotą samochodową (w celu współmiernego rozpoznania wyniku z tego tytułu przez okres trwania umowy zgodnie z MSSF 15 Przychody z umów z klientami) w łącznej wysokości (-) 2.453 tys. zł.

Zysk z okazijnego nabycia powstały w wyniku transakcji

W wyniku rozliczenia transakcji nabycia akcji PCM rozpoznano zysk z okazijnego nabycia w wysokości różnicy pomiędzy przekazaną zapłatą a kwotą netto możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych zgodnie z MSSF.

	Razem spółki Grupy Kapitałowej Prime Car Management S.A.
Przekazana zapłata	282 835
Kwota netto możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych zgodnie z MSSF ustalona na dzień nabycia	384 746
Zysk z okazijnego nabycia	-101 911

Celem nabycia akcji spółki PCM było osiągnięcie przez Grupę Kapitałową korzyści ekonomicznych poprzez zwiększenie bazy klientów portfela leasingowego, w szczególności leasingu operacyjnego. Efektem synergii

z tytułu przejęcia Prime Car Management S.A. z jej spółkami zależnymi będzie umocnienie pozycji lidera w sektorze usług leasingu, w tym leasingu operacyjnego, oraz rozbudowanie usług zarządzania flotą i wynajmu samochodów.

Dodatkowe informacje

Z uwagi na fakt, że transakcja połączenia miała miejsce w trakcie okresu sprawozdawczego, poniżej zaprezentowany został rachunek zysków i strat jednostek przejmowanych łącznie od dnia przejęcia do dnia 31 grudnia 2019 roku oraz rachunek zysków i strat Grupy Kapitałowej za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 rok wykazany tak, jak gdyby dzień przejęcia przypadał na dzień 1 stycznia 2019 roku.

Poniższa tabela prezentuje kwoty przychodów i kosztów oraz zysków lub strat Grupy Kapitałowej PCM od dnia przejęcia, tj. od dnia 27 maja 2019 roku.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Dane Grupy Kapitałowej Prime Car Management S.A. za okres od dnia nabycia do 31 grudnia 2019 roku
Przychody z tytułu leasingu finansowego	37 169
w tym: przychody od instrumentów finansowych wycenionych według zamortyzowanego kosztu	37 169
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	138 437
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	3 986
Razem Przychody z działalności podstawowej	179 592
Koszty z tytułu odsetek	-30 914
Koszt amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym	-84 193
Koszty z tytułu prowizji i opłat	-1 070
Razem Koszty działalności podstawowej	-116 177
Odpisy netto na oczekiwane straty kredytowe	-9 782
Wynik z pozycji wymiany	-62
Pozostałe przychody operacyjne	317
Pozostałe koszty operacyjne	-12 561
Przychody finansowe	60
Ogólne koszty administracyjne	-36 391
Zysk brutto	4 996
Podatek dochodowy	-1 703
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 293
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	0
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	3 293

Poniższa tabela prezentuje rachunek zysków lub strat Grupy Kapitałowej PKO Leasing z uwzględnieniem Grupy Kapitałowej PCM za bieżący okres sprawozdawczy, wyliczonych w taki sposób, jak gdyby datą objęcia kontroli był początek rocznego okresu sprawozdawczego, tj. 1 stycznia 2019 roku.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Grupa Kapitałowa PKO Leasing S.A. za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku	Grupa Kapitałowa Prime Car Management S.A. za okres za okres od 1 stycznia 2019 roku do dnia nabycia	Grupa Kapitałowa PKO Leasing S.A. z uwzględnieniem Grupy Kapitałowej Prime Car Management S.A. za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku
Przychody z tytułu leasingu finansowego	680 821	25 556	706 377
w tym: przychody od instrumentów finansowych wycenionych według zamortyzowanego kosztu	680 821	25 556	706 377
Przychody z tytułu pożyczek	89 757	0	89 757
w tym: przychody od instrumentów finansowych wycenionych według zamortyzowanego kosztu	89 757	0	89 757
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	245 424	87 859	333 283
Przychody z tytułu faktoringu	52 342	0	52 342
Przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych	66 615	0	66 615
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	74 151	2 387	76 538
Razem Przychody z działalności podstawowej	1 209 110	115 802	1 324 912
Koszty z tytułu odsetek	-425 185	-24 414	-449 599
Koszt amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym	-137 127	-60 128	-197 255
Koszty z tytułu prowizji i opłat	-17 461	-761	-18 222
Razem Koszty działalności podstawowej	-579 773	-85 303	-665 076
Odpisy netto na oczekiwane straty kredytowe	-109 118	1 153	-107 965
Wynik z pozycji wymiany	15 600	-17	15 583
Pozostałe przychody operacyjne	137 210	3 733	140 943
Pozostałe koszty operacyjne	-53 840	-827	-54 667
Przychody finansowe	17 694	29	17 723
Ogólne koszty administracyjne	-297 739	-29 075	-326 814
Zysk brutto	339 144	5 495	344 639
Podatek dochodowy	-57 143	-1 637	-58 780
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	282 001	3 858	285 859
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	0	0	0
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	282 001	3 858	285 859

38. Połączenie spółek

W dniu 28 czerwca 2019 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował połączenie PKO Leasing S.A. i Qualia Development sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (dalej jako: „Qualia”), podmioty zależne w 100% od Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. (dalej jako: „PKO BP”) na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 (łączenie się przez przejęcie) ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 505) przez przeniesienie całego

majątku Qualia na PKO Leasing S.A. z równoczesnym podwyższeniem kapitału zakładowego Jednostki Dominującej poprzez emisję akcji, które PKO Leasing przyznał jednemu akcjonariuszowi Qualia, tj. PKO BP. W celu połączenia kapitał zakładowy Jednostki Dominującej został podwyższony z kwoty 174.056.900 zł do kwoty 347.855.660 zł, tj. o kwotę 173.798.760,00 zł, poprzez emisję 17.379.876 akcji imiennych o wartości nominalnej 10,00 zł każda akcja, które zostały wydane PKO BP (jednemu akcjonariuszowi Qualia).

Biorąc pod uwagę, że przejęcie kontroli nad Qualia nastąpiło z dniem 28 czerwca 2019 roku, rozliczenie transakcji zakupu nastąpiło na podstawie sprawozdania finansowego Qualia na dzień 28 czerwca 2019 roku, tj. od dnia objęcia kontroli.

Przekazana zapłata:

Przekazana zapłata za majątek Qualia Development sp. z o.o.	data rozliczenia/wymiany	liczba wyemitowanych akcji PKO Leasing	w tys. zł
- wartość emisyjna wyemitowanych akcji	2019-08-28	17.379.876	366 951
Razem		17.379.876	366 951

Wyemitowane akcje zostały w całości objęte przez PKO Bank Polski, jedynego akcjonariusza PKO Leasing S.A., który był również jedynym akcjonariuszem przejętej Qualia Development sp. z o.o.

Ujęcie i wycena możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych zgodnie z MSSF

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego dokonano wyceny rozliczenia transakcji nabycia.

Przedstawione poniżej dane dotyczące wyceny do wartości godziwej zidentyfikowanych nabytych aktywów i przejętych zobowiązań zostały oparte na identyfikacji przeprowadzonej z punktu widzenia przejętej Qualia Development sp. z o.o.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej - AKTYWA	Dane Qualia Development sp. z o.o. na dzień nabycia 28 czerwca 2019 roku (wg wartości ze sprawozdania finansowego)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	368 241
Rzeczowe aktywa trwałe	2
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	22
Pozostałe aktywa	254
Aktywa razem	368 519
Sprawozdanie z sytuacji finansowej - ZOBOWIĄZANIA i AKTYWA NETTO	Dane Qualia Development sp. z o.o. na dzień nabycia 28 czerwca 2019 roku (wg wartości ze sprawozdania finansowego)
Pozostałe zobowiązania	702
Zobowiązania razem	702
Aktywa netto	367 817

Zysk z okazijnego nabycia powstały w wyniku Transakcji

W wyniku rozliczenia transakcji połączenia z Qualia rozpoznano zysk z okazijnego nabycia w wysokości różnicy pomiędzy przekazaną zapłatą a kwotą netto możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych zgodnie z MSSF.

Razem Qualia Development sp. z o.o.	
Przekazana zapłata za majątek Qualia Development sp. z o.o.	366 951
Kwota netto możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych zgodnie z MSSF ustalona na dzień nabycia	367 817
Zysk z okazijnego nabycia	(866)

Z uwagi na fakt, że transakcja połączenia miała miejsce w trakcie okresu sprawozdawczego poniżej zaprezentowany został rachunek zysków i strat Grupy za okres od 1 stycznia 31 grudnia 2019 rok wykazany tak, jak gdyby dzień przejęcia przypadał na dzień 1 stycznia 2019 roku. Z uwagi na fakt, że do połączenia doszło w dniu 28 czerwca 2019 roku, dane w rachunku zysków i strat Qualia Development sp. z o.o. za okres od 1 stycznia do dnia połączenia zgodne są z danymi Qualia Development sp. z o.o. za okres od 1 stycznia do 28 czerwca 2019 roku.

Poniższa tabela prezentuje skonsolidowany rachunek zysków lub strat Grupy z uwzględnieniem Qualia Development sp. z o.o. za bieżący okres sprawozdawczy, wyliczony w taki sposób, jak gdyby datą objęcia kontroli był początek rocznego okresu sprawozdawczego, tj. 1 stycznia 2019 roku.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Grupa Kapitałowa PKO Leasing S.A. za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku	Qualia Development sp. z o.o. za okres od 1 stycznia 2019 roku do dnia nabycia	Grupa Kapitałowa PKO Leasing S.A. z uwzględnieniem Qualia Development sp. z o.o. za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku
Przychody z tytułu leasingu finansowego	680 821	0	680 821
<i>w tym: przychody od instrumentów finansowych wycenionych według zamortyzowanego kosztu</i>	680 821	0	680 821
Przychody z tytułu pożyczek	89 757	13	89 770
<i>w tym: przychody od instrumentów finansowych wycenionych według zamortyzowanego kosztu</i>	89 757	13	89 770
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	245 424	0	245 424
Przychody z tytułu faktoringu	52 342	0	52 342
Przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych	66 615	0	66 615
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	74 151	0	74 151
Razem Przychody z działalności podstawowej	1 209 110	13	1 209 123
Koszty z tytułu odsetek	-425 185	0	-425 185
Koszt amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym	-137 127	0	-137 127
Koszty z tytułu prowizji i opłat	-17 461	0	-17 461

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Razem Koszty działalności podstawowej	-579 773	0	-579 773
Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Grupa Kapitałowa PKO Leasing S.A. za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku	Qualia Development sp. z o.o. za okres od 1 stycznia 2019 roku do dnia nabycia	Grupa Kapitałowa PKO Leasing S.A. z uwzględnieniem Qualia Development sp. z o.o. za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku
Odpisy netto na oczekiwane straty kredytowe	-109 118	0	-109 118
Wynik z pozycji wymiany	15 600	0	15 600
Pozostałe przychody operacyjne	137 210	503	137 713
Pozostałe koszty operacyjne	-53 840	-80	-53 920
Przychody finansowe	17 694	3 664	21 358
Ogólne koszty administracyjne	-297 739	-2 919	-300 658
Zysk brutto	339 144	1 181	340 325
Podatek dochodowy	-57 143	-26	-57 169
Zysk netto	282 001	1 155	283 156

W konsekwencji powyższej transakcji zwiększyły się kapitały własne Grupy. Wzmocnienie bazy kapitałowej PKO Leasing S.A. pozwoliło również na osiągnięcie przez Grupę korzyści w:

- wymiarze percepcji rynkowej wśród potencjalnych partnerów w kontekście długoterminowych planów dywersyfikacji źródeł finansowania (sekurytyzacja wierzytelności leasingowych/kredyty),
- zwiększeniu wiarygodności PKO Leasing S.A. jako bezpiecznego i stabilnego pod względem finansowym partnera dla leasingobiorców (przede wszystkim będących dużymi podmiotami korporacyjnymi) oraz dostawców przedmiotów leasingu.

39. Transakcje z jednostkami powiązanymi

Jednostki powiązane z Grupą to:

- jednostka dominująca – Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. (PKO Bank Polski lub PKO BP), będąca jednostką dominującą najwyższego szczebla,
- członkowie kluczowego personelu Grupy oraz kluczowego personelu jednostki dominującej oraz osoby z nimi powiązane,
- pozostałe jednostki – pozostałe jednostki powiązane należące do Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A., w tym: PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A., PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A., PKO BP Finat Sp. z o.o., PKO BP Bankowy Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A., PKO Bank Hipoteczny S.A., Qualia Sp. z o.o., Qualia Development sp. z o.o., ZenCard Sp. z o.o., Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A.

Do członków kluczowego personelu Grupy zalicza się członków Zarządu Jednostki Dominującej oraz członków Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej, których listę zaprezentowano w nocy 1. skonsolidowanego sprawozdania finansowego. W 2019 roku i w 2018 roku nie wystąpiły transakcje z członkami kluczowego personelu jednostki dominującej wobec Jednostki Dominującej ani inne transakcje z osobami powiązanymi

z członkami kluczowego personelu Grupy lub jednostki dominującej wobec Jednostki Dominującej, poza zaprezentowanymi poniżej.

Transakcje z jednostką dominującą będącą bankiem obejmowały transakcje mające na celu zapewnienie finansowania działalności Grupy (głównie kredyty otrzymane), zagwarantowanie wywiązania się Grupy z zobowiązań z tytułu otrzymanych kredytów oraz zawartych umów najmu, domknięcie otwartych pozycji na operacjach instrumentami pochodnymi oraz zapewnienie Grupie obsługi bankowej. W skonsolidowanym rachunku zysków i strat skutkowało to powstaniem kosztów odsetkowych i prowizyjnych oraz przychodów odsetkowych. Grupa świadczy na rzecz jednostki dominującej przede wszystkim usługi leasingu operacyjnego.

Na rzecz pozostałych jednostek powiązanych Grupa świadczy usługi leasingu operacyjnego i finansowego. PKO Leasing S.A. korzysta z usług ubezpieczenia świadczonych przez podmioty z Grupy PKO BP, w tym ubezpieczeń związanych z umową leasingu lub przedmiotami leasingu.

Transakcje zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od warunków rynkowych.

Koszty rozliczeń z członkami kluczowego personelu Grupy za rok obrotowy dotyczą wynagrodzeń dla tego personelu, wypłacone w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym.

Wynagrodzenie członków kluczowego personelu Grupy	2019	2018
Wynagrodzenie krótkoterminowe Zarządu (wynagrodzenie podstawowe)	3 433	3 215
Wynagrodzenie wypłacone w związku z rozwiązaniem stosunku pracy	864	126
Wynagrodzenie zmienne członków Zarządu	1 811	2 181
Wynagrodzenie Rady Nadzorczej	31	0
Razem	6 139	5 522

Zmienne składniki wynagrodzeń członków kluczowego personelu Grupy

Zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są w formie:

- nieodroczonej (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny),
- odroczonej (na kolejne trzy lata po pierwszym roku po okresie oceny),

przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone, jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym).

Składnik wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego jest przeliczany na akcje fantomowe po przyznaniu danego składnika – z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji (Volume Weighted Average Price) PKO Banku Polskiego na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie, publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters albo Bloomberg – z IV kwartału okresu oceny. Następnie, po okresie retencyjnym i okresie odroczenia, akcje są przeliczane na gotówkę – z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji (Volume Weighted Average Price) PKO Banku Polskiego na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie z III kwartału roku kalendarzowego, w którym dokonywana jest wypłata, publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters albo Bloomberg.

Wynagrodzenie odroczone może podlegać redukcji w przypadku pogorszenia wyników finansowych Grupy, straty Grupy lub pogorszenia innych zmiennych związanych z efektami pracy w okresie oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz wynikami nadzorowanych lub kierowanych przez te osoby jednostek/komórek organizacyjnych, które ujawniły się po okresie oceny.

Rezerwa na zmienne składniki wynagrodzeń	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Zarząd Jednostki Dominującej	4 195	5 400
Razem rezerwa	4 195	5 400
Wynagrodzenie wypłacone w roku	2019	2018
	za lata 2014-2019	za lata 2013-2018
przyznane w formie gotówki	852	1 174
Zarząd Jednostki Dominującej	852	1 174
przyznane w formie instrumentu finansowego	959	1 007
Zarząd Jednostki Dominującej	959	1 007
Razem wynagrodzenie wypłacone	1 811	2 181

Poniżej przedstawiono transakcje z podmiotami powiązanymi.

Pozycje ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej	Jednostka dominująca		Członkowie kluczowego personelu Grupy		Pozostałe jednostki	
	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	11 293	36 030	0	0	0	0
Pochodne instrumenty finansowe – aktywa	2 545	1 875	0	0	0	0
Należności z tytułu leasingu i pożyczek oraz faktoringu	788	1 251	0	0	-22 562	-21 717
Pozostałe aktywa	145	1 665	0	0	4 758	6 987
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	17 186 874	15 138 428	0	0	16 448	20 105
Pochodne instrumenty finansowe – pasywa	2 686	0	0	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	21 742	1 459	0	0	0	0
Rezerwy na zobowiązania (z tytułu programu wynagrodzeń zmiennych)	0	95	4 195	5 400	0	0

Pozycje ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat	Jednostka dominująca		Członkowie kluczowego personelu Grupy		Pozostałe jednostki	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Przychody z tytułu leasingu finansowego	0	0	0	0	15 079	13 483
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	19 525	16 737	20	16	1 799	1 117
Koszty z tytułu odsetek	-370 325	-300 786	0	0	-2 082	-797
Przychody z tytułu prowizji	0	0	0	0	10 784	3 091
Koszty z tytułu prowizji	-13 525	-7 904	0	0	0	0
Przychody finansowe, w tym wynik na instrumentach pochodnych	316	1 535	0	0	0	0
Ogólne koszty administracyjne	-3 719	-6 951	-4 934	-4 985	0	0

Pozycje pozabilansowe	Jednostki dominujące		Członkowie kluczowego personelu Grupy		Pozostałe jednostki	
	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Gwarancje i akredytywy	2 722 237	2 791 444	0	0	0	0
Niewykorzystany limit kredytowy/pożyczkowy	2 913 789	1 512 418	0	0	0	0

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

40. Wynagrodzenie firmy audytorskiej

Wyłacone lub należne wynagrodzenie firmy audytorskiej za usługi wskazane poniżej wyniosło:

	2019	2018
Obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego	532	541
Inne usługi poświadczające	1 230	202
Razem	1 762	743

41. Zdarzenia po dacie bilansowej

W celu optymalizacji struktury w Grupie Kapitałowej PKO Leasing S.A. oraz osiągnięcia efektów synergii kosztowej i operacyjnej w 2019 roku podjęto decyzję o połączeniu PKO Leasing S.A. z PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o.

W dniu 19 listopada 2019 roku Zarząd PKO Leasing S.A. oraz Zarząd PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o. przyjęły plan połączenia. W dniu 28 lutego 2020 roku połączenie zostało wpisane do rejestru przedsiębiorców na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia XX Wydział Krajowego Rejestru Sądowego. Połączenie PKO Leasing S.A. i PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o. nastąpiło na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 Ksh z uwzględnieniem procedury uproszczonej połączenia uregulowanej w art. 516 § 6 w związku z art. 516 § 5 Ksh przez przeniesienie całego majątku PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o. na PKO Leasing S.A. (łączenie przez przejęcie), zgodnie z art. 515 § 1 Ksh bez podwyższenia kapitału zakładowego PKO Leasing S.A. (PKO Leasing S.A. posiada 100% udziałów w kapitale zakładowym PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o.) oraz bez wymiany udziałów PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o. na akcje PKO Leasing S.A. PKO Leasing S.A. nie wyemitowała nowych akcji. Wysokość kapitału zakładowego PKO Leasing S.A. pozostała bez zmian.

Działalność PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o. w zakresie finansowania nieruchomości w formie leasingu jest kontynuowana w 2020 roku od daty połączenia w ramach PKO Leasing S.A. jako następcy prawnego.

Pod koniec 2019 roku po raz pierwszy pojawiły się wiadomości z Chin dotyczące koronawirusa. W pierwszych miesiącach 2020 roku wirus rozprzestrzenił się na całym świecie. W dniu 11 marca 2020 roku Światowa Organizacja Zdrowia ogłosiła pandemię koronawirusa SARS-CoV-2. Do dnia zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd Jednostki Dominującej nie odnotował negatywnego wpływu skutków pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 na działalność operacyjną i sytuację finansową Grupy. W ocenie Zarządu Jednostki Dominującej Grupa zachowuje ciągłość operacyjną i dobrą sytuację płynnościową, istotne procesy w Grupie przebiegają bez zakłóceń.

Zarząd Jednostki Dominującej przeanalizował potencjalny wpływ skutków pandemii na działalność operacyjną, finansową i płynność w perspektywie co najmniej 12 miesięcy po dniu sprawozdawczym. W szczególności rozważono następujące czynniki ryzyka, jak:

- zaburzenia działalności operacyjnej,
- ryzyko płynności oraz

- wpływ na utratę wartości aktywów.

Grupa zapewniła ochronę pracowników przez zmianę organizacji pracy. W znaczącym stopniu pracownicy wszystkich jednostek organizacyjnych Grupy realizują zadania w trybie pracy zdalnej, pozostali w trybie rotacyjnym wykonują pracę w biurach/oddziałach Grupy. Nie zostały zaburzone dostawy usług i towarów na rzecz Grupy, niezbędnych do prowadzenia działalności. Zawierane są nowe umowy leasingu i pożyczek. Grupa umożliwia zawieranie umowy lub aneksu do umowy w trybie zdalnym, bez konieczności osobistego kontaktu klienta z pracownikiem Grupy.

Grupa zwiększyła częstotliwość monitorowania wpłat i wypłat środków pieniężnych z Grupy, ma zabezpieczenie w źródłach finansowania, posiada możliwości pozyskania kredytu od jednostki dominującej lub banków międzynarodowych, z którymi posiada wieloletnią historię współpracy. Grupa finansuje grupy klientów, reprezentujących różne branże, finansuje różne przedmioty leasingu. Grupa na bieżąco monitoruje sytuację klientów działających w poszczególnych branżach i analizuje wpłaty klientów.

Ze względu na negatywny wpływ koronawirusa na aktywność gospodarczą Grupa spodziewa się obniżenia aktywności klientów, pogorszenia ich sytuacji finansowej i niższej sprzedaży produktów, oferowanych przez Grupę. Grupa łagodzi sytuację części klientów m.in. poprzez ofertę zawieszenia na okres 3-6 miesięcy spłat części kapitałowej opłat leasingowych. Grupa spodziewa się wzrostu kosztów ryzyka, którego skala jest obecnie trudna do wiarygodnego oszacowania. Wpływ zostanie uwzględniony w odpisach z tytułu utraty wartości aktywów i rezerwach na oczekiwane straty oraz kosztach w 2020 roku.

W oparciu o wykonane analizy Zarząd Jednostki Dominującej nie identyfikuje zagrożenia i istotnej niepewności w zakresie kontynuowania działalności przez Grupę w perspektywie co najmniej 12 miesięcy po dniu sprawozdawczym. Zarząd Jednostki Dominującej nie może jednak wykluczyć, że przedłużający się okres ograniczeń w działalności gospodarczej, rozszerzanie się i przedłużanie dotkliwych dla gospodarki Polski działań ograniczających rozprzestrzenianie się koronawirusa, będą miały w średnim i długim terminie istotnie negatywny wpływ na sytuację finansową i wyniki operacyjne Grupy.

Zarząd Jednostki Dominującej na bieżąco monitoruje sytuację i będzie odpowiednio reagował, aby złagodzić wpływ tych zdarzeń, jeżeli wystąpią.

Po dniu bilansowym nie wystąpiły inne istotne zdarzenia poza opisanymi powyżej wymagające ujęcia bądź ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za rok kończący się 31 grudnia 2019 roku.

Zarządzanie ryzykiem finansowym

42. Charakter i zakres ryzyka związanego z instrumentami finansowymi

Grupa stosuje w swojej działalności aktywne podejście do zarządzania ryzykiem polegające na jego identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu i ograniczaniu. Grupa kieruje się zasadą, że efektywny system zarządzania i kontroli ryzyka jest oparty na trzech, dopasowanych elementach:

- strukturze organizacyjnej – obejmującej podział zadań i kompetencji, w tym wyraźne wskazania funkcji realizowanych przez poszczególne jednostki organizacyjne w procesie zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka,
- metodach monitoringu, pomiaru i szacowania ryzyka – stanowiących warunek prawidłowej identyfikacji przez Grupę ponoszonego ryzyka,
- działaniach skoncentrowanych na wykorzystaniu nowoczesnych technik zabezpieczania i transferu ryzyka w celu dostosowania rodzaju i profilu ryzyka podejmowanego przez Grupę do apetytu na ryzyko wyrażonego w przyjętych planach strategicznych.

Podstawowym założeniem przyjętym przy konstruowaniu systemu zarządzania i kontroli ryzyka jest rozdzielenie jednostek organizacyjnych kontrolujących ryzyko od jednostek biznesowych, a więc podejmujących ryzyko, co zostało odzwierciedlone w strukturze organizacyjnej Grupy. Zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka wdrażane są na podstawie pisemnych strategii, polityk i zasad.

43. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest to zagrożenie poniesienia strat w wyniku niewywiązania się dłużnika z warunków zawartej umowy.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Grupę działalności leasingowej, faktoringowej i pożyczkowej poprzez zapewnienie najwyższej jakości ocen ryzyka kredytowego i efektywności podejmowania decyzji kredytowych, jak również skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego wobec indywidualnego klienta i portfela leasingowego Grupy.

W odniesieniu do indywidualnego klienta, monitorowaniu podlega jego sytuacja ekonomiczno-finansowa, przebieg wykorzystania i spłaty leasingu, pożyczki czy faktoringu, ustanowione zabezpieczenia oraz powiązania kapitałowo-organizacyjne klienta. Wdrażane i modyfikowane procedury w tym zakresie mają na celu identyfikację zagrożeń oraz podejmowanie działań odpowiadających zmianom ryzyka.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa grupuje klientów do odpowiednich klas aktywów, dla których dokonuje podziału na homogeniczne grupy pod kątem ryzyka niewypłacalności oraz wysokości straty, w przypadku zaistnienia zdarzenia niewypłacalności. W ramach poszczególnych portfeli dokonywana jest estymacja wysokości parametrów PD oraz LGD dla odpowiednich klas, jak również wyliczana jest oczekiwana strata (EL) dla celów zarządzania ryzykiem portfeli oraz kalkulacji odpisów na należności. Kalkulacja wysokości odpisów odbywa się w sposób automatyczny na podstawie dedykowanych modeli oraz przesłanek utraty wartości dla odpowiednich klas aktywów. Poprawność estymacji parametrów oraz wysokości utworzonego odpisu badana jest w ramach cyklicznego procesu walidacji oraz backtestów.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie portfela obejmuje sporządzanie regularnych, okresowych analiz dotyczących portfela Grupy, zapewniających identyfikację niekorzystnych tendencji i koncentracji oraz wykonywanie doraźnych przeglądów tego portfela związanych przede wszystkim ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym.

Stosowane przez Grupę procedury monitorowania ryzyka kredytowego obejmują również zasady monitorowania ustanowionych zabezpieczeń. W ramach monitoringu przeprowadzane są okresowe wyceny zabezpieczeń. Zakres i częstotliwość tych przeglądów uzależnione są od rodzaju przedmiotu zabezpieczenia i obejmują: wartość zabezpieczenia i jej zmiany w okresie od ostatniego przeglądu, prawidłowość, kompletność i ważność dokumentów związanych z ustanowionym zabezpieczeniem.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe Grupy wynika głównie z prowadzonej działalności leasingowej, pożyczkowej i faktoringowej oraz w niewielkim stopniu z instrumentów pochodnych.

Grupa stosuje wewnętrzne procedury pozwalające określić poziom ryzyka kredytowego wiążącego się z przyznaniem danemu klientowi leasingu/pożyczki lub innych usług obciążonych ryzykiem kredytowym oraz stopień akceptowalności tego ryzyka. Procedury te tworzone są zgodnie ze standardami obowiązującymi w Grupie PKO BP. Wdrażane i modyfikowane procedury w tym zakresie mają na celu identyfikację zagrożeń oraz podejmowanie działań odpowiadających zmianom ryzyka.

Grupa posiada system kompetencji kredytowych zbudowany na wielostopniowym systemie komitetów kredytowych o różnych, ściśle określonych kompetencjach. Każda osoba zaangażowana w proces podejmowania decyzji odpowiada za ryzyko i zwrot na transakcji będącej przedmiotem decyzji.

W celu zapewnienia niezależności ocen ryzyka kredytowego i jakości portfela Grupy wprowadzony został podział odpowiedzialności pomiędzy Departament Zarządzania Ryzykiem i Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym.

Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym odpowiedzialny jest za zarządzanie indywidualnymi ekspozycjami leasingowymi i pożyczkowymi i w ramach swoich kompetencji wykonuje czynności związane z:

- wdrożeniem polityki kredytowej, procedur zawierania transakcji leasingowych/ pożyczek, w tym również opracowywania zasad i trybu podejmowania decyzji, oraz ustalanie kompetencji decyzyjnych i ról/poziomów w procesie akceptacji wniosków kredytowych,
- zapewnieniem właściwego stosowania zatwierdzonych przez Grupę standardów procesu zawierania umów,
- procesowaniem nowych wniosków klientów, w tym:
 - analizą kredytową oraz oceną ryzyka klienta,
 - podejmowaniem decyzji kredytowych,
- monitoringiem zawartej transakcji i leasingo-/pożyczkobiorcy,
- restrukturyzacją,
- analizą przepływów pieniężnych możliwych do uzyskania z tytułu zarządzania wierzytelnością, w tym: ustalaniem rezerwy indywidualnej na klientach indywidualnych.

Departament Zarządzania Ryzykiem odpowiedzialny jest za monitoring ryzyka całego portfela leasingowego i pożyczek Grupy i w ramach swoich zadań realizuje między innymi następujące funkcje:

- wdrożenie strategii zarządzania wszystkimi ryzykami,
- budowa oraz zarządzanie modelami oceny ryzyka,
- kalibracja, estymacja i walidacja parametrów do podejmowania decyzji kredytowych oraz zarządzania poziomem ryzyka kredytowego portfela,
- monitorowanie poziomu rezerw na ryzyko kredytowe,
- zarządzanie portfelem należności zagrożonych.

Przed zawarciem umowy leasingu / pożyczki / faktoringu Grupa dokonuje oceny zdolności kredytowej klienta. Ocena klienta wspierana jest przez wykorzystywane w Grupie systemy ratingowe i scoringowe. Systemy te stanowią ważny element zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie.

W przypadku klientów korporacyjnych zdolność kredytowa klienta jest oceniana w ramach systemu ratingowego w celu przyporządkowania klienta do jednej z kategorii ratingowych. Kategoria ratingowa ustalana jest na podstawie analizy czynników ilościowych (roczne i międzyokresowe sprawozdania finansowe), czynników jakościowych oraz informacji dodatkowych, stanowiących sygnały ostrzegawcze. Kategoria ratingowa ma wpływ na określenie standardowych kosztów ryzyka i jest ważnym parametrem w zarządzaniu portfelem leasingowym Grupy.

Grupa dokonuje również oceny ryzyka związanego z przedmiotem leasingu i zdolności klienta do obsługi zadłużenia, w tym przede wszystkim na podstawie generowanych przez klienta nadwyżek finansowych.

Dodatkowo, mając na względzie ograniczenia potencjalnej straty w sytuacji braku obsługi długu, Grupa dąży do zawierania dodatkowych umów zabezpieczeń.

Ocena zdolności kredytowej klienta detalicznego dokonywana jest przy wykorzystaniu kart scoringowych PD i LGD oraz dla części transakcji na podstawie macierzy decyzyjnych bazujących na poziomie oczekiwanej straty EL.

Czynności podejmowane w zakresie zabezpieczeń mają na celu należyte zabezpieczenie interesu Grupy, w tym ustanowienie zabezpieczenia dającego możliwie najwyższy poziom odzysku wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych, stąd zabezpieczenia nie różnią się pomiędzy należnościami leasingowymi obsługiwanymi terminowo i przeterminowanymi oraz ze stwierdzoną utratą wartości i bez utraty. Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych Grupy.

Przyjmowane przez Grupę zabezpieczenia ograniczające skutki ryzyka kredytowego to:

- weksel,
- przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- zastaw rejestrowy,
- poręczenie,
- przystąpienie do długu,
- gwarancja z programu COSME lub InnovFin w ramach współpracy z Europejskim Funduszem Inwestycyjnym,
- gwarancja odkupu przedmiotu leasingu,
- kaucja,
- gwarancja bankowa,
- blokada środków pieniężnych na rachunkach bankowych,
- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym,
- cesja wierzytelności,
- hipoteka na nieruchomości komercyjnej lub mieszkalnej, gwarancja Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego,
- gwarancja korporacyjna.

Podstawowym zabezpieczeniem kontraktów leasingowych są przedmioty leasingu, dotyczy to wszystkich umów, z uwagi na konstrukcję standardowej umowy leasingowej oraz fakt, iż własność przedmiotu leasingu pozostaje do czasu zakończenia umowy po stronie leasingodawcy.

Grupa sprawuje ścisłą kontrolę nad otwartymi pozycjami instrumentów pochodnych netto, tzn. różnicą pomiędzy kontraktami kupna i sprzedaży, zarówno pod względem kwoty, jak i okresu obowiązywania. Pochodne instrumenty zawierane są przez Grupę w celu domknięcia otwartej pozycji walutowej czy stopy procentowej. W dowolnym momencie kwota podlegająca ryzyku kredytowemu ogranicza się do bieżącej wartości godziwej instrumentów, których wycena jest dodatnia (tzn. aktywów), co w odniesieniu do instrumentów pochodnych stanowi jedynie niewielki ułamek wartości umowy lub wartości nominalnych wykorzystywanych do wyrażania wolumenu istniejących instrumentów.

Grupa eliminuje ryzyko kredytowe wynikające z zawartych transakcji pochodnych poprzez przeprowadzanie tego typu operacji z instytucjami finansowymi w ramach Grupy PKO BP.

Stosowane przez Grupę techniki wyceny instrumentów pochodnych oparte są zazwyczaj o maksymalne wykorzystanie danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, takich jak: stopy procentowe, kursy walutowe oraz zmienności implikowane. W przypadku braku odpowiednich danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku Grupa wykorzystuje zazwyczaj w technikach wyceny własne szacunki parametrów niezbędnych do wyceny opierając je o najlepszą wiedzę i doświadczenie.

W zakresie ryzyka kredytowego z tytułu zobowiązań do oddania przedmiotu leasingu do używania Grupa narażona jest potencjalnie na straty w wysokości równej całej kwocie niewykorzystanych zobowiązań do oddania klientowi przedmiotu leasingu do używania. Prawdopodobna wysokość straty jest jednak niższa od całej kwoty niewykorzystanych zobowiązań do oddania przedmiotu leasingu do używania, ponieważ większość z tych zobowiązań uzależniona jest od spełnienia przez klientów określonych standardów zdefiniowanych w umowie leasingu.

Instrumenty finansowe prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej narażone na ryzyko kredytowe w podziale na klasy ekspozycji, według wyceny bilansowej bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego, zostały zestawione w załączonej poniżej tabeli. Jest to maksymalna wartość aktywów finansowych narażonych na ryzyko kredytowe.

Stan na 31 grudnia 2019 Klasy ekspozycji, wraz z przypisanymi im typami instrumentów (MSSF 9)	Aktywa finansowe prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej				
	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	pochodne	Leasing, pożyczki i faktoring	pozostałe	Razem
Ekspozycje wobec banków	236 941	2 545	0	0	239 486
Środki na rachunkach bieżących i terminowych w innych bankach	236 941	0	0	0	236 941
Pochodne instrumenty finansowe	0	2 545	0	0	2 545
Ekspozycje wobec klientów	0	0	19 122 953	0	19 122 953
Leasing, pożyczki i faktoring udzielone klientom indywidualnym	0	0	112 777	0	112 777
Leasing, pożyczki i faktoring udzielone klientom detalicznym	0	0	12 483 207	0	12 483 207
Leasing, pożyczki i faktoring udzielone klientom korporacyjnym	0	0	6 393 690	0	6 393 690
Leasing, pożyczki i faktoring udzielone podmiotom sektora publicznego	0	0	133 279	0	133 279
Pozostałe aktywa finansowe	0	0	0	12 837	12 837
Razem	236 941	2 545	19 122 953	12 837	19 375 276

Wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe Stan na 31 grudnia 2019 (MSSF 9)	Aktywa netto, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (faza 1)	Aktywa netto, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 2)	Aktywa netto dotknięte utrata wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 3)	Razem	Wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe
Należności z tytułu leasingu finansowego	13 436 407	2 286 161	473 321	16 195 889	15 151 070
Należności z tytułu pożyczek	1 115 169	411 066	43 621	1 569 856	1 009 989
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	34 158	6 988	5 198	46 344	2 477
Należności faktoringowe	1 196 686	80 319	33 859	1 310 864	0
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	15 782 420	2 784 534	555 999	19 122 953	16 163 536
w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI)	0	0	84 973	84 973	0

Stan na 31 grudnia 2018 Klasy ekspozycji, wraz z przypisanymi im typami instrumentów (MSSF 9)	Aktywa finansowe prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej				
	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	pochodne	Leasing, pożyczki i faktoring	pozostałe	Razem
Ekspozycje wobec banków	229 731	1 875	0	0	231 606
Środki na rachunkach bieżących i terminowych w innych bankach	229 731	0	0	0	229 731
Pochodne instrumenty finansowe	0	1 875	0	0	1 875
Ekspozycje wobec klientów	0	0	16 502 256	0	16 502 256
Leasing, pożyczki i faktoring udzielone klientom indywidualnym	0	0	17 009	0	17 009
Leasing, pożyczki i faktoring udzielone klientom detalicznym	0	0	10 808 699	0	10 808 699
Leasing, pożyczki i faktoring udzielone klientom korporacyjnym	0	0	5 524 958	0	5 524 958
Leasing, pożyczki i faktoring udzielone podmiotom sektora publicznego	0	0	151 590	0	151 590
Pozostałe aktywa finansowe	0	0	0	15 997	15 997
Razem	229 731	1 875	16 502 256	15 997	16 749 859

Wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe Stan na 31 grudnia 2018 (MSSF 9)	Aktywa netto, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (faza 1)	Aktywa netto, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są dotknięte utrątką wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 2)	Aktywa netto dotknięte utrątką wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 3)	Razem	Wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe
Należności z tytułu leasingu finansowego	11 398 028	2 339 973	437 315	14 175 316	13 633 939
Należności z tytułu pożyczek	823 759	424 679	39 058	1 287 496	783 421
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	7 287	2 031	5 453	14 771	4 531
Należności faktoringowe	625 381	398 323	969	1 024 673	0
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem	12 854 455	3 165 006	482 795	16 502 256	14 421 891
w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI)	0	0	99 809	99 809	0

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe dla instrumentów pozabilansowych wyniosło:

	31 grudnia 2019 (MSSF9)	31 grudnia 2018 (MSSF9)
Zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym	1 838 396	1 552 328
Razem	1 838 396	1 552 328

Kategorie aktywów finansowych: instrumenty pochodne w całości stanowią należności nieprzeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości.

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

31 grudnia 2019 (MSSF 9)	Aktywa brutto, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (faza 1)				Aktywa brutto, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 2)				Aktywa dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 3)				Razem przeterminowanie ekspozycji (netto)
	do 30 dni	powyżej 30 dni do 90 dni	powyżej 90 dni	Razem	do 30 dni	powyżej 30 dni do 90 dni	powyżej 90 dni	Razem	do 30 dni	powyżej 30 dni do 90 dni	powyżej 90 dni	Razem	
Należności z tytułu leasingu finansowego	1 457 811	452	275	1 458 538	811 562	420 273	663	1 232 498	39 203	113 166	193 911	346 280	3 037 316
Należności z tytułu pożyczek	125 077	0	0	125 077	51 302	30 146	0	81 448	11 750	8 389	12 076	32 215	238 740
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	3 342	4 246	2 319	9 907	126	2 375	4 260	6 761	20	28	4 275	4 323	20 991
Należności faktoringowe	132 288	0	0	132 288	3 409	60 168	16 743	80 320	33 054	331	475	33 860	246 468
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem netto	1 718 518	4 698	2 594	1 725 810	866 399	512 962	21 666	1 401 027	84 027	121 914	210 737	416 678	3 543 515
w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	0	0	0	0	0	0	0	0	4 978	1 818	14 062	20 858	20 858

31 grudnia 2018 (MSSF 9)	Aktywa brutto, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (faza 1)				Aktywa brutto, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 2)				Aktywa dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (faza 3)				Razem przeterminowanie ekspozycji (netto)
	do 30 dni	powyżej 30 dni do 90 dni	powyżej 90 dni	Razem	do 30 dni	powyżej 30 dni do 90 dni	powyżej 90 dni	Razem	do 30 dni	powyżej 30 dni do 90 dni	powyżej 90 dni	Razem	
Należności z tytułu leasingu finansowego	1 164 143	0	0	1 164 143	904 172	422 571	59	1 326 802	45 126	98 022	153 503	296 651	2 787 596
Należności z tytułu pożyczek	21 214	0	0	21 214	23 647	28 177	0	51 824	1 971	9 391	13 669	25 031	98 069
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	55	0	0	55	34	1 886	1	1 921	0	0	2 955	2 955	4 931
Należności faktoringowe	111 181	0	0	111 181	0	390 046	8 277	398 323	88	6	0	94	509 598
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu razem netto	1 296 593	0	0	1 296 593	927 853	842 680	8 337	1 778 870	47 185	107 419	170 127	324 731	3 400 194
w tym: zakupione/utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe	0	0	0	0	0	0	0	0	4 961	19 707	5 992	30 660	30 660

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Dla aktywów finansowych narażonych na ryzyko kredytowe Grupa stosowała na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku następujące skale wewnętrznych ratingów:

- skala dotycząca klientów korporacyjnych wyliczana w modelu Kredytor (PKO BP) dla klientów określona w skali od A1 do H (gdzie A1 oznacza znikome ryzyko, a H utratę wartości (default klienta));
- skala dotycząca klientów małych i średnich przedsiębiorstw określona w skali od 1A do 10C (gdzie 1A oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a – 10A, 10B, 10C utratę wartości (default klienta));
- skala dotycząca projektów inwestycyjnych określona w skali od 6.1 do 6.5 (gdzie 6.1 oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a 6.5 – utratę wartości (default klienta));
- skala dotycząca klientów detalicznych określona w skali od 0.5 do 5.0 (gdzie 0.5 oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a 5.0 – utratę wartości (default klienta));
- skala ratingowa dotycząca banków, oddziałów zagranicznych instytucji kredytowych, instytucji sektora finansowego oraz sektora publicznego określona w skali od A1 do D (gdzie A oznacza minimalne ryzyko kredytowe, a D – utratę wartości (default klienta)).

Pochodnym i pozostałym instrumentom finansowym przypisany jest rating podmiotu, z którym zawarto transakcję.

Rating na 31 grudnia 2019 roku	Wartość bilansowa brutto				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu					
A (dobra)	2 001 363	274 254	2 150	0	2 277 767
B (przeciętna)	1 727 810	385 128	14 842	8 088	2 135 868
C (ryzykowna)	46 395	159 826	11 248	1 951	219 420
Razem z ratingiem	3 775 568	819 208	28 240	10 039	4 633 055
Bez ratingu	12 049 352	2 041 988	901 022	78 228	15 070 590
Razem	15 824 920	2 861 196	929 262	88 267	19 703 645

Rating na 31 grudnia 2018 roku	Wartość bilansowa brutto				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	POCI	Razem
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu					
A (dobra)	3 200 384	561 998	4 404	72	3 766 858
B (przeciętna)	2 213 638	804 969	44 665	8 934	3 072 206
C (ryzykowna)	138 492	190 248	46 181	4 784	379 705
Razem z ratingiem	5 552 514	1 557 215	95 250	13 790	7 218 769
Bez ratingu	7 341 008	1 692 801	743 641	90 966	9 868 416
Razem	12 893 522	3 250 016	838 891	104 756	17 087 185

Poniższa tabela prezentuje informację na temat koncentracji ryzyka kredytowego w poszczególnych branżach według głównych grup EKD.

Koncentracja zaangażowania wobec klientów według branż				
Nazwa branży	31 grudnia 2019		31 grudnia 2018	
	Kwota zaangażowania brutto	Udział w zaangażowaniu ogółem	Kwota zaangażowania brutto	Udział w zaangażowaniu ogółem
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	639 537	3,21%	486 835	2,81%
Górnictwo i wydobywanie	130 966	0,66%	94 379	0,55%
Przetwórstwo przemysłowe	3 891 630	19,52%	3 520 852	20,33%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	98 229	0,49%	32 938	0,19%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	220 865	1,11%	186 764	1,08%
Budownictwo	1 552 433	7,79%	1 210 610	6,99%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	4 012 553	20,12%	3 152 520	18,20%
Transport i gospodarka magazynowa	4 350 051	21,81%	4 335 958	25,04%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	312 784	1,57%	241 963	1,40%
Informacja i komunikacja	388 409	1,95%	333 101	1,92%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	427 862	2,15%	415 037	2,40%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	572 259	2,87%	585 501	3,38%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	883 478	4,43%	759 825	4,39%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	800 559	4,01%	671 920	3,88%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	136 459	0,68%	152 277	0,88%
Edukacja	106 880	0,54%	88 973	0,51%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	619 603	3,11%	555 843	3,21%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	124 508	0,62%	108 304	0,63%
Pozostała działalność usługowa	589 003	2,95%	383 289	2,21%
Gospodarstwa domowe	82 499	0,41%	27	0,00%
Razem	19 940 567	100,00%	17 316 916	100,00%

Poniżej zaprezentowano ekspozycje klientów przekraczające wartość 10% kapitałów własnych Grupy. Zostały one zaprezentowane w oparciu o zaangażowania względem pojedynczego klienta oraz grup kapitałowych w wartości brutto (bez uwzględniania pomniejszych z tytułu odpisów aktualizujących).

31 grudnia 2019			
Nr klienta	Nazwa leasingo-/pożyczkobiorcy	Wartość zaangażowania brutto	Udział procentowy w kapitałach własnych
1	Klient1	107 859	12,93%
2	Klient2	76 137	9,13%

31 grudnia 2018			
Nr klienta	Nazwa leasingo-/pożyczkobiorcy	Wartość zaangażowania brutto	Udział procentowy w kapitałach własnych
1	Klient1	190 314	55,31%
2	Klient2	101 463	29,49%
3	Klient3	90 929	26,43%
4	Klient4	87 267	25,36%
5	Klient5	68 545	19,92%
6	Klient6	59 652	17,34%
7	Klient7	58 921	17,12%
8	Klient8	51 351	14,92%
9	Klient9	48 527	14,10%
10	Klient10	48 462	14,08%
11	Klient11	46 479	13,51%
12	Klient12	45 899	13,34%
13	Klient13	41 198	11,97%
14	Klient14	35 554	10,33%
15	Klient15	35 084	10,20%
16	Klient16	34 752	10,10%

44. Ryzyko utraty płynności

Grupa podejmuje działania mające na celu utrzymanie ryzyka płynności na bezpiecznym poziomie. Podstawowym celem systemu zarządzania ryzykiem płynności jest takie kształtowanie struktury aktywów i pasywów Grupy, która umożliwi realizację określonych w planie finansowym celów dochodowych przy jednoczesnym utrzymaniu ciągłej zdolności terminowego wywiązywania się Grupy z zobowiązań oraz zachowaniu nałożonych limitów.

Wewnętrzne raporty płynności informują o wysokości luki płynności (statyczna analiza luki płynności), czyli niedopasowaniu pomiędzy terminami zapadalności aktywów i terminami wymagalności pasywów w poszczególnych przedziałach czasowych. Analiza luki płynności dokonywana jest na podstawie informacji, które prezentują różnicę pomiędzy skumulowanymi wpływami a skumulowanymi wypływami w danym horyzoncie czasowym.

Polityka zarządzania płynnością Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A. jest ukierunkowana na dopasowanie terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów. Wewnętrzne raporty dotyczące analizy luki płynności w kontekście przestrzegania obowiązujących norm ostrożnościowych przygotowywane są w cyklach miesięcznych i przedstawiane są osobom odpowiedzialnym za zarządzanie oraz kontrolę ryzyka w Grupie. Dodatkowo Grupa przygotowuje szereg projekcji mających na celu określenie wpływu pozycji pozabilansowych oraz bieżących warunków rynkowych w kontekście ryzyka płynności.

Analizę wymagalności zobowiązań finansowych w postaci niezdyktowanych przepływów środków pieniężnych prezentują poniższe zestawienia.

31 grudnia 2019		Przepływy pieniężne kontraktowe				
Rodzaj zobowiązania	Wartość bilansowa	poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	2 741	2 059	2 088	275	-1 681	2 741
Zobowiązania finansowe	21 379 852	2 952 397	3 667 049	16 531 798	52 953	23 204 197
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	18 746 709	2 435 483	3 554 891	14 350 999	4 096	20 345 469
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 132 024	235 774	62 277	2 057 953	0	2 356 004
Inne zobowiązania finansowe	501 119	281 140	49 881	122 846	48 857	502 724
Udzielone zobowiązania finansowe	0	1 838 396	0	0	0	1 838 396

31 grudnia 2018		Przepływy pieniężne kontraktowe				
Rodzaj zobowiązania	Wartość bilansowa	poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	1 460	1 078	1 583	-645	-556	1 460
Zobowiązania finansowe	18 098 727	3 094 034	3 969 384	12 934 564	22 755	20 020 737
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	16 636 642	2 348 282	3 576 802	12 091 659	20 732	18 037 475
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	995 119	436 168	374 824	687 546	0	1 498 538
Inne zobowiązania finansowe	466 966	309 584	17 758	155 359	2 023	484 724
Udzielone zobowiązania finansowe	0	1 552 328	0	0	0	1 552 328

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Poniższa tabela przedstawia skumulowaną lukę płynności Grupy. W skumulowanej luce płynności prezentowane są zapadalności aktywów oraz wymagalności pasywów wykazanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

	do 1 miesiąca	do 3 miesięcy	do 6 miesięcy	do 12 miesięcy	do 2 lat	do 3 lat	do 5 lat	do 20 lat
31 grudnia 2019	1 249 071	950 817	1 580 483	2 664 035	4 035 976	3 344 388	-272 147	147 215
31 grudnia 2018	667 418	-273 321	331 785	1 546 639	925 188	737 457	-911 345	-358 539

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę wymagalności aktywów i zobowiązań Grupy w oparciu o pozostały czas od dnia kończącego okres sprawozdawczy do terminu zapadalności.

Struktura zapadalności aktywów i wymagalności pasywów Grupy 31 grudnia 2019	Bez zdefiniowanego terminu	Do 1 miesiąca	1-3 miesięcy	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-3 lata	3-5 lat	>5 lat	Razem
Aktywa										
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	236 941	0	0	0	0	0	0	0	236 941
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej	0	0	2 545	0	0	0	0	0	0	2 545
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	0	1 300 645	1 781 113	1 697 682	3 105 675	4 945 137	3 240 266	2 605 816	446 619	19 122 953
Inne aktywa finansowe	0	12 837	0	0	0	0	0	0	0	12 837
Inne aktywa niefinansowe	686 875	495 606	186 270	179 328	298 876	569 070	341 497	211 160	22 383	2 991 065
Aktywa razem	686 875	2 046 029	1 969 928	1 877 010	3 404 551	5 514 207	3 581 763	2 816 976	469 002	22 366 341
Instrumenty pochodne (FX Swap, CIRS) - nominal	0	51 649	19 003	0	0	0	0	0	0	70 652
Pasywa										
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	319 888	2 105 120	1 165 041	2 286 361	3 908 017	3 492 608	5 465 932	3 742	18 746 709
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	96 037	149 498	60 800	0	183 500	734 000	908 189	0	2 132 024
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej	0	1 373	687	869	1 219	863	-252	-337	-1 681	2 741
Inne zobowiązania finansowe	0	289 512	9 572	15 478	29 942	37 312	27 905	43 821	47 577	501 119
Kapitał własny Grupy	834 090	0	0	0	0	0	0	0	0	834 090
Inne zobowiązania niefinansowe	0	90 148	3 305	5 156	3 477	12 574	19 090	15 906	2	149 658
Pasywa razem	834 090	796 958	2 268 182	1 247 344	2 320 999	4 142 266	4 273 351	6 433 511	49 640	22 366 341
Instrumenty pochodne (FX Swap, CIRS) - nominal	0	51 649	19 003	0	0	0	0	0	0	70 652
Pozycje pozabilansowe										
Udzielone zobowiązania finansowe	0	1 838 396	0	0	0	0	0	0	0	1 838 396
Pozycje pozabilansowe razem	0	1 838 396	0	0	0	0	0	0	0	1 838 396

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Struktura zapadalności aktywów i wymagalności pasywów Grupy 31 grudnia 2018	Bez zdefiniowanego terminu	Do 1 miesiąca	1-3 miesięcy	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-3 lata	3-5 lat	>5 lat	Razem
Aktywa										
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	229 731	0	0	0	0	0	0	0	229 731
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej	0	0	0	0	0	0	1 875	0	0	1 875
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu	0	1 063 966	1 278 644	1 521 332	2 918 310	3 911 684	2 883 965	2 381 683	542 672	16 502 256
Inne aktywa finansowe	0	15 997	0	0	0	0	0	0	0	15 997
Inne aktywa niefinansowe	702 612	323 844	74 100	85 775	160 370	210 873	154 869	127 740	29 077	1 869 260
Aktywa razem	702 612	1 633 538	1 352 744	1 607 107	3 078 680	4 122 557	3 040 709	2 509 423	571 749	18 619 119
Instrumenty pochodne (FX Swap, CIRS) - nominal	0	0	7 310	0	0	0	19 003	0	0	26 313
Pasywa										
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	261 191	2 076 678	819 179	1 652 329	4 502 337	3 193 517	4 113 738	17 673	16 636 642
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	295 769	142 850	173 000	191 750	191 750	0	0	0	995 119
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej	0	391	687	806	777	368	-225	-789	-555	1 460
Inne zobowiązania finansowe	0	285 106	22 856	9 016	18 186	49 553	35 148	45 276	1 825	466 966
Kapitał własny Grupy	344 073	0	0	0	0	0	0	0	0	344 073
Inne zobowiązania niefinansowe	0	123 663	50 412	0	784	0	0	0	0	174 859
Pasywa razem	344 073	966 120	2 293 483	1 002 001	1 863 826	4 744 008	3 228 440	4 158 225	18 943	18 619 119
Instrumenty pochodne (FX Swap, CIRS) - nominal	0	0	7 310	0	0	0	19 003	0	0	26 313
Pozycje pozabilansowe										
Udzielone zobowiązania finansowe	0	1 552 328	0	0	0	0	0	0	0	1 552 328
Pozycje pozabilansowe razem	0	1 552 328	0	0	0	0	0	0	0	1 552 328

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

45. Pozostałe ryzyka rynkowe

45.1. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe wynika z niedopasowania struktury aktywów i pasywów pod kątem stóp procentowych oraz walut. Grupa stosuje dla potrzeb konstrukcji limitów ryzyka metody oparte na wartości punktu bazowego (BPV) oraz metody oparte na wartości pozycji netto.

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym podlega ciągłej ocenie oraz ewolucji w celu dostosowania go do zmieniających się warunków rynkowych.

Na proces zarządzania składają się:

- identyfikacja czynników ryzyka,
- pomiar ryzyka,
- monitorowanie ryzyka,
- raportowanie ryzyka.

W celu identyfikacji ryzyka Grupa przeprowadza analizę otwartych pozycji: walutowej, stopy procentowej. Dla efektywnego zarządzania ryzykiem rynkowym Grupa ma przyznane limity dotyczące poszczególnych obszarów ryzyk. W efekcie takiego zarządzania ryzykiem rynkowym zapewniona jest kontrola jego poziomu przy jednoczesnym zapewnieniu:

- stabilizacji zysku netto na poziomie założonym m.in. w budżecie,
- redukcji zmienności wartości ekonomicznej Grupy i jej przyszłych zysków.

Do eliminowania ryzyka rynkowego Grupa stosuje metodę dopasowywania struktury walutowej aktywów i pasywów oraz instrumenty pochodne. Transakcje na instrumentach pochodnych wykonywane są tylko i wyłącznie w celu zabezpieczenia odpowiednich pozycji ekspozycji rynkowych. Grupa nie prowadzi obrotu instrumentami finansowymi w celach spekulacyjnych/handlowych. Dla celów zabezpieczenia otwartej pozycji walutowej lub stopy procentowej Grupa wykorzystuje następujące instrumenty pochodne:

- walutowe transakcje terminowe typu forward (FX Forward),
- transakcje terminowe na stopę procentową typu swap (IRS).

45.2. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe wynika ze zmiany wartości poszczególnych instrumentów finansowych spowodowanych fluktuacjami kursów walutowych. Grupa narażona jest na wpływ wynikający z wahań kursowych.

Ryzyko walutowe rozumiane jako prawdopodobieństwo wystąpienia straty jest uzależnione od zmienności kursów oraz niedopasowania aktywów i pasywów walutowych. Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ustalenie obszarów ryzyka walutowego i podejmowanie działań mających na celu jego ograniczenie do akceptowanych przez Grupę rozmiarów. W celu zarządzania ryzykiem walutowym Grupa ma

wyznaczone przez Grupę określone limity dotyczące ekspozycji zgodnie ze standardami obowiązującymi w Grupie PKO BP.

Każdego dnia Grupa przygotowuje i przedstawia wewnętrzny raport poziomu otwartej pozycji walutowej. Dokument ten przedstawiany jest osobom odpowiedzialnym za zarządzanie oraz kontrolę ryzyka w Grupie PKO BP, zgodnie z przyjętymi zasadami.

Ustanowione limity dla Grupy określają:

- poziom maksymalnej, otwartej pozycji walutowej overnight dla każdej waluty,
- poziom całkowitej otwartej pozycji walutowej overnight dla wszystkich walut łącznie.

W Grupie przeprowadzana jest ocena wpływu zmiany kursów walutowych na wynik odsetkowy w oparciu o poziom otwartej pozycji walutowej. Wzrost/spadek kursu walutowego o 10% w odniesieniu do otwartych pozycji walutowych na dzień 31 grudnia 2019 roku skutkowałoby następującymi zmianami wyniku finansowego Grupy: odpowiednio wzrost/spadek o 78 tys. zł dla waluty EUR, wzrost/spadek o 25 tys. zł dla waluty USD, wzrost/spadek o 25 tys. zł dla waluty CHF, spadek/wzrost o 272 tys. zł dla waluty SEK.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku długa pozycja walutowa netto Grupy wynosiła 3.303 tys. zł, co stanowi 0,40% funduszy własnych Grupy (na dzień 31 grudnia 2018 roku: długa pozycja walutowa 1.529 tys. zł). Poniższa tabela przedstawia podział pozycji bilansowych i pozabilansowych Grupy według poszczególnych walut.

Koncentracje aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych w walutach oraz pozycja walutowa Grupy					
31 grudnia 2019	EUR	USD	CHF	SEK	Razem
Składniki pozycji walutowej bilansowe - aktywa	4 449 373	177 732	1 319	41 604	4 670 028
Składniki pozycji walutowej bilansowe - pasywa	4 275 870	219 044	27 998	41 756	4 564 668
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe - kwoty do otrzymania	1 410 917	105 095	49 565	49 565	1 615 142
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe - kwoty do wydania	1 581 097	62 790	22 790	50 522	1 717 199
Pozycja walutowa netto długa (+)	3 323	993	96	-	4 412
Pozycja walutowa netto krótka (-)	-	-	-	1 109	1 109

Koncentracje aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych w walutach oraz pozycja walutowa Grupy					
31 grudnia 2018	EUR	USD	CHF	SEK	Razem
Składniki pozycji walutowej bilansowe - aktywa	4 125 083	244 793	11 797	50 274	4 431 947
Składniki pozycji walutowej bilansowe - pasywa	3 840 773	257 104	27 251	49 654	4 174 782
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe - kwoty do otrzymania	1 654 601	90 147	34 150	0	1 778 898
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe - kwoty do wydania	1 938 069	77 759	18 706	0	2 034 534
Pozycja walutowa netto długa (+)	842	77	-	620	1 539
Pozycja walutowa netto krótka (-)	-	-	10	-	10

45.3. Ryzyko zmiany stopy procentowej dla przepływów pieniężnych i wartości godziwej

Ryzyko stopy procentowej jest spowodowane tym, że możliwe zmiany stóp procentowych na rynku mogą mieć wpływ na przyszłe przepływy pieniężne lub też na wartość godziwą posiadanych przez Grupę instrumentów finansowych.

Głównymi celami zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest identyfikacja obszarów, w których Grupa jest narażona na ryzyko stopy procentowej oraz kształtowanie struktury bilansu i zobowiązań pozabilansowych w sposób pozwalający na wyeliminowanie fluktuacji wartości aktywów netto oraz wyniku odsetkowego z uwagi na zmiany rynkowych stóp procentowych.

Polityka zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Grupie prowadzona jest w taki sposób, aby moment zmiany poziomu stóp procentowych oraz moment przepływów pieniężnych należności i zobowiązań następowały w jak najbardziej zbliżonym do siebie czasie. Dla utrzymania ryzyka stopy procentowej w ramach limitów przyznaných przez Grupę, Grupa wykorzystuje transakcje swapów stopy procentowej – IRS (Interest Rate Swap). Grupa stosuje od 2009 roku rachunkowość zabezpieczeń.

Ustanowiony limit dla Grupy określa poziom maksymalnej otwartej pozycji na stopie procentowej mierzonej jako wartość zmiany wartości godziwej przy wzroście rynkowych stóp procentowych o 1 punkt bazowy (BPV). Wartości limitów są określone w podziale na walutę oraz przedział czasowy. Dodatkowo Grupa posiada wyznaczony limit otwartej pozycji w odniesieniu do całkowitej sumy bilansowej Grupy.

Otwarta pozycja na stopach procentowych ustalana jest odrębnie dla każdej z walut w oparciu o limit BPV (Basic Point Value). Raport dotyczący ekspozycji na ryzyko stopy procentowej w kontekście przestrzegania obowiązujących limitów przygotowywany jest w cyklach miesięcznych. Raport ten przedstawiany jest osobom odpowiedzialnym za zarządzanie oraz kontrolę ryzyka w Grupie oraz w Grupie PKO BP.

W Grupie przeprowadzana jest ocena wpływu zmiany rynkowych stóp procentowych na przyszły, skumulowany wynik finansowy Grupy. Wpływ ten jest mierzony w oparciu o analizę BPV.

Spadek oprocentowania dla wszystkich walut o 1 p.p. (równoległe przesunięcie krzywej dochodowości) skutkowałoby zmianą wyniku finansowego Grupy (do momentu całkowitej amortyzacji pozycji wrażliwych na ryzyko stopy procentowej) w następującej wysokości: wzrost o 1.930 tys. zł dla waluty PLN; wzrost o 214 tys. zł dla waluty EUR, bez wpływu dla waluty CHF i USD.

Poniższa tabela przedstawia ekspozycję Grupy na ryzyko zmiany stopy procentowej. Tabela ta przedstawia aktywa i zobowiązania Grupy według wartości bilansowej w podziale według wcześniejszego z dwóch terminów: zmiany oprocentowania przewidzianej w umowie lub terminu wymagalności.

Ekspozycja Grupy na ryzyko zmiany stopy procentowej									
31 grudnia 2019	Nieoprocentowane	1M	3M	6M	12M	2Y	5Y	>5Y	Razem
Aktywa									
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	235 229	1 712	0	0	0	0	0	0	236 941
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej	2 545	0	0	0	0	0	0	0	2 545
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu	0	18 029 187	478 288	69 108	124 597	192 687	203 943	25 143	19 122 953
Inne aktywa finansowe	12 837	0	0	0	0	0	0	0	12 837
Aktywa finansowe razem	250 611	18 030 899	478 288	69 108	124 597	192 687	203 943	25 143	19 375 276
Inne aktywa niefinansowe	2 991 065	0	0	0	0	0	0	0	2 991 065
Aktywa razem	3 241 676	18 030 899	478 288	69 108	124 597	192 687	203 943	25 143	22 366 341
Instrumenty pochodne (FX Swap, IRS, CIRS) - nominal	51 649	962 944	0	0	0	0	0	0	1 014 593
Pasywa									
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	16 383 157	1 015 811	144 916	503 609	479 664	219 552	0	18 746 709
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	296 154	1 835 870	0	0	0	0	0	2 132 024
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej	2 741	0	0	0	0	0	0	0	2 741
Inne zobowiązania finansowe	501 119	0	0	0	0	0	0	0	501 119
Zobowiązania finansowe razem	503 860	16 679 311	2 851 681	144 916	503 609	479 664	219 552	0	21 382 593
Kapitał własny Grupy	834 090	0	0	0	0	0	0	0	834 090
Inne zobowiązania niefinansowe	149 658	0	0	0	0	0	0	0	149 658
Pasywa razem	1 487 608	16 679 311	2 851 681	144 916	503 609	479 664	219 552	0	22 366 341
Instrumenty pochodne (FX Swap, IRS, CIRS) - nominal	51 649	53 094	67 831	146 625	174 755	261 862	232 385	26 392	1 014 593
Udzielone zobowiązania finansowe	1 838 396	0	0	0	0	0	0	0	1 838 396
Pozycje pozabilansowe razem	1 838 396	0	0	0	0	0	0	0	1 838 396
Luka stopy procentowej (*)	-253 249	2 261 438	-2 441 224	-222 433	-553 767	-548 839	-247 994	-1 249	-2 007 317

(*) Luka stopy procentowej wyliczona jako różnica pomiędzy aktywami finansowymi razem a zobowiązaniami finansowymi z uwzględnieniem instrumentów pochodnych (w tym IRS, CIRS) razem

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Ekspozycja Grupy na ryzyko zmiany stopy procentowej									
31 grudnia 2018	Nieoprocentowane	1M	3M	6M	12M	2Y	5Y	>5Y	Razem
Aktywa									
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	19 353	210 378	0	0	0	0	0	0	229 731
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej	1 875	0	0	0	0	0	0	0	1 875
Należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu	153 424	16 054 796	24 785	32 145	76 284	77 710	73 753	9 359	16 502 256
Inne aktywa finansowe	15 997	0	0	0	0	0	0	0	15 997
Aktywa finansowe razem	190 649	16 265 174	24 785	32 145	76 284	77 710	73 753	9 359	16 749 859
Inne aktywa niefinansowe	1 869 260	0	0	0	0	0	0	0	1 869 260
Aktywa razem	2 059 909	16 265 174	24 785	32 145	76 284	77 710	73 753	9 359	18 619 119
Instrumenty pochodne (FX Swap, IRS, CIRS) - nominal	7 310	291 801	0	0	0	0	0	0	299 111
Pasywa									
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	15 374 146	1 262 496	0	0	0	0	0	16 636 642
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	779 623	215 496	0	0	0	0	0	995 119
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej	1 460	0	0	0	0	0	0	0	1 460
Inne zobowiązania finansowe	466 966	0	0	0	0	0	0	0	466 966
Zobowiązania finansowe razem	468 426	16 153 769	1 477 992	0	0	0	0	0	18 100 187
Kapitał własny Grupy	344 073	0	0	0	0	0	0	0	344 073
Inne zobowiązania niefinansowe	174 859	0	0	0	0	0	0	0	174 859
Pasywa razem	987 358	16 153 769	1 477 992	0	0	0	0	0	18 619 119
Instrumenty pochodne (FX Swap, IRS, CIRS) - nominal	7 310	28 998	22 089	33 092	73 117	70 167	58 838	5 500	299 111
Udzielone zobowiązania finansowe	1 552 328	0	0	0	0	0	0	0	1 552 328
Pozycje pozabilansowe razem	1 552 328	0	0	0	0	0	0	0	1 552 328
Luka stopy procentowej (*)	-277 777	374 208	-1 475 296	-947	3 167	7 543	14 915	3 859	-1 350 328

(*) Luka stopy procentowej wyliczona jako różnica pomiędzy aktywami finansowymi razem a zobowiązaniami finansowymi z uwzględnieniem instrumentów pochodnych (w tym IRS, CIRS) razem

Noty przedstawione na stronach 10-141 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

45.4. Zarządzanie kapitałem

Grupa zarządza kapitałem rozumianym jako kapitał własny Grupy.

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest, z jednej strony, zapewnienie odpowiedniego poziomu wskaźników kapitałowych przekładających się bezpośrednio na ocenę zdolności kredytowej, która wspierałaby działalność operacyjną Grupy, z drugiej maksymalizacja zwrotu na kapitale przekładająca się bezpośrednio na zwiększenie wartości dla akcjonariuszy Jednostki Dominującej.

Grupa w procesie zarządzania strukturą kapitałową uwzględnia zmieniające się warunki ekonomiczne. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej Jednostka Dominująca może dokonać:

- wypłaty dywidendy lub zatrzymania zysków,
- wyemitować nowe akcje w celu pozyskania kapitału,
- umorzyć kapitał i zwrócić go akcjonariuszom.

Część zysku osiągniętego w 2018 roku w wysokości 118.249 tys. zł Jednostka Dominująca przeznaczyła na wypłatę dywidendy na rzecz akcjonariusza. W 2019 roku Jednostka Dominująca wypłaciła również zaliczkę na poczet dywidendy za rok 2019 w wysokości 39.900 tys. zł.

Jednostka Dominująca wyemitowała w dniu 28 czerwca 2019 roku akcje o wartości nominalnej 173.799 tys. zł za cenę emisyjną 366.951 tys. zł, które objął jedyny akcjonariusz Jednostki Dominującej, wnosząc w zamian majątek spółki Qualia Development sp. z o.o. (por. nota 28.).

Grupa zamierza w przyszłości przeznaczać wypracowane zyski również na wypłatę dywidendy.

W ramach analizy i zarządzania kapitałem Grupa analizuje w szczególności relację kapitału własnego do zobowiązań. Na dzień 31 grudnia 2019 roku wskaźnik relacji kapitału własnego do zobowiązań wyniósł 3,9% (31 grudnia 2018: 1,9%).

W 2019 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze. Grupa spełniała wykonanie założonych celów związanych z zarządzaniem kapitałem.

Dane ilościowe dotyczące kapitału zostały zaprezentowane w nocie 28. niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

45.5. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne definiuje się jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów lub zdarzeń zewnętrznych, uwzględniające ryzyko prawne.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Grupę działalności operacyjnej przez udoskonalanie efektywnych, dostosowanych do profilu i skali działalności mechanizmów identyfikacji, oceny i pomiaru, kontroli, monitorowania, ograniczania oraz monitorowania i raportowania ryzyka operacyjnego.

Dla celów kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego, zgodnie z podejściem Grupy PKO Banku Polskiego S.A. dla spółek zależnych, Grupa stosuje tzw. metodę BIA (ang. Basic Indicator Approach – Podstawowego Wskaźnika).

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego Grupy na koniec roku 2019 wyniósł 114,4 mln zł. Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie odzwierciedlają profil ryzyka operacyjnego oraz definiują także kategorie ryzyka operacyjnego, dla których stosowane są działania zapewniające:

- kontrolę poziomu ryzyka na akceptowalnym poziomie adekwatnym do rozmiaru i charakteru działalności Grupy,
- podejmowanie działań zmierzających do likwidacji przyczyn oraz negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych,
- minimalizację strat powstających w wyniku zdarzeń operacyjnych,
- poprawę efektywności procesów,
- kształtowanie świadomości związanej z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym.

Podstawowe zasady dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie to:

- właścicielami ryzyka operacyjnego są menedżerowie Grupy,
- organem nadzorującym proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest Komitet Ryzyka Operacyjnego i Bezpieczeństwa Transakcji,
- istnieje niezależna funkcja kontrolna ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym umiejscowiona w Departamencie Zarządzania Ryzykiem,
- występuje niezależny przegląd procedur i procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym dokonywany przez audyt wewnętrzny,
- przeprowadzane jest systematyczne gromadzenie danych ilościowych i jakościowych, związanych z procesem zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- przeprowadzane jest szacowanie ekspozycji i raportowanie ryzyka operacyjnego,
- podejmowane są działania mające na celu ograniczenie ryzyka operacyjnego do akceptowalnego poziomu.

Zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem operacyjnym, w Grupie stosowane są następujące instrumenty identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka:

- gromadzenie informacji o zdarzeniach operacyjnych,
- monitoring kluczowych wskaźników ryzyka,
- przeprowadzanie samooceny ryzyka operacyjnego w obszarach istotnych w tym w procesach, systemach lub jednostkach,
- raportowanie ryzyka operacyjnego do Zarządu oraz jednostek organizacyjnych Grupy.

Dane gromadzone w procesie identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka operacyjnego Grupy wykorzystywane są w kolejnych etapach zarządzania ryzykiem operacyjnym, tj. analizie, raportowaniu oraz działaniach, które mają na celu ograniczanie ryzyka operacyjnego.